

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: «ΑΓΓΛΙΚΗ VS ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ ΩΣ ΓΛΩΣΣΑ ΕΥΡΕΙΑΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ»**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ (msmling14003)

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΟΜΑΔΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΝΤΖΟΛΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΑΛΑΝΤΟΜΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΗΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΡΟΔΟΣ 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Κεφάλαιο 1^ο – Η γλώσσα στην Ε.Ε.

- 1.1 Πολυγλωσσία στην Ε.Ε.
- 1.2 Οι γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 - 1.2.1 Μειονοτικές Γλώσσες εντός του γεωγραφικού πλάτους της Ε.Ε
 - 1.2.2 Αντιμετώπιση των μειονοτικών γλωσσών στην Ε.Ε
- 1.3 Γλωσσική Πολιτική της Ε.Ε. και Ισχυρές/Ασθενείς γλώσσες
 - 1.3.1 Γλωσσική Πολιτική
 - 1.3.2 Νομικό Πλαίσιο
 - 1.3.3 Στόχοι
 - 1.3.4 Επιτεύγματα γλωσσικής πολιτικής στην Ε.Ε.

Κεφάλαιο 2^ο - Η αγγλική γλώσσα

- 2.1.1 Εισαγωγή
- 2.1.2 Ιστορία της αγγλικής
- 2.1.3 Ταξινόμηση
- 2.1.4 Ομιλητές
- 2.1.5 Η ηγεμονία της αγγλικής

Κεφάλαιο 3^ο - Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 386 – Europeans and their languages 2012

- 3.1.1 Εισαγωγή
- 3.1.2 Πολυγλωσσία
- 3.1.3 Η χρήση των γλωσσών
- 3.1.4 Πιο χρήσιμες γλώσσες
- 3.1.5 Εκμάθηση ξένης γλώσσας
- 3.1.6 Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η πολυγλωσσία
- 3.1.7 Συμπεράσματα Ευρωβαρομέτρου 2012

Κεφάλαιο 4^ο - Brexit και Γλωσσική Πολιτική

- 4.1.1 Brexit
- 4.1.2 Brexit και η αγγλική στην Ε.Ε.
- 4.1.3 Είναι πιθανή η ολοκληρωτική κατάργηση της αγγλικής από την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης;;;
- 4.1.4 Ζήτημα Χόμπνερ
- 4.1.5 Θα προκύψουν αλλαγές σε ότι αφορά το κύρος που έχει η αγγλική στην Ε.Ε.;

Κεφάλαιο 5^ο - Η προοπτική της Εσπεράντο στην Ε.Ε.

- 5.1.1 *Ιστορικά στοιχεία Εσπεράντο*
- 5.1.2 *Ολοκληρωτικά Καθεστώτα και Εσπεράντο*
- 5.2.1 *Η γλώσσα Εσπεράντο*
- 5.2.2 *Η Εσπεράντο είναι lingua franca*
- 5.3.1 *Η δομή της Εσπεράντο*
- 5.3.2 *Κατάταξη*
- 5.3.3 *Η Γραμματική της Εσπεράντο – 16 Κανόνες*
- 5.3.4 *Συμπερασματικά σε σχέση με τους Γραμματικούς Κανόνες*
- 5.4.1 *Η Εσπεράντο στην Ελλάδα*
- 5.5.1 *Εκπαίδευση στην Ελλάδα*
- 5.5.2 *Εκπαίδευση στο εξωτερικό*
- 5.5.3 *Διεθνής Αναγνώριση της Εσπεράντο και Εφαρμογή της*
- 5.5.4 *Εφαρμογή*

Κεφάλαιο 6^ο – Αγγλική – Εσπεράντο στην Ε.Ε.

- 6.1.1 *Εισαγωγή*
- 6.1.2 *Αγγλική πλεονεκτήματα*
- 6.1.3 *Ομιλητές*
- 6.1.4 *Τάση*
- 6.2.1 *Αγγλική Μειονεκτήματα*
- 6.3.1 *Η επιλογή της Εσπεράντο*
- 6.3.2 *Εσπεράντο πλεονεκτήματα*
- 6.4.1 *Εσπεράντο μειονεκτήματα*

Επίλογος

Παραρτήματα

Βιβλιογραφία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Η παρούσα εργασία-έρευνα εξετάζει το θέμα ενός ενδεχόμενου ανταγωνισμού της αγγλικής και της εσπεραντικής γλώσσας, ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με σκοπό την καλύτερη κατανόηση του ζητήματος, η έρευνα δεν στέκεται απλά σε αυτό, αλλά μελετά και παρουσιάζει την γλωσσική κατάσταση που επικρατεί στην Ένωση αυτή τη στιγμή. Γίνεται λοιπόν, λόγος για την γλωσσική πολιτική που ακολουθεί η Ε.Ε., καθώς και τις ομιλούμενες γλώσσες εντός της επικράτειας της και ως εκ τούτου για την πολυγλωσσία που την χαρακτηρίζει και επίσης, σχολιάζονται και αναλύονται στοιχεία που πάρθηκαν από το Ευρωβαρόμετρο του Ιουνίου του 2012, καθώς αναφερόμενοι σε αυτού του τύπου την έρευνα ήταν δυνατό να εξαχθούν σημαντικά συμπεράσματα για το πώς ο Ευρωπαίος βλέπει το γλωσσικό του παρόν και μέλλον.

Εν συνεχεία, γίνεται αναφορά σε ένα σύγχρονο ζήτημα που έχει αναδειχθεί, το brexit και συσχετίζεται με το κατά πόσο είναι πιθανό η εφαρμογή του να επηρεάσει την αγγλική στην Ε.Ε. και την γλωσσική πολιτική της Ένωσης.

Για την ουσιαστικότερη κατανόηση των δύο «αντιμαχόμενων» γλωσσών γίνεται μία σύντομη παρουσίαση της αγγλικής και σαφώς μία πιο εμπειριστατωμένη μελέτη για την Εσπεράντο. Οι λόγοι που αναλύεται σε αυτό τον βαθμό η Εσπεράντο αφορούν κυρίως την γνωριμία του αναγνώστη με αυτή. Σκοπός είναι να αποκτήσει ολοκληρωμένη άποψη, γνωρίζοντας από ιστορικά στοιχεία ως τη δομή της, τη δράση των υποστηρικτών της, τη θέση της στον κόσμο και την Ελλάδα και φυσικά την προοπτική για την εξέλιξη της, με σκοπό την διεκδίκηση της θέσης της, όπως αυτός αναδεικνύεται στους σκοπούς της δημιουργίας της, υπό τον Ζάμενχοφ.

Εν τέλει, η έρευνα καταλήγει στην άμεση σύγκριση των δύο αυτών γλωσσών για την διεκδίκηση της γλώσσας ευρείας επικοινωνίας στην Ε.Ε. και παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που έχει η καθεμία από τις γλώσσες αυτές για να αναλάβει αυτόν το ρόλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο – Η ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

1.1 Πολυγλωσσία στην Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μία ένωση κρατών και λαών που δεν ομοιάζουν μεταξύ τους και για αυτό τον λόγο παρατηρείται ποικιλομορφία σε πολλούς τομείς (θρησκεία, πολιτιστική κουλτούρα και γλώσσα). Σε αυτή τη διαφορετικότητα εντάσσεται και το ζήτημα της πολυγλωσσίας, το οποίο επικρατεί και το οποίο είναι εξαιρετικά πολύπλοκο. Οι ιδιαιτερότητες αυτής της ποικιλότητας, που εμφανίζονται μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. προβάλλουν μεταξύ άλλων και την ανισότητα σε ό,τι αφορά τις γλώσσες που ομιλούνται εντός της Ένωσης, καθώς υπάρχει ζήτημα σχετικό με τις ισχυρές και τις λιγότερο ισχυρές γλώσσες.

Το γλωσσικό αυτό ζήτημα της πολυγλωσσίας είναι επακόλουθο της ένωσης λαών με διαφορετικές εθνικές γλώσσες σε μία ένωση υπερεθνική. Η Ε.Ε. σαφώς και λαμβάνει μέτρα για το ζήτημα αυτό, καθώς είναι το κύριο θέμα των συζητήσεων σε θεωρητικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο στον τομέα της γλωσσικής πολιτικής που ακολουθεί η Ένωση τα τελευταία χρόνια. Η αύξηση των κρατών-μελών είναι ένα επιπλέον κίνητρο ώστε η πολυγλωσσία να έχει θετικό αντίκτυπο κι όχι αρνητικό, διότι δεν πρέπει η γλώσσα να σταθεί εμπόδιο στις δράσεις και τους σκοπούς της Ένωσης, τονίζοντας την διαφορετικότητα περισσότερο από τα κοινά ευρωπαϊκά στοιχεία των πολιτών της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επομένως, οφείλει να εστιάσει στο ρόλο της γλώσσας για τη δημιουργία μίας νέας, υπερεθνικής ή μεταεθνικής ευρωπαϊκής ταυτότητας.¹

Ως έννοια η εθνική γλώσσα συνδέθηκε άμεσα με την έννοια του έθνους και της εθνικής (σε κάποιες περιπτώσεις εθνικιστικής) ιδεολογίας που συνόδευε την απαρχή και τη γέννηση των ευρωπαϊκών χωρών ως σύγχρονα κράτη (δημιουργία συνόρων) σε ιστορικό επίπεδο, καθώς ήταν ένα κύριο στοιχείο, μαζί με άλλα πολιτιστικά, θρησκευτικά κ.α. χαρακτηριστικά που λειτούργησε ως ενωτικό και ενδυναμωτικό

¹ Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα – 3.1 Α.-Φ. Χρηστίδης

στοιχείο στον αγώνα για τη δημιουργία του κράτους². Τα κατάλοιπα αυτών των προπαγανδιστικών τακτικών περί σύνδεσης γλώσσας-έθνους (και κατά συνέπεια της εθνικής γλώσσας) στη σύγχρονη εποχή επαναλειτουργούν αφυπνιστικά ή σύμφωνα με τα εκάστοτε συμφέροντα σε περιόδους κρίσης (όπως σύγχρονα συμβαίνει στον ευρωπαϊκό χώρο) ή απειλών για το έθνος. Τα παραπάνω έχουν ως συνέπεια να αντιμετωπίζονται δυσκολίες σε μία υπερεθνική ένωση όπως η Ε.Ε. , στην αποτίναξη αυτών των ιδεολογιών που αντιμετωπίζουν την εθνική γλώσσα ως στοιχείο που κινδυνεύει να χαθεί σε ένα πολύγλωσσο ευρύτερο περιβάλλον ή να αλλοιωθεί η ίδια η γλώσσα ή ακόμη και η εθνική ταυτότητα του πολίτη-ομιλητή. Οι τάσεις αυτές που συνδέουν τη γλώσσα με την ιστορία, την πολιτισμική κληρονομιά και το ίδιο το έθνος , είναι ένα ακόμη ζήτημα που αντιμετωπίζει η Ε.Ε..³

Ο εθνικός αυτός λόγος που προαναφέρθηκε, έρχεται σε αντιδιαστολή με τον υπερεθνικό λόγο τον οποίο η Ένωση οφείλει να προωθεί στη σύγχρονη κοινωνία όπως έχει διαμορφωθεί, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες όχι μόνο των σχέσεων μεταξύ των κρατών (διακρατικές σχέσεις) αλλά και μεταξύ των πολιτών των κρατών αυτών. Η σύγχρονη πραγματικότητα έχει φέρει κοντά τους λαούς, όχι μόνο της Ευρώπης αλλά ολόκληρου του κόσμου. Ζούμε στην πραγματικότητα της παγκοσμιοποιημένης ελεύθερης αγοράς. Ο ρόλος της γλώσσας σε αυτή τη σύγχρονη πραγματικότητα είναι να υπηρετεί τους σκοπούς της , ως πολυγλωσσία που θα προκύψει κατά βάση από έναν ελεύθερο ανταγωνισμό. Σε αυτόν τον ανταγωνισμό αναπόφευκτα θα υπερισχύσουν οι ισχυροί, έναντι των ασθενέστερων οι οποίοι θα περιθωριοποιηθούν. Το ίδιο ισχύει και για την γλώσσα. Οι ισχυρές γλώσσες θα έχουν ρόλο ενεργό ως προς την επικοινωνία και τις λοιπές ανάγκες των ευρωπαϊών πολιτών και οι ασθενέστερες θα περιθωριοποιηθούν σε ένα περιθώριο αξιοπρεπές βέβαια κι όχι καταστροφικό για την ίδια τη γλώσσα. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση εξάλλου προωθεί και σέβεται την πολιτισμική ποικιλία και κατά συνέπεια και τη γλωσσική ποικιλία.

Στη νέα ευρωπαϊκή ταυτότητα την οποία έχουμε όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες, η γλώσσα καλείται να μας ενώσει ακόμη περισσότερο και να μας βοηθήσει να εντοπίσουμε τα κοινά μας ευρωπαϊκά στοιχεία ή τις κοινές μας ευρωπαϊκές ανησυχίες και όνειρα για το μέλλον της περιοχής μας. Η επικοινωνία μας ενώνει και η εποχή μας κρίνει απαραίτητη την επικοινωνία για να μπορούμε να ανταποκριθούμε σε αυτή και να συμβαδίσουμε. Ιδεολογίες και τακτικές που αντιστέκονται στο αγαθό της επικοινωνίας είναι αναχρονιστικές και μη αποδεκτές για τον σύγχρονο άνθρωπο, ειδικά αν αυτός είναι πολίτης εκτός του κράτους του και της Ευρώπης (μέσω της Ένωσης). Επομένως, είναι διαφορετικό να είναι σεβαστή η πολιτισμική ποικιλία, από το να καθυστερεί αυτή η ίδια την πρόοδο και την ανάπτυξη.

² Phillipson R. – English only Europe? (language and nationalism)

³ Χριστίδης Α.-Φ, Ισχυρές και ασθενείς γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση = Strong and weak languages in the European Union: Aspects of linguistic hegemonism: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού: Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου Θεσσαλονίκη 26-28 Μαρτίου 1997 : Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

Η πολυγλωσσία αποτελεί βασικό συστατικό της νέας, ευρύτατης, ομοιογενοποίησης που επιχειρείται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας της ελεύθερης αγοράς. Οι ανάγκες του Ευρωπαϊκού πολίτη σε μία Ένωση οικονομική, πολιτική και πολιτιστική, διαμορφώνονται και ικανοποιούνται μέσα σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον. Ένα πολύγλωσσο περιβάλλον όμως, στο οποίο η πολυγλωσσία δεν είναι κυρίαρχη και μοναδική, ούτε το κύριο χαρακτηριστικό του ευρωπαϊκού πολίτη. Θα υπήρχε ψευδαίσθηση, αφέλεια ή και υποκριτική συγκάλυψη αν η πολυγλωσσία προβαλλόταν ως τέτοια. Βεβαίως και είναι επιθυμητή και αναγκαία, όμως δεν είναι το συστατικό εκείνο που θα χαρακτηρίζει τη νέα μας ταυτότητα εντός της Ε.Ε.. Η οικονομική και πολιτική πραγματικότητα είναι εκείνη η οποία λειτουργεί ως βάση για τη διαμόρφωση της υπερεθνικής μας ταυτότητας και η γλώσσα είναι το στοιχείο εκείνο το οποίο είναι απαραίτητο για την ενεργή συμμετοχή μας σε αυτά.

Κλείνοντας και συνοψίζοντας, σε ότι αφορά την πολυγλωσσία στην Ε.Ε., βεβαίως θεωρείται δεδομένη και σεβαστή από την ίδια την Ένωση, καθώς κατοχυρώνεται και σύμφωνα με το άρθρο 22 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. («Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική ποικιλομορφία»)⁴, όμως δεν έχουν όλες οι γλώσσες την ίδια θέση ως προς την ισχυρότητα. Κάποιες είναι λιγότερο ισχυρές και άλλες κατέχουν θέση περισσότερο κυρίαρχη σε θέματα επικοινωνίας εντός της Ένωσης. Η σχέση της εθνικής γλώσσας με την προστασία της εθνικής ταυτότητας οφείλει να ξεπεραστεί σε ένα περιβάλλον υπερεθνικό, στο οποίο γίνονται προσπάθειες να αναζητηθούν και να αναδειχθούν τα κοινά μας χαρακτηριστικά και οι κοινές μας ανάγκες. Η Ε.Ε. ακολουθεί τη δική της γλωσσική πολιτική σε ότι αφορά τη διαχείριση της πολυγλωσσίας και την ανάδειξη των ισχυρών γλωσσών επικοινωνίας.

1.2 Οι γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει επισήμως 24 γλώσσες⁵ οι οποίες αποτελούν αντίστοιχα εθνικές γλώσσες στα 28 κράτη-μέλη που αριθμεί αυτή τη στιγμή (Αύγουστος 2016) η Ένωση. Στο ίδιο διάστημα υπάρχουν 6 υποψήφιες χώρες προς ένταξη στην Ένωση (Ισλανδία, Μαυροβούνιο, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία, Αλβανία, Τουρκία) ενώ αναγνωρίζονται ως δυνάμει υποψήφιες προς ένταξη η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Κόσοβο⁶. Το γεγονός αυτό δείχνει την τάση για διεύρυνση της Ένωσης τα επόμενα χρόνια, με το ενδεχόμενο αύξησης στο αριθμό των επίσημων γλωσσών της Ε.Ε. και της πολυγλωσσίας να είναι ορατό στο άμεσο μέλλον, καθώς με την είσοδο αυτών των χωρών, θα ενταχθούν και νέες γλώσσες. Με βάση τούτο, το φαινόμενο της πολυμορφίας που χαρακτηρίζει την Ευρώπη θα γίνει ακόμη πιο πολύπλοκο.

⁴ Καραντζόλα – Πανεπιστημιακές Διαλέξεις Π.Μ.Σ. - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΡΡ_διδασκαλία ξένων γλωσσών στην ΕΕ

⁵ Πηγή: <http://www.europarl.europa.eu/>

⁶ Πηγή: www.europa.eu (κράτη-μέλη και καθ' οδόν προς την προσχώρηση στην Ε.Ε. μέλη)

Πίνακας 1 με τις επίσημες γλώσσες της Ε.Ε.

Αγγλική	Βουλγαρική	Γαλλική	Γερμανική	Δανική	Ελληνική
Εσθονική	Ιρλανδική	Ισπανική	Ιταλική	Κροατική	Λετονική
Λιθουανική	Μαλτέζικη	Ολλανδική	Ουγγρική	Πολωνική	Πορτογαλική
Ρουμανική	Σλοβακική	Σλοβενική	Σουηδική	Τσεχική	Φιλανδική

Πίνακας 2 με τις επίσημες γλώσσες των υποψηφίων προς ένταξη κρατών

Ισλανδικά	Μαυροβουνιακά (σερβική διάλεκτος)	Σλαβομακεδονικά	Σερβικά
Αλβανικά	Τουρκικά	Βοσνιακή	

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αριθμεί 510.000.000 κατοίκους-ομιλητές των γλωσσών αυτών και ως Ένωση κρατών που προβάλλει την δημοκρατία και την ισοτιμία των μελών της, δεν θα μπορούσε να παραγνωρίσει και να περιθωριοποιήσει εντελώς κάποιες γλώσσες. Τα κείμενα λοιπόν, των οργάνων της μεταφράζονται και διατίθενται προς τους ευρωπαίους πολίτες σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης. Με τον τρόπο αυτόν διευκολύνεται η άμεση σχέση του πολίτη με την ίδια την Ένωση, καθώς οι κανονισμοί, οι οδηγίες και οι αποφάσεις είναι διαθέσιμες στη εθνική γλώσσα του ευρωπαίου πολίτη.

Η πολυγλωσσία αυτή έχει ως αποτέλεσμα η Ε.Ε. μέσω του θεσμικού της οργάνου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προς εξυπηρέτηση των πολιτών της να έχει ως μόνιμο προσωπικό περί τους 1750 μεταφραστές και διερμηνείς και περί τους 600 βοηθητικούς υπαλλήλους, καθιστώντας την μία από τις μεγαλύτερες μεταφραστικές υπηρεσίες παγκοσμίως. Επιπλέον, η υπηρεσία διερμηνείας της Επιτροπής απασχολεί 600 μόνιμους διερμηνείς, 3.000 εξωτερικούς διερμηνείς (freelance) ανάλογα με τις ανάγκες, και 250 άτομα ως προσωπικό υποστήριξης.

Στην επίσημη διαδικτυακή σελίδα της Ένωσης, γίνεται παρουσίαση των επίσημων γλωσσών της, με δείγματα κειμένων στην κάθε γλώσσα, ενώ η ιστοσελίδα είναι διαθέσιμη σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ε.Ε.. Επιπρόσθετα, ο κάθε ευρωπαίος πολίτης μπορεί να επικοινωνήσει γραπτώς με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να λάβει απάντηση στην γλώσσα αυτή. Όπως σεβαστή γίνεται η πολυγλωσσία των πολιτών της, εξίσου σεβαστή είναι και απέναντι στα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τα οποία μέλη έχουν το δικαίωμα να εκφράσουν τις απόψεις τους στην επίσημη γλώσσα της Ένωσης που επιθυμούν και οι οποίες απόψεις εν συνεχεία θα μεταφραστούν από διερμηνείς στα υπόλοιπα μέλη.

1.2.1 Μειονοτικές Γλώσσες εντός του γεωγραφικού πλάτους της Ε.Ε.

Εκτός από τις επίσημες γλώσσες και τις γλώσσες των υποψήφιων προς ένταξη κρατών-μελών, στο γεωγραφικό χώρο στον οποίο απλώνεται και καλύπτει η Ένωση, ομιλούνται γλώσσες μη αναγνωρισμένες ως επίσημες παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των ομιλητών της, δεν είναι καθόλου αμελητέος.

Στην ΕΕ υπάρχουν πάνω από 60 περιφερειακές ή μειονοτικές γλώσσες που ομιλούνται από 40 περίπου εκατομμύρια άτομα. Στις γλώσσες αυτές περιλαμβάνονται τα βασκικά, τα καταλανικά, τα φριζικά, τα λαπωνικά, τα ουαλικά και τα γίντις (γερμανοεβραϊκά).⁷

Το νομικό καθεστώς και η στήριξη των γλωσσών αυτών εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των χωρών της ΕΕ, αλλά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται σε διάλογο μαζί τους προωθώντας τη γλωσσική πολυμορφία όσο το δυνατόν περισσότερο σύμφωνα με την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή αναδεικνύεται στην επίσημη ιστοσελίδα της. (europa.eu)

Ο αριθμός των 40 εκατομμυρίων που αναγράφει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ιστοσελίδα της⁸ ενδέχεται πάντως να είναι μεγαλύτερος, καθώς είναι δύσκολο να μετρηθεί με ακρίβεια και επιπλέον δεν λαμβάνει υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις. Η κρίση που επικρατεί με τα σύγχρονα γεγονότα σε περιοχές γύρω από την ευρωπαϊκή ήπειρο (Μέση Ανατολή και νοτιότερα οι Αφρικανικές χώρες), έχει ως αποτέλεσμα τη μαζική μετανάστευση προσφύγων και ανθρώπων (αλλόγλωσσων) που αναζητούν στην Ευρώπη ένα καλύτερο μέλλον.

Το ζήτημα που προκύπτει και έρχεται να αντιμετωπιστεί είναι ότι δεν είναι όλες οι μειονοτικές γλώσσες που ομιλούνται στις χώρες της Ένωσης ίδιες. Διαφέρουν ως προς τον αριθμό των ομιλητών και ως προς το κύρος τους πρώτα απ' όλα σε κρατικό επίπεδο. Υπάρχουν μειονοτικές γλώσσες που ομιλούνται σε γειτονικές χώρες και περιοχές και υπάρχουν περιπτώσεις ιδιαίτερες όπως για παράδειγμα η καταλανική γλώσσα που αριθμεί 7,3 εκατομμύρια ομιλητές κι όμως δεν είναι επίσημη γλώσσα του ισπανικού κράτους. Συχνά λοιπόν αντιμετωπίζονται ως ασθeneίς γλώσσες από τη Ε.Ε. η οποία να μεν στηρίζει την πολυγλωσσία και τις μειονοτικές γλώσσες μέσω προγραμμάτων της, όμως δεν μπορεί να επέμβει σε ζητήματα που αφορούν τη πολιτική διαχείριση ενός κράτους.

⁷ Προφίλη – Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα – 3.4 Μειονοτικές γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

⁸ www.ec.europa.eu

1.2.2 Αντιμετώπιση των μειονοτικών γλωσσών από την Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται με τις εθνικές κυβερνήσεις και τις ομάδες συμφερόντων κάθε είδους για τον καθορισμό κοινών στόχων, και υποστηρίζει τις προσπάθειές τους, ιδίως με την ενθάρρυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών.

Επίσης, συμβάλλει στη χρηματοδότηση σχεδίων και συμπράξεων που στοχεύουν στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση γύρω από τις μειονοτικές γλώσσες, καθώς και στην προαγωγή της διδασκαλίας και της εκμάθησής τους, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην επιβίωσή τους. Η Επιτροπή χρηματοδότησε για παράδειγμα τη μελέτη Ευρωμωσαϊκό που παρουσιάζει τις διάφορες γλώσσες που ομιλούνται στην ΕΕ.

Τα χρηματοδοτούμενα σχέδια περιλαμβάνουν τα εξής:

CRAMLAP (Σχέδιο για τις κελτικές, περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες στο εξωτερικό) - αξιολογημένη στήριξη της κελτικής και άλλων περιφερειακών γλωσσών μέσω της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

NPLD (Δίκτυο για την Προώθηση της Γλωσσικής Πολυμορφίας) - γλωσσική πολιτική και προγραμματισμός σχετικά με συνταγματικές και περιφερειακές γλώσσες, καθώς και γλώσσες μικρών κρατών της Ευρώπης.

Erasmus παρέχει ευκαιρίες για τη στήριξη νέων στρατηγικών συμπράξεων στον τομέα της διδασκαλίας και εκμάθησης περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών.⁹

Ακόμη, σημαντική ήταν η συμβολή του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα γλωσσικά ζητήματα που αφορούν τις μειονοτικές γλώσσες στην Ευρώπη. Ενδεικτικά, το 1992 υιοθετήθηκε ο Ευρωπαϊκός Χάρτης των Περιφερειακών και Μειονοτικών Γλωσσών, ενώ το 1994 ιδρύεται ο οργανισμός του Ευρωπαϊκού Κέντρου των Ζωντανών Γλωσσών. Το 1998 ο Χάρτης τέθηκε σε ισχύ με την αποδοχή του από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και έχει συμβάλει σημαντικά στην γλωσσική πολιτική που ακολουθεί η Ε.Ε., ενώ χρηματοδοτεί και δικά του προγράμματα σε σχέση με την προστασία των μειονοτικών γλωσσών.¹⁰

⁹ www.ec.europa.eu (αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με τα εν λόγω προγράμματα)

¹⁰ Truchot, C. 2001 Γλωσσικές πολιτικές στην Ευρώπη: Η συμβολή του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο *Γλώσσα, γλώσσες στην Ευρώπη*, επιμ. Α. -Φ Χριστίδης et al., 39-45. Αθήνα & Θεσσαλονίκη: ΥΠΕΠΘ & ΚΕΓ

1.3 Γλωσσική Πολιτική της Ε.Ε. και Ισχυρές/Ασθενείς γλώσσες

1.3.1 Γλωσσική Πολιτική

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όπως προηγούμενα έχει επισημανθεί αποτελεί μία Ένωση κρατών και λαών - πολιτισμών. Όντας ένωση κρατών, επικρατεί «εντός» της η ποικιλομορφία, κάτι το οποίο γίνεται φανερό και στις ομιλούμενες και επίσημες γλώσσες της. Η πολυγλωσσία της Ένωσης είναι μία πραγματικότητα την οποία αντιμετωπίζει η ίδια η Ένωση και για την οποία φροντίζει να μεριμνεί. Αναγνωρίζοντας το γεγονός της πολυγλωσσίας, γεννήθηκε η ανάγκη να παρουσιαστεί ένα πρόγραμμα διαχείρισης και προστασίας της, καθώς όμως και ένας τρόπος, η επικοινωνία των πολιτών να διευκολυνθεί σε ένα τέτοιο περιβάλλον, από το να επικρατεί χάσμα και γλωσσικό χάος μεταξύ των πολιτών. Αποφασίστηκε λοιπόν, η Ένωση να αποκτήσει μία πολιτική που αφορά τις γλώσσες των πολιτών της.

Η γλωσσική πολιτική την οποία ακολουθεί η Ένωση, στηρίζεται στο πλαίσιο των προσπαθειών της για προώθηση της κινητικότητας και της διαπολιτισμικής κατανόησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ορίσει ως σημαντική προτεραιότητα την εκμάθηση γλωσσών και χρηματοδοτεί πολυάριθμα προγράμματα και σχέδια στον τομέα αυτό. Κατά αυτή την άποψη, η πολυγλωσσία αποτελεί σημαντικό στοιχείο της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας. Γι' αυτό, ένας από τους στόχους της γλωσσικής πολιτικής της Ένωσης είναι το να κατέχει κάθε ευρωπαίος πολίτης δύο ακόμα γλώσσες εκτός από τη μητρική του.¹¹

1.3.2 Νομικό Πλαίσιο

Σε νομικό πλαίσιο τα άρθρα 2 και 3 της ΣΕΕ και άρθρα 6 και 165 της ΣΛΕΕ καλύπτουν νομικά την πολιτική την οποία ακολουθεί η Ένωση, κατά την οποία, της αναθέτει το καθήκον να στηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών-μελών με στόχο την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής παιδείας μέσω της εκμάθησης και διάδοσης των επίσημων γλωσσών της Ένωσης, σεβόμενη βεβαίως, την πολυμορφία των πολιτισμών και των γλωσσών. Ακόμη μέσω του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπεται η υποχρέωση της Ένωσης να σέβεται τη γλωσσική πολυμορφία (άρθρο 22) και να απαγορεύεται κάθε είδους διάκριση λόγω γλώσσας (άρθρο 21). Η νομική πρόβλεψη για τη γλωσσική πολιτική της Ένωσης, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. εγκρίθηκε το 2000 και τέθηκε σε ισχύ με τη συνθήκη της Λισαβόνας. Ακόμη υπάρχει νομική πρόβλεψη για την επικοινωνία των πολιτών με τους θεσμούς της Ένωσης, σεβόμενη φυσικά την γλωσσική πολυμορφία, ώστε οι πολίτες να έχουν το δικαίωμα να απευθύνονται γραπτώς σε οποιοδήποτε από τα θεσμικά ή λοιπά όργανα, σε όποια από τις

¹¹ www.europarl.europa.eu

αναφερόμενες στο άρθρο 55 , παράγραφος 1, γλώσσες επιθυμούν καθώς και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα.

1.3.3 Στόχοι

Οι 24 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (χωρίς να υπολογίζονται οι μη αναγνωρισμένες ως επίσημες, μειονοτικές γλώσσες) είναι δείγμα της ποικιλομορφίας που επικρατεί στην Ένωση και αποτελεί προτεραιότητα της να προστατευτεί αυτή η πολυγλωσσία. Στόχος της γλωσσικής πολιτικής της Ένωσης είναι να προωθηθούν η διδασκαλία και η εκμάθηση των ξένων γλωσσών και η δημιουργία ενός περιβάλλοντος φιλικού για τις γλώσσες. Με βάση την πεποίθηση ότι κάθε ευρωπαίος πολίτης οφείλει να κινείται στο χώρο της γνώσης, να γίνεται συνεχώς καλύτερος και ικανός να συμμετέχει ενεργά στη σύγχρονη κοινωνία της Ευρώπης, εκμεταλλευόμενος τις ευκαιρίες που του προσφέρει η Ένωση, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο η γνώση και χρήση πολλών γλωσσών. Στόχος λοιπόν, της Ε.Ε. αποτελεί κάθε πολίτης της, να κατέχει δύο γλώσσες επιπλέον της μητρικής του, με την διδασκαλία αυτών στο σχολείο από νεαρή ηλικία.

Το στρατηγικό πλαίσιο «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020» θέτει την εκμάθηση γλωσσών ως προτεραιότητα. Η επικοινωνία σε ξένες γλώσσες αποτελεί μία από τις οκτώ βασικές ικανότητες για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κάτι τέτοιο, εκτός από τις βασικές διαστάσεις της επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα, περιλαμβάνει επίσης τη διαμεσολάβηση και τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Οι εκπαιδευτικές πολιτικές της ΕΕ καθορίζονται όλο και περισσότερο από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Στο πλαίσιο αυτό, οι γλωσσικές γνώσεις είναι κεφαλαιώσεις για την πρωτοβουλία «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας», δεδομένου ότι ενισχύουν την απασχολησιμότητα. Αποτελούν επίσης προαπαιτούμενο για την κινητικότητα, εξού και η επιτυχημένη εφαρμογή της νέας εμβληματικής πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση». (europarl.europa.eu)

1.3.4 Επιτεύγματα γλωσσικής πολιτικής στην Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επιτύχει κάποιους από τους στόχους της σχετικά με τη γλωσσική πολιτική της. Ανάμεσα σε αυτά είναι τα προγράμματα στήριξης που προωθεί, τα οποία είναι συντονισμένα με τις σύγχρονες ανάγκες του ευρωπαίου πολίτη, είναι το πρόγραμμα Erasmus+. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Ιανουάριο του 2014 και θα διαρκέσει η λειτουργία ως και το 2020. Το πρόγραμμα Erasmus+ αναφέρεται στην Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία

και τον Αθλητισμό. Μέσω του προγράμματος αυτού ο συμμετέχων , έχει τη δυνατότητα να έρθει σε επαφή με την πολυγλωσσία και να διδαχθεί μία νέα γλώσσα. Στον οδηγό του Προγράμματος Erasmus+ αναφέρονται χαρακτηριστικά τα εξής (παραθέτονται αυτούσια από το europarl.europa.eu).

«Οι ευκαιρίες που προσφέρονται για γλωσσική υποστήριξη αποβλέπουν στο να καταστήσουν πιο αποτελεσματική και αποδοτική την κινητικότητα, να βελτιώσουν τις γλωσσικές επιδόσεις και κατά συνέπεια να συνεισφέρουν στον ειδικό στόχο του Προγράμματος.

Γλωσσική υποστήριξη είναι διαθέσιμη για τη γλώσσα που χρησιμοποιείται από τους συμμετέχοντες για σπουδές, πρακτική εξάσκηση ή εθελοντική εργασία στο εξωτερικό, στο πλαίσιο μακροπρόθεσμων δραστηριοτήτων κινητικότητας που στηρίζονται στο πλαίσιο της Βασικής Δράσης 1. Η γλωσσική υποστήριξη παρέχεται κυρίως επιγραμματικά, δεδομένου ότι η ηλεκτρονική μάθηση προσφέρει πλεονεκτήματα για την εκμάθηση γλωσσών από πλευράς πρόσβασης και ευελιξίας.»

Ο Οδηγός Προγράμματος του Erasmus+ αναφέρει επίσης: «Στο πλαίσιο της Βασικής Δράσης 2, θα ενθαρρυνθούν οι στρατηγικές εταιρικές σχέσεις στον τομέα της διδασκαλίας και εκμάθησης γλωσσών. Η καινοτομία και οι καλές πρακτικές που αποβλέπουν στην προώθηση των γλωσσικών δεξιοτήτων μπορεί για παράδειγμα να περιλαμβάνουν μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης, την ανάπτυξη παιδαγωγικού υλικού, την υποβοηθούμενη από υπολογιστές εκμάθηση γλωσσών και τα επιχειρηματικά εγχειρήματα με χρήση ξένων γλωσσών. Επιπλέον, χρηματοδότηση για γλωσσική στήριξη μπορεί να παρέχεται, όταν υπάρχει ανάγκη, σε δικαιούχους στρατηγικών εταιρικών σχέσεων οι οποίοι οργανώνουν μακροπρόθεσμες δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης για μέλη του προσωπικού, εργαζομένους στον τομέα της νεολαίας και εκπαιδευόμενους.»

Επίσης η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί και στηρίζει το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» , μέσω του οποίου υποστηρίζονται μεταξύ άλλων μεταφράσεις βιβλίων και χειρογράφων.

Ακόμη, η Ένωση στηρίζει το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών (ECML), το οποίο έχει ως στόχο να βοηθήσει τους Ευρωπαίους να μαθαίνουν γλώσσες με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Συμβουλεύει τα κράτη-μέλη να εφαρμόζουν πολιτικές διδασκαλίας γλωσσών που λειτουργούν θετικά και αποτελεσματικά στην εκμάθηση γλωσσών. Δίνεται λοιπόν, έμφαση στην εκμάθηση και διδασκαλία γλωσσών. Προωθείται ο διάλογος και η ανταλλαγή όσων δραστηριοποιούνται στον τομέα και στηρίζονται τα δίκτυα και τα ερευνητικά έργα σχετικών με προγράμματα. Η ενθάρρυνση της αριστείας και της καινοτομίας στη γλωσσική διδασκαλία είναι ο κύριος στόχος του ECML.

Επιπλέον, η Ένωση δραστηριοποιείται έμπρακτα στην προστασία των μειονοτικών γλωσσών της με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών Mercator για την πολυγλωσσία και

τη γλωσσική μάθηση και το οποίο κέντρο, ειδικεύεται στις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες στην Ε.Ε.. Αναφορικά, λειτουργούν κι άλλα προγράμματα και έργα για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες όπως το ADUM , το Έργο για τις Κελτικές, το CRAMLAP και το NPLD, το Dicta-Sign και SignSpeak για τις νοηματικές και το ECLIL που αναφέρεται στην γλωσσική εκμάθηση στη δίγλωσση εκπαίδευση.¹²

¹² Οι πληροφορίες στα υποκεφάλαια 1.3.2 , 1.3.3 και 1.3.4 προέρχονται κυρίως από τον ιστότοπο www.europarl.europa.eu και το σύγγραμμα R. Phillipson – English only Europe? Challenging Language Policy

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

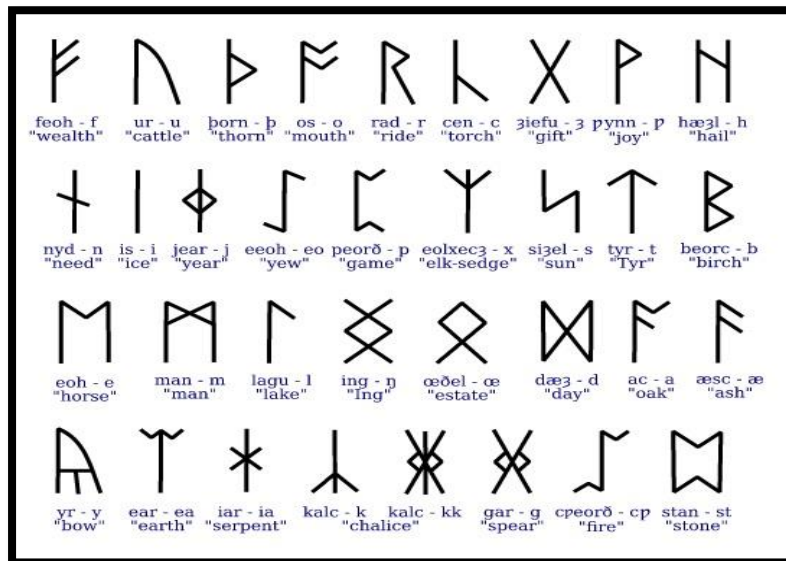
2.1.1 Εισαγωγή

Η αγγλική γλώσσα κατέχει μία κυρίαρχη θέση ανάμεσα στις γλώσσες του κόσμου, στην σύγχρονη εποχή. Πρόκειται, όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο για τη γλώσσα επικοινωνίας σε πολλούς θεσμούς και όργανα της Ε.Ε. και είναι σύμφωνα με το ευρωβαρόμετρο η πρώτη επιλογή εκμάθησης ξένης γλώσσας από τους Ευρωπαίους πολίτες. Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει μία σύντομη παρουσίαση της αγγλικής, ξεκινώντας από την ιστορική της διαδρομή ως την διαμόρφωση της σύγχρονης αγγλικής, την ταξινόμησή της και τους ομιλητές της.

2.1.2 Ιστορία της Αγγλικής

Η ιστορία της αγγλικής ξεκινά με την εμφάνιση της πρωτο-αγγλικής γλώσσας, η οποία έχει τις ρίζες της στις γλώσσες που μιλούσαν τα γερμανικά φύλα της βόρειας Ευρώπης. Κατά τα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας κάποια από τα γερμανικά φύλα που κατοικούσαν στα νοτιοδυτικά τμήματα της περιοχής είχαν υποδουλωθεί στην Ρώμη, ενώ ορισμένα γερμανικά φύλα υποδουλώθηκαν από την υπό ρωμαϊκή κυριαρχία Βρετανία. Σταδιακά και ως τον 7^ο αιώνα γερμανικά φύλα όπως οι Άγγλοι, οι Σάξονες και οι Ιούτοι, από περιοχές που σήμερα βρίσκονται εντός των συνόρων της Γερμανίας, της Δανίας και της Ολλανδίας, μετέβησαν στο νησί, εκδιώξαν ή υποδούλωσαν τους Πίκτους, τους Κέλτες και τους υπόλοιπους ντόπιους λαούς και εγκατέστησαν τα δικά τους Βασίλεια. Η εγκατάσταση των λαών αυτών είχε ως αποτέλεσμα να μεταφερθούν και οι διάλεκτοι που μιλούσαν οι νέοι κάτοικοι της Βρετανίας. Η πρωτο-αγγλική διακρινόταν επομένως, από χαρακτηριστικά των δυτικών γερμανικών γλωσσών, ενώ στο λεξιλόγιο λόγω των εκτεταμένων επαφών με τον ρωμαϊκό κόσμο, παρουσιάζονται πολλά δάνεια από την λατινική.

Η επίδραση της μετακίνησης των γερμανικών φύλων προς τη Βρετανία, σε γλωσσικό επίπεδο γίνεται εμφανής στην παλαιο-αγγλική ή αγγλοσαξονική γλώσσα. Η γλώσσα αυτή αποτελεί την διάλεκτο που επικράτησε ανάμεσα στις πολλές που ομιλούσαν τα γερμανικά αυτά φύλα. Αρχικά, η αγγλοσαξονική γλώσσα χρησιμοποιούσε το ρουνικό αλφάβητο, προτού υιοθετήσει το λατινικό. Οι ομιλητές της σύγχρονης αγγλικής παρά τις λεξιλογικές ομοιότητες, δυσκολεύονται να κατανοήσουν ένα κείμενο γραμμένο στη γλώσσα αυτή.

(Αγγλο-σαξονικό ρουνικό αλφάβητο)

Κατά τον 9^ο αιώνα Σκανδιναβικά φύλα κάνουν την εμφάνιση τους στη Βρετανία. Σημαντικά μέρη του νησιού βρέθηκαν υπό τον έλεγχο τους. Η ιστορική αυτή κάθοδος των Σκανδιναβών συνέβαλλε και στην διαμόρφωση της αγγλικής την εποχή εκείνη. Για τους επόμενους αιώνες επικρατούσε διγλωσσία και η αγγλική σαφώς επηρεάστηκε από τη γλώσσα των κατακτητών, όχι μόνο λεξιλογικά αλλά και μορφολογικά, με την απλούστευσή της να είναι αποτέλεσμα της επαφής αυτής. Το 1066 το νησί κατακτάται από τους Νορμανδούς και η αγγλική δέχεται μία ακόμη επαφή από τη γλώσσα των Νορμανδών αυτή τη φορά. Μέχρι και τον 14^ο αιώνα τα αγγλο-νορμανδικά και η γαλλική ήταν οι γλώσσες της κυβέρνησης και των δικαστηρίων, ενώ η αγγλική ως τον 15^ο αιώνα δέχθηκε περί τις 10,000 λέξεις δάνεια από τις γλώσσες αυτές. Οι αλλαγές στην αγγλική της μέσης περιόδου από την παλαιο-νορβηγική, τη γαλλική και τη νορμανδική ήταν σπουδαίες για την εξέλιξη της.

Εν συνεχεία, από τον 15^ο ως και τον 18^ο αιώνα παρουσιάζεται ένα πρώιμο είδος της σύγχρονης αγγλικής. Υιοθετείται ως στάνταρ, η διάλεκτος που ομιλείται στο Λονδίνο και η γλώσσα άρχισε να διαμορφώνει συγκεκριμένη προφορά και διάλεκτο. Το 1755 εκδίδεται το πρώτο λεξικό της αγγλικής από τον Σ. Τζόνσον και οι μόνες αλλαγές που προκύπτουν στη γλώσσα αφορούν κυρίως το λεξιλόγιο, με την προσθήκη νέων λέξεων δανείων, λόγω των ιστορικών και τεχνολογικών αλλαγών της περιόδου. Η διαμόρφωση της σύγχρονης αγγλικής, ιστορικά συνάντησε πολλές αλλαγές κυρίως της επαφής με άλλες γλώσσες. Σήμερα, έχει καταλήξει να είναι μία πλούσια γλώσσα,

με εκατομμύρια ομιλητές ανά τον κόσμο, που όπως όλες οι γλώσσες, συνεχίζει να εξελίσσεται.¹³¹⁴

2.1.3 Ταξινόμηση

Η αγγλική είναι μία γλώσσα της Ινδο-ευρωπαϊκής οικογένειας γλωσσών. Ανήκει στον κλάδο των γερμανικών γλωσσών και πιο συγκεκριμένα στον υποκλάδο των δυτικών γερμανικών γλωσσών¹⁵. Οι γλώσσες που συνδέονται στενότερα με την αγγλική είναι η φριζική που ομιλείται σήμερα στην επαρχία Φρίσλαντ της Ολλανδίας από περίπου 500.000 κατοίκους, καθώς και γλώσσες της κάτω Γερμανίας, που συχνά ομαδοποιούνται και σε κοινή υποομάδα γλωσσών.

Η ταξινόμηση της αγγλικής ως γερμανική γλώσσα, ουσιαστικά δικαιολογείται στα κοινά γλωσσικά χαρακτηριστικά που παρουσιάζει και με άλλες γερμανικές, όπως τα ολλανδικά, τα γερμανικά και τα σουηδικά και υποστηρίζεται ότι μοιράζονται μεταξύ τους έναν πρωτο-γερμανικό κοινό πρόγονο.

2.1.4 Ομιλητές

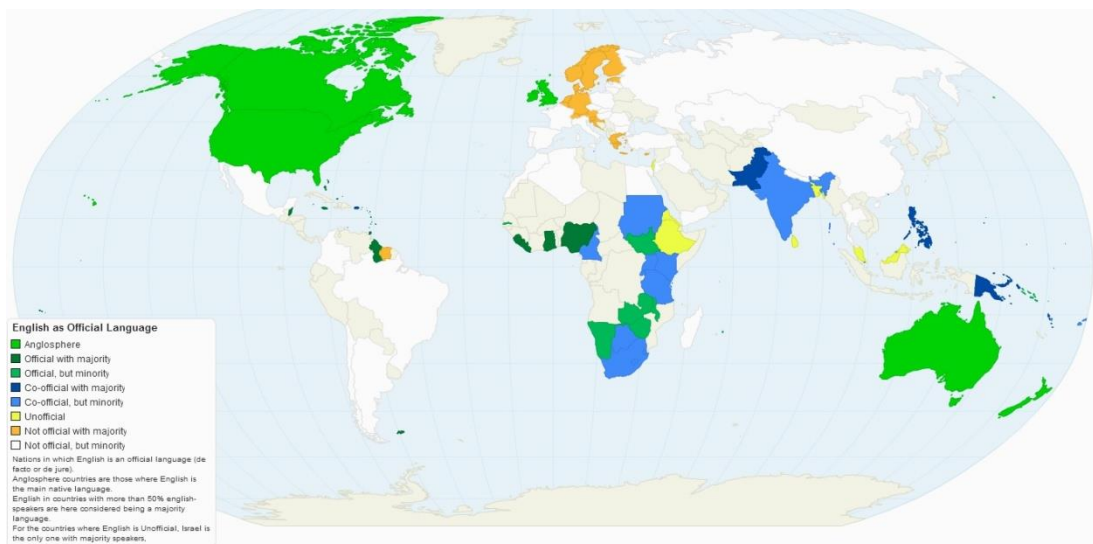
Η αγγλική είναι μία γλώσσα με εκατομμύρια ομιλητές ανά τον κόσμο. Πρόκειται για μία γλώσσα που μετρά κοντά στους 400 εκατομμύρια φυσικούς ομιλητές σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Ιρλανδία, η Νέα Ζηλανδία, καθώς και περιοχές και κράτη ή κρατίδια της Καραϊβικής, της Αφρικής και της Νότιας Ασίας. Η αγγλική έρχεται τρίτη παγκοσμίως στη λίστα των γλωσσών με τους περισσότερους φυσικούς ομιλητές μετά την μανδαρινική και την ισπανική.

Ακόμη, η αγγλική αριθμεί περί τα 700 εκατομμύρια ομιλητές που την κατέχουν ως ξένη ή δεύτερη γλώσσα. Ο αριθμός αγγίζει τόσο υψηλά επίπεδα, καθώς δεν πρόκειται για μία απλή γλώσσα. Η αγγλική είναι κυρίαρχη και αποτελεί μία *lingua franca* για πολλούς λαούς στην Ευρώπη, στην Αμερική (βόρεια Αμερική κυρίως), σε περιοχές της Ασίας και της Αφρικής.

¹³ Robinson, Orrin W, 1992 *Old English and its closest relatives* – Κεφ. *Old English 136-176* (αναφορές σε όλο το υποκεφάλαιο 2.1.2)

¹⁴ Millward, Celia, 1996 *A biography of the English Language*, Harcourt Brace – Κεφ. 5 *old English*, Κεφ. 6 *Middle English*, Κεφ. 7 *Early modern English* (αναφορές σε όλο το υποκεφάλαιο 2.1.2, 2.1.3 και 2.1.4)

¹⁵ Comrie B. 2004 *Οι γλώσσες του κόσμου: Η καταγωγή και η εξέλιξη των γλωσσών σε ολόκληρο τον πλανήτη/ Bernard Comrie, Stephen Matthews, Maria Polinsky . μετάφραση Γ. Αθανασίου – Κεφάλαιο 2ο Ευρώπη και Ευρασία των Matthews και Polinsky*

(Χάρτης: Η αγγλική ως επίσημη)

Τα αγγλικά αποτελούν ακόμη, επίσημη γλώσσα πολλών διεθνών οργανισμών αλλά και ενώσεων κρατών, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, το NATO, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τα Ηνωμένα Έθνη, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή στο χώρο του αθλητισμού και σε πολλούς ακόμη διεθνείς οργανισμούς.

Η αγγλική επομένως, αποτελεί μία γλώσσα που λειτουργεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι η γλώσσα-μέσο επικοινωνίας για εκατομμύρια ανθρώπους με διαφορετικές γλώσσες, κουλτούρες και καταβολές, με σκοπό να ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές ανάγκες όχι μόνο του ευρωπαϊκού και του αμερικανικού κόσμου.

2.1.5 Η ηγεμονία της αγγλικής

«Ο όρος γλωσσικός ηγεμονισμός αναφέρεται σε μηχανισμούς άσκησης ιδεολογικής εξουσίας, που στοχεύουν στην εξασφάλιση της συναίνεσης σε επιλογές της κυρίαρχης κοινωνικής τάξης μέσα από τη φυσικοποίησή τους, δηλαδή, την αποδοχή τους ως αυτονόητων και «φυσικών». Η γλώσσα αποτελεί τόσο έκφραση όσο και συστατικό αυτής της διαδικασίας: η απαξίωση των διαλέκτων, η επιβολή μίας διαλέκτου ως επίσημης, η εθνικής γλώσσας, η ανάδειξη σε νόρμα της γλωσσικής ποικιλίας που χρησιμοποιεί η ανώτερη τάξη, η επικράτηση της αγγλικής ως παγκόσμιας γλώσσας είναι όλα εκφάνσεις γλωσσικού ηγεμονισμού. Η έννοια του «ηγεμονισμού» συνδέεται με το όνομα του ιταλού διανοητή Gramsci».¹⁶

Η αγγλική γλώσσα στην σύγχρονη πολιτική κατάσταση που επικρατεί παγκοσμίως, ιδιαίτερα στην Ευρώπη και τις Η.Π.Α. περνά μία περίοδο διαρκούς προώθησης και ισχυροποίησης του κύρους της. Οι πολιτικές που αφορούν τη γλώσσα σε αυτές τις

¹⁶ http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=283

περιοχές, αν και θέτουν ως προτεραιότητά τους την προστασία και την προώθηση μειονοτικών γλωσσών, εντούτοις είναι ολοφάνερη η αδυναμία τους να θέσουν πρακτικό ρόλο σε αυτές τις γλώσσες σε ό,τι αφορά την επίσημη χρήση τους σε θεσμικές και διακρατικές συζητήσεις. Η τάση αυτή που προωθείται και ολοένα γίνεται ισχυρότερη σχετίζεται άμεσα με την ηγεμονία της αγγλικής. Η γλωσσική αυτή ηγεμονία είναι το αποτέλεσμα των γλωσσικών πολιτικών που ακολουθούνται. Η Ευρωπαϊκή Ένωση για παράδειγμα, όπως αναφέρεται σε αρκετά σημεία της η παρούσα έρευνα, αναζητά στην γλωσσική πολιτική της, τρόπους να διασφαλίσει τις μειονοτικές γλώσσες αλλά και τις επίσημες των κρατών της, όμως είναι συντριπτικά τα ποσοστά χρήσης της αγγλικής στα θεσμικά όργανά της. Παρατηρείται δηλαδή στην Ε.Ε. από τη μία πλευρά ο σεβασμός στην γλωσσική και πολιτισμική ποικιλότητα, αλλά από την άλλη η επικράτηση της ισχυρής και κυρίαρχης αγγλικής, έναντι των «αδύναμων» γλωσσών.¹⁷

Η αγγλική γλώσσα αντιμετωπίζεται ως ιδιαίτερη περίπτωση γλώσσας σε σχέση με τις υπόλοιπες. Διαθέτει κύρος και δίνει την αίσθηση ότι πρόκειται για μία απαραίτητη γλώσσα για να «επιβιώσει» ο ευρωπαίος πολίτης, ειδικότερα αν θέλει να ασχοληθεί με τα κοινά, το εμπόριο, τις διεθνείς σχέσεις κτλ. Σε αυτή την περίπτωση, ίσως δεν θα ήταν τόσο άστοχο να αναφερθεί κανείς σε ένα είδος γλωσσικού ρατσισμού («γλωσσισμού»)¹⁸ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μία Ένωση, κατά τα λοιπά φιλελεύθερη, έτοιμη και ισχυρή να αντιμετωπίζει κάθε είδους ρατσισμού. Ο Phillipson μάλιστα, σε σχέση με την αγγλική κάνει λόγο για γλωσσικό ιμπεριαλισμό, καθώς «η κυριαρχία της αγγλικής επιβεβαιώνεται και διατηρείται μέσα από την καθιέρωση και τη συνεχή ανασύνθεση των δομικών και πολιτισμικών ανισοτήτων μεταξύ της αγγλικής και των άλλων γλωσσών» (Phillipson 1992: 49).¹⁹

Η αντιμετώπιση ωστόσο της αγγλικής έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές και τους στόχους της στο γλωσσικό επίπεδο. Βέβαια, είναι αυθαίρετο να ισχυριστεί κανείς ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί συγκεκριμένες θέσεις έναντι κάποιων άλλων σε αυτόν τον τομέα, διότι από τη συνολική εικόνα των μέτρων που έχουν ληφθεί γίνεται φανερό η επένδυση που λαμβάνει χώρα στη λύση του γλωσσικού ζητήματος. Θα ήταν ορθότερο να αναλογιστούμε το μέγεθος του προβλήματος και της αντιμετώπισής του. Το παράδοξο που αναφέρθηκε παραπάνω είναι αποτέλεσμα της παγκόσμιας προώθησης των αγγλικών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί αυτό τον «άγραφο κανόνα» της παγκόσμιας κυριαρχίας της αγγλικής, καθώς η αγγλική είναι η γλώσσα επικοινωνίας στους μεγαλύτερους παγκόσμιους οργανισμούς και η γλώσσα επικοινωνίας με μία ισχυρή δύναμη όπως είναι οι Η.Π.Α. και τις οποίες η Ένωση έχει επαφές και σχέσεις σε πολιτικό και εμπορικό επίπεδο. Ακόμα το παράδοξο της χρήσης της αγγλικής έναντι άλλων γλωσσών παρουσιάζει ουσιαστικά και ολοκάθαρα

¹⁷ D. Macedo, B. Dendrinos, P. Gounari - The Hegemony of English, 2003 Paradigm Publishers – chapter II European Discourses of Homogenization in the Discourse of Language Planning

¹⁸ Ν. Κ. Σηφάκης – Αγγλική γλώσσα και παγκοσμιοποίηση, όψεις της σύγχρονης πραγματικότητας στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο – κεφ. VIII σελ 239

¹⁹ Ν. Κ. Σηφάκης – Αγγλική γλώσσα και παγκοσμιοποίηση, όψεις της σύγχρονης πραγματικότητας στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο – κεφ. VIII , σελ 237

την ανάγκη για μία γλώσσα ευρείας επικοινωνίας εντός της Ένωσης. Πρόκειται για μία ανάγκη που σχετίζεται καθαρά με λόγους επικοινωνίας και αλληλοκατανόησης της διαφορετικότητας των αναγκών των κρατών-εθνών και των πολιτών τους. Η εξίσου χρήση όλων των επίσημων γλωσσών των κρατών μελών από τα θεσμικά όργανα, δεν θα εξυπηρετούσε άλλωστε, ούτε την οικονομία, ούτε την άμεση κατανόηση και κατά συνέπεια την άμεση λήψη αποφάσεων στα ζητήματα που απασχολούν την Ένωση. Τονίζεται δηλαδή η ανάγκη μίας κοινής γλώσσας μέσω αυτού του παραδόξου και η αγγλική απλώς κατέχει τον ρόλο αυτό για ποικίλους λόγους που ήδη έχουν αναφερθεί και σχετίζονται με την ηγεμονία και κυριαρχία της σε παγκόσμιο επίπεδο κι όχι απλώς σε ευρωπαϊκό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΕΙΔΙΚΟ ΕΥΡΩΒΑΡΟΜΕΤΡΟ 386 – EUROPEANS AND THEIR LANGUAGES 2012

3.1.1 Εισαγωγή

Το ειδικό ευρωβαρόμετρο αποτελεί τη δημοσιοποίηση των ερευνών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δείχνει μία ιδιαίτερα αντικειμενική εικόνα για την γλωσσική κατάσταση της Ε.Ε. Οι έρευνες στοχεύουν στην μέτρηση της άποψης των πολιτών, την εικόνα που παρουσιάζουν γλωσσικά και σαφώς τη λήψη μέτρων σύμφωνα με τις ανάγκες των ευρωπαίων σε σχέση με τη γλώσσα, από τα αρμόδια όργανα της Ε.Ε.

Το παρόν κείμενο δεν έχει σκοπό να αναλύσει όλο το πλήθος των πληροφοριών που παρέχει το ευρωβαρόμετρο αλλά να παρουσιάσει τα κεντρικά σημεία με βάση τα οποία να γίνει αντιληπτή η γλωσσική κατάσταση που επικρατεί στην Ένωση, καθώς και οι επικοινωνιακές ανάγκες των πολιτών της.

3.1.2 Πολυγλωσσία

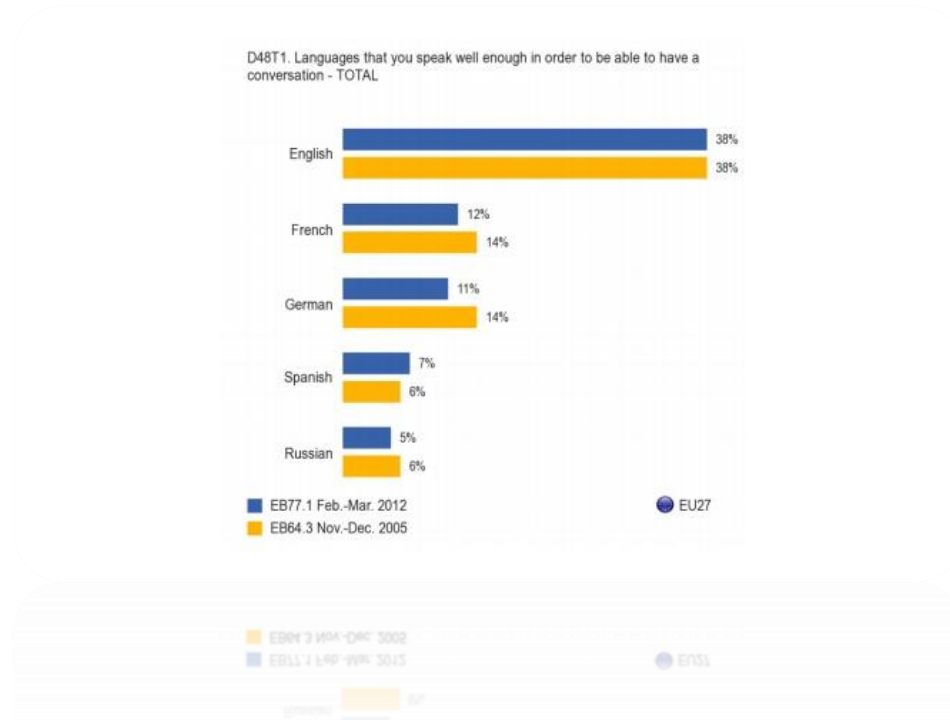
Σε σχέση με την πολυγλωσσία είναι εύκολο να εντοπίσουμε ότι οι Ευρωπαίοι μιλούν διαφορετικές γλώσσες ως μητρικές, καθώς αρκεί να αναλογιστεί κανείς τις 24 επίσημες εθνικές γλώσσες των κρατών-μελών της Ε.Ε.²⁰ Η Γερμανική όμως, σύμφωνα με την έρευνα είναι η γλώσσα που ομιλείται σε μεγαλύτερο ποσοστό ως πρώτη γλώσσα με ποσοστό 16% , ενώ ακολουθούν τα ιταλικά και τα αγγλικά με ποσοστό 13%. Τα γαλλικά έρχονται τέταρτα με ποσοστό 12%. Για την πλειονότητα των Ευρωπαίων η μητρική τους γλώσσα είναι και επίσημη του κράτους τους.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι σύμφωνα πάντα με το ευρωβαρόμετρο το 54% των Ευρωπαίων είναι ικανοί να επικοινωνήσουν σε μία επιπλέον γλώσσα, πέρα της μητρικής τους, ενώ το 25% μπορεί να το επιτύχει αυτό σε δύο ξένες γλώσσες. Σημαντικό είναι και το ποσοστό (10%) που είναι σε θέση να έχει μία συζήτηση σε επιπλέον τρεις γλώσσες. Τα μεγαλύτερα ποσοστά πολυγλωσσίας, που φτάνουν να είναι συντριπτικά ανέρχονται σε χώρες όπως, το Λουξεμβούργο (98%), η Λεττονία (95%), η Ολλανδία (94%), η Μάλτα (93%), η Σλοβενία και η Λιθουανία (92%) και η Σουηδία (91%). Σε πολλές χώρες από αυτές που παρουσιάζουν τόσο μεγάλα ποσοστά πολυγλωσσίας είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι υπάρχουν παραπάνω της μίας γλώσσας ως επίσημες του κράτους, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα μέσα που τους παρέχονται για την διδασκαλία περισσότερων γλωσσών από το ίδιο το κράτος. Ακόμη, συγκριτικά με προηγούμενες μετρήσεις σε πολλές χώρες τα ποσοστά έχουν αυξηθεί σημαντικά, γεγονός που αποδεικνύει ότι η πολυγλωσσία στις χώρες αυτές έχει ανοδικές τάσεις, ενώ σε χώρες όπως η Σλοβακία και η Τσεχία, τα ποσοστά έχουν μειωθεί ιδιαίτερα.

²⁰ www.europarl.europa.eu

Ιδιαίτερη μέτρηση είναι εκείνη που δείχνει στοιχεία για το προφίλ των ερωτηθέντων. Οι νέοι ηλικίας ως 24 ετών δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τις γλώσσες και σε σχέση με άλλες ηλικιακές ομάδες, μπορούν να χειρίζονται με μεγαλύτερη ευχέρεια τις ξένες γλώσσες.

Η γλώσσα που ομιλείται από τους περισσότερους ομιλητές ως δεύτερη ξένη γλώσσα είναι τα αγγλικά, ενώ ακολουθούν τα γαλλικά και τα γερμανικά που παρουσιάζουν και πτώση σε σχέση με τις μετρήσεις του 2005.

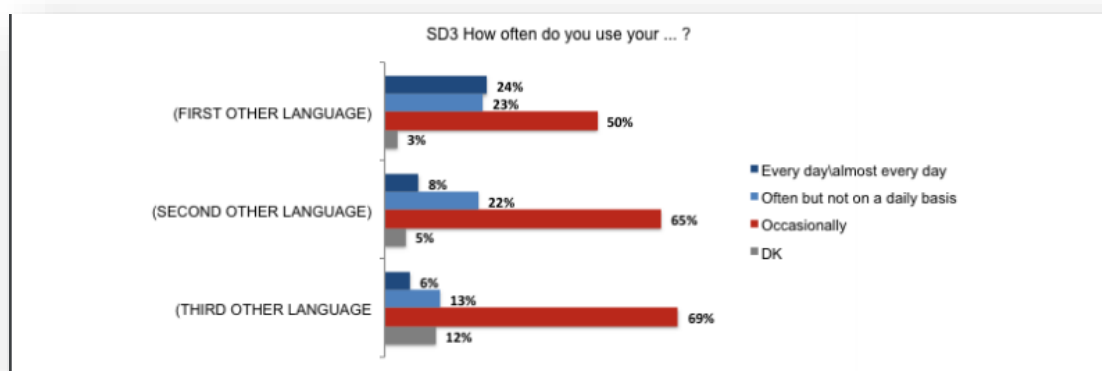
(Πίνακας: Οι γλώσσες που μιλάτε αρκετά καλά, ώστε να είναι δυνατή μία συνομιλία)

Όσο αφορά το επίπεδο γνώσης μία ξένης γλώσσας, το ευρωβάρομετρο προσφέρει ορισμένες πληροφορίες. Η πλειονότητα των πολιτών που ομιλούν τα αγγλικά, τα γερμανικά, τα ισπανικά και τα ρωσικά ως ξένη γλώσσα θεωρούν ότι το επίπεδο τους είναι ανώτερο του βασικού. Το 44% των Ευρωπαίων έχουν την ικανότητα να παρακολουθήσουν τα νέα, τηλεόραση ή ραδιόφωνο σε μία ξένη γλώσσα, με τα αγγλικά να κατέχουν και πάλι την πρώτη θέση με ποσοστό 25%. Τα ίδια ποσοστά ακολουθούν σε σχέση με την κατανόηση του γραπτού λόγου πχ περιοδικά, εφημερίδες κτλ. Το ποσοστό που δήλωσε ότι μπορεί να επικοινωνεί το ίδιο καλά και σε μία ζωντανή επικοινωνία, μέσω διαδικτύου για παράδειγμα ανέρχεται ελαφρώς σε χαμηλότερα επίπεδα (39%), με τα αγγλικά να κατέχουν ακόμη μία φορά την πρώτη θέση μεταξύ των γλωσσών που θα μπορούσαν οι Ευρωπαίοι να χρησιμοποιήσουν σε ζωντανή επικοινωνία με μεγαλύτερη άνεση (26%).

3.1.3 Η χρήση των γλωσσών

Το Ευρωβαρόμετρο του 2012 μελετά εκτός των άλλων και τις περιστάσεις αλλά και τη συχνότητα με την οποία χρησιμοποιούν οι Ευρωπαίοι τις ξένες γλώσσες. Είναι ένα ιδιαίτερο κομμάτι της έρευνας, το οποίο πρόκειται να μας αποκαλύψει στοιχεία που αφορούν τη σχέση που έχουν οι ευρωπαίοι με τις γλώσσες που γνωρίζουν.

Σε πρώτο στάδιο το ευρωβαρόμετρο μελετά τη συχνότητα χρήσης των ξένων γλωσσών στην Ε.Ε.. Στους ερωτηθέντες δόθηκαν 4 πεδία επιλογής. Πιο αναλυτικά ο πίνακας των αποτελεσμάτων:

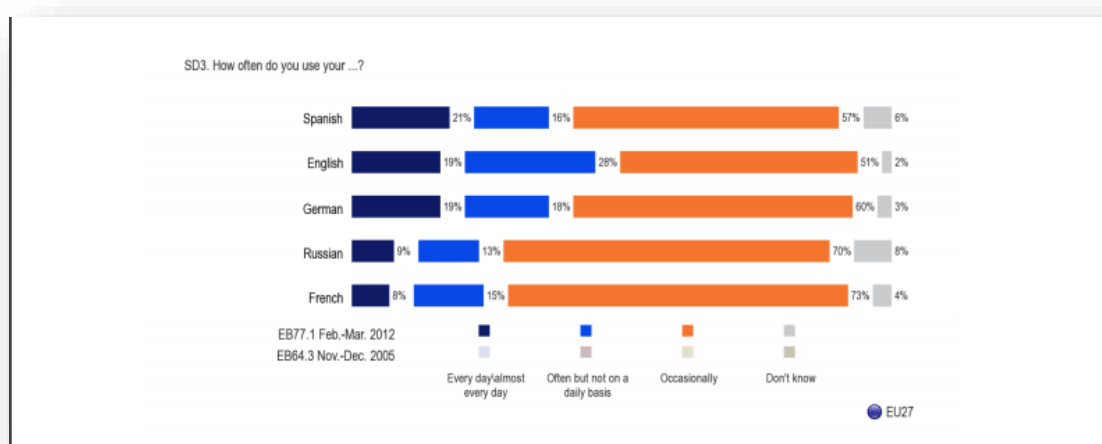
(Πίνακας: Πόσο συχνά χρησιμοποιείς την...;)

Από πρώτη άποψη γίνεται φανερό ότι η επιλογή «occasionally» (περιστασιακά) καλύπτει τα μεγαλύτερα ποσοστά και στις τρεις περιπτώσεις (πρώτη, δεύτερη και τρίτη ξένη γλώσσα). Η πρώτη ξένη γλώσσα πάντως παρουσιάζει σχετικά υψηλά ποσοστά και στις επιλογές «every day/almost every day» (καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά) ή «often but not on a daily basis» (συχνά μα όχι σε καθημερινή βάση). Το ¼ των Ευρωπαίων λοιπόν επικοινωνεί σε καθημερινή βάση στην πρώτη ξένη γλώσσα πέρα της μητρικής του, γεγονός που αποδεικνύει ότι ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού έχει επικοινωνιακές ανάγκες που δεν καλύπτονται απλά από την μητρική του. Περίπου άλλο ¼ επικοινωνεί με μεγάλη συχνότητα στην πρώτη ξένη γλώσσα.

Για την δεύτερη και την τρίτη ξένη γλώσσα τα ποσοστά σαφώς είναι σε πτώση σε σχέση με αυτά της πρώτης. 8% και 6% αντίστοιχα ομιλούνται σε καθημερινή βάση, ενώ 22% και 13% συχνά. Τα ποσοστά της περιστασιακής χρήσης είναι σε υψηλά επίπεδα 65% και 69%, γεγονός που παρουσιάζει μία κατάσταση γλωσσικά συμπίεσμένη στην χρήση 2 γλωσσών (μητρικής και πρώτης ξένης). Η πρώτη ξένη γλώσσα δείχνει να καλύπτει σε μεγάλο ποσοστό τις επικοινωνιακές ανάγκες των

Ευρωπαίων. Όσο αφορά την τρίτη ξένη γλώσσα εμφανίζεται και σημαντικό ποσοστό στην απάντηση DK (don't know/ δεν γνωρίζω).

Το ευρωβαρόμετρο παρουσιάζει έναν ακόμα πίνακα που αποκαλύπτει ποιες από τις 5 γλώσσες που ομιλούνται περισσότερο, εμφανίζουν τη μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης ως ξένες γλώσσες. Είναι άξια λόγου η συχνότητα με την οποία χρησιμοποιείται η ισπανική και μάλιστα σε καθημερινή βάση, καθώς εμφανίζει ποσοστό 21%, μεγαλύτερο ακόμα και από των αγγλικών και γερμανικών (19% για κάθε γλώσσα). Στην τέταρτη θέση έρχεται η ρωσική (κυρίως λόγω των χωρών, της πρώην Σοβιετικής Ένωσης) και στην πέμπτη θέση η γαλλική.

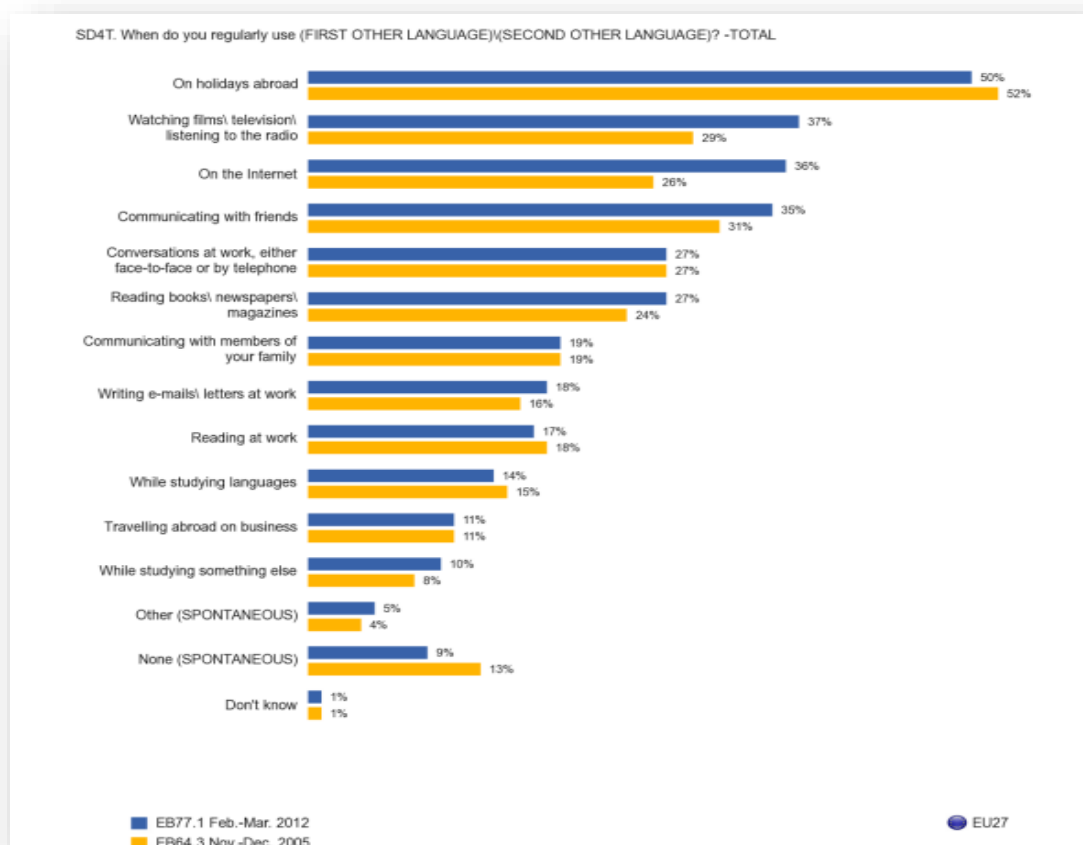
(Πίνακας: Πόσο συχνά χρησιμοποιείς την ... ;)

Σε δεύτερο επίπεδο παρουσιάζονται οι περιστάσεις κατά τις οποίες χρησιμοποιούν οι Ευρωπαίοι τις ξένες γλώσσες. Σε αυτό το σημείο η μελέτη επικεντρώνεται σε θέματα που αφορούν τις επικοινωνιακές ανάγκες και σε ποια σημεία φαίνονται χρήσιμες οι ξένες γλώσσες σε έναν Ευρωπαίο.

Στον πίνακα που παρατίθεται παρακάτω, γίνονται αντιληπτά τα πολύ μεγάλα ποσοστά χρήσης κάποιας ξένης γλώσσας κατά την διάρκεια διακοπών. Ένας στους δύο ερωτηθέντες απάντησε ότι χρησιμοποιεί σε τακτικό επίπεδο μία γλώσσα πέρα της μητρικής του, όταν βρίσκεται σε διακοπές στο εξωτερικό.

Ακόμη, το 37% απάντησε ότι χρησιμοποιεί συχνά μία ξένη γλώσσα προκειμένου να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου ή μία ταινία. Ένα σημαντικό ποσοστό (36%) απάντησε σε αυτό το ερώτημα ότι την χρησιμοποιεί κατά την ενασχόληση του με το διαδίκτυο, ενώ στα ίδια επίπεδα βρίσκεται και η επιλογή της επικοινωνίας με φίλους (35%). Επιπλέον, ένα ποσοστό της τάξης του 27% ανέφερε ότι χρησιμοποιεί τακτικά κάποια ξένη γλώσσα στον χώρο εργασίας του.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι η ξένη γλώσσα για τον Ευρωπαίο μπορεί να εξυπηρετήσει πληθώρα αναγκών που δεν καλύπτουν μονάχα επιτακτικές ή εργασιακές ανάγκες. Πολλές φορές η χρήση των ξένων γλωσσών χρησιμοποιούνται για την διασκέδαση (ταξίδια, διαδίκτυο, παρακολούθηση μίας ταινίας). Καλύπτεται δηλαδή ένα εύρος από όσα ενδιαφέρουν έναν Ευρωπαίο πολίτη. Η χρήση των ξένων γλωσσών έχει στενή σχέση με την καθημερινότητά του. Ακολουθεί ο πλήρης πίνακας:

(Πίνακας: Πότε γίνεται τακτική χρήση (πρώτης ξένης γλώσσας και δεύτερης ξένης γλώσσας) – Συνολικά στοιχεία)

Ένας ακόμη τομέας που απασχολεί το ευρωβαρόμετρο είναι η στάση των ευρωπαίων απέναντι στην εκμάθηση γλωσσών. Σε αυτό το σημείο τίθενται ερωτήματα που σχετίζονται περισσότερο με το πώς αντιμετωπίζεται η εκμάθηση νέων γλωσσών, πρακτικά και θεωρητικά.

Οι Ευρωπαίοι σε μεγάλο ποσοστό δεν θεωρούν ότι είναι ενεργοί μαθητές μίας γλώσσας. Περίπου το ¼ δεν έχει επιχειρήσει ποτέ να μάθει μία ξένη γλώσσα, ενώ μικρό παραμένει το ποσοστό των Ευρωπαίων που θέλησε να μάθει μία νέα γλώσσα τα τελευταία δύο χρόνια.

Σε ένα ακόμη πλαίσιο τίθενται ερωτήματα σχετικά με τα πλεονεκτήματα της εκμάθησης μίας νέας γλώσσας και εξετάζεται η γνώμη των Ευρωπαίων σχετικά με το ποιες γλώσσες θεωρούν πιο χρήσιμες σύμφωνα με τα προσωπικά τους συμφέροντα.

Ένα 61% στο ερώτημα ποιο είναι το κύριο πλεονέκτημα της εκμάθησης μίας νέας γλώσσας θεωρεί ότι είναι η δυνατότητα εύρεσης εργασίας σε μία ξένη γλώσσα. Σημαντικό ποσοστό κατέχει η χρήση της στην εργασία και στα επαγγελματικά ταξίδια. Ενώ η χρήση στις διακοπές στο εξωτερικό κατέχει 47%. Ακόμα ένας επαγγελματικός λόγος ακολουθεί, καθώς η εύρεση καλύτερης εργασίας στην χώρα σου αγγίζει το 45%. Ακολουθούν με υψηλά ποσοστά, η δυνατότητα σπουδών στο εξωτερικό, η επικοινωνία με ανθρώπους άλλων πολιτισμών, η προσωπική ικανοποίηση και η γνωριμία με άτομα από άλλες χώρες. Πολύ ενθαρρυντικό σημάδι πάντως, για τις ξένες γλώσσες είναι ότι το 88% θεωρεί την εκμάθηση γλωσσών πέραν της μητρικής πολύ χρήσιμη.

3.1.4 Πιο χρήσιμες γλώσσες

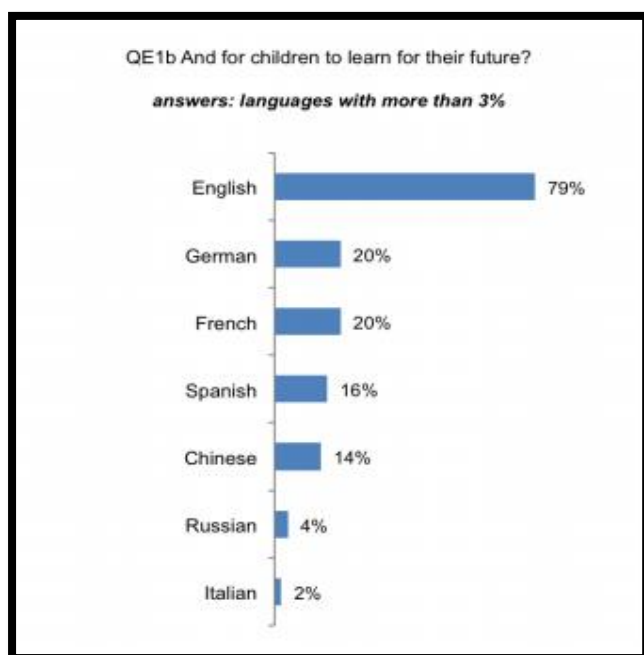
Σε αυτή την ενότητα θέτονται ερωτήματα σχετικά με το ποιες γλώσσες θεωρούν οι Ευρωπαίοι σημαντικές για να της μάθει κανείς είτε για τη δική του ανάπτυξη, είτε για το μέλλον των παιδιών του. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερο κομμάτι του ευρωβαρόμετρου, καθώς μετράτε η τάση των Ευρωπαίων στις γλώσσες που πιστεύουν ότι θα θεωρούνται αναγκαίες στον Ευρωπαίο πολίτη.

Οι Ευρωπαίοι στο ερώτημα σχετικά με το ποιες δύο γλώσσες θεωρούν πιο χρήσιμες για την προσωπική τους πρόοδο, πέραν της μητρικής τους απάντησαν σε ποσοστό 67% την αγγλική, ενώ ακολουθούν τα γερμανικά με 17%, τα γαλλικά με 16% και τα ισπανικά με 14% και ένα ποσοστό 12% δεν θεωρεί κάποια άλλη γλώσσα χρήσιμη. Η διαφορά εντούτοις, είναι εμφανής. Τα αγγλικά κατέχουν αυτή τη στιγμή μία εξέχουσα θέση ανάμεσα στις γλώσσες. Τα 2/3 των Ευρωπαίων τη θεωρούν χρησιμότερη γλώσσα για την προσωπική τους ανέλιξη, γεγονός που ισχυροποιεί τα αγγλικά σε ένα πλαίσιο κοινωνικό – επικοινωνιακό.

Σε μία άλλη μέτρηση γίνεται αντιληπτή η ανάγκη της εκμάθησης ξένων γλωσσών στα νέα παιδιά. Το 98% των Ευρωπαίων έχει την γνώμη ότι η γνώση ξένων γλωσσών είναι απαραίτητο και χρήσιμο εφόδιο για το μέλλον των παιδιών τους. Σε αυτό το πλαίσιο τέθηκε ένα επιπλέον ερώτημα από το ευρωβαρόμετρο: “*Ποιες γλώσσες θεωρούν χρήσιμες για το μέλλον των παιδιών τους οι Ευρωπαίοι;*”

Οι απαντήσεις είναι επίσης εντυπωσιακές, καθώς η τάση δείχνει τα αγγλικά να είναι η γλώσσα όχι μόνο του παρόντος αλλά και του μέλλοντος. Τα ποσοστά της αγγλικής ενισχύθηκαν και έφτασαν το 79%. Ενώ το 20% μοιράζονται η γερμανική και η γαλλική, στο 16% η ισπανική και στο 14% η κινεζική. Το εντυπωσιακό αυτό ποσοστό της αγγλικής δείχνει ότι αναμφίβολα θα παραμείνει μία ισχυρή γλώσσα στην

ευρωπαϊκή ήπειρο για τα επόμενα χρόνια. Σημαντικό πάντως είναι το ποσοστό των κινεζικών, μίας μη ευρωπαϊκής γλώσσας, που πιθανότατα συνδέεται με την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας και το άνοιγμα της στις Ευρωπαϊκές αγορές.

(Πίνακας: Ποιες γλώσσες θεωρείτε χρήσιμες να μάθουν τα παιδιά σας για το μέλλον τους;)

3.1.5 Εκμάθηση ξένης γλώσσας

Σε έρευνες του το ευρωβαρόμετρο έδειξε ότι το μεγαλύτερο κίνητρο για έναν Ευρωπαίο πολίτη να μάθει μία ξένη γλώσσα ή να βελτιώσει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του θα ήταν η δωρεάν διδασκαλία. Ακόμα, αναφορικά με τα εμπόδια που συναντά κανείς στην εκμάθηση, η πλειονότητα των ερωτηθέντων απάντησε πως είναι η έλλειψη κινήτρων (34%) , ο περιορισμένος χρόνος τους (28%) και τα ακριβά δίδακτρα (25%) τους αποθαρρύνουν από το να μάθουν μία νέα γλώσσα.

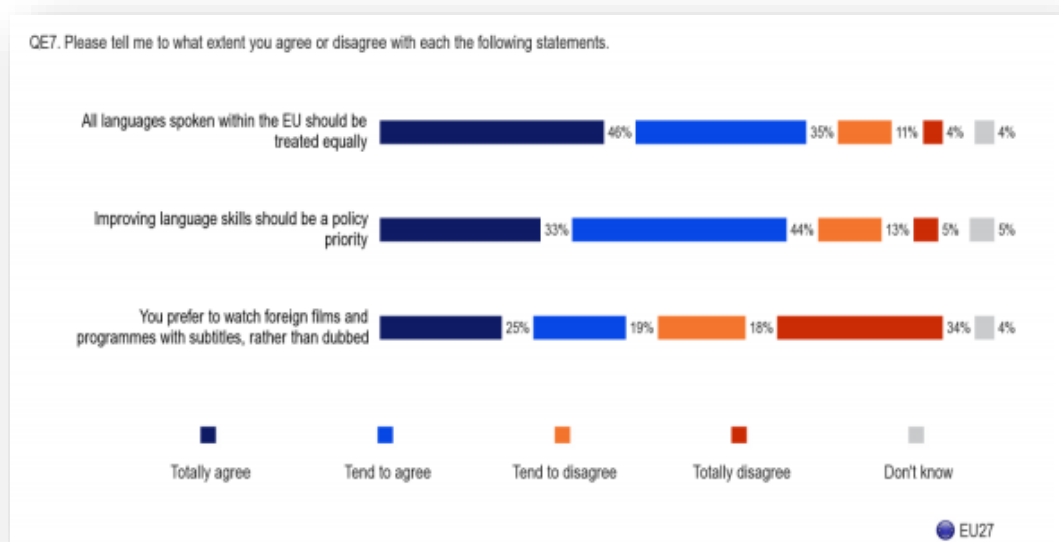
Ιδιαίτερης σημασίας είναι το πώς οι Ευρωπαίοι μαθαίνουν μία νέα γλώσσα. Μελέτες του ευρωβαρόμετρου έδειξαν ότι το 68% των Ευρωπαίων μαθαίνει μία ξένη γλώσσα στο σχολείο, ενώ το 48% πιστεύει ότι είναι και ο πιο αποτελεσματικός τρόπος εκμάθησης. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει την σημασία του σχολείου και του σχολικού προγραμματισμού σε σχέση με τις γλώσσες. Οι Ευρωπαίοι είναι πιο δεκτικοί στη διαδικασία αυτή, παρά σε άλλες μεθόδους, τις οποίες θεωρούν και λιγότερο αποτελεσματικές. Η Ε.Ε. και τα κράτη – μέλη της επομένως, αν θέλουν να ενισχύσουν τη διδασκαλία ξένων γλωσσών και να προτρέψουν τους πολίτες τους προς αυτή την κατεύθυνση, θα πρέπει να το επιδιώξουν μέσω του εκπαιδευτικού τους προγραμματισμού.

3.1.6 Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η πολυγλωσσία

Σε αυτό το σημείο το ευρωβαρόμετρο μελέτησε τη σχέση των Ευρωπαίων με τις γλώσσες και την πολυγλωσσία. Πάνω από τα 4/5 των ερωτηθέντων (84%) υιοθετεί την άποψη ότι οι Ευρωπαίοι οφείλουν να μιλούν τουλάχιστον μία ακόμη γλώσσα πέραν της μητρικής τους, με το 44% από αυτούς να συμφωνεί κατηγορηματικά. Επιπλέον, το 72% συμφωνεί με το όραμα της Ένωσης, οι πολίτες της να ομιλούν τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες.

Τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι οι πολίτες της Ε.Ε. θεωρούν σημαντική την εκμάθηση γλωσσών και πιστεύουν ότι πρέπει να έχουν την ικανότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους, αν και διαφέρουν οι μητρικές τους γλώσσες. Πιστεύουν στην πολυγλωσσία, αν και όπως θα δούμε παρακάτω θεωρούν την χρήση μία κοινής γλώσσας ευρείας επικοινωνίας σημαντική.

Σύμφωνα με το ευρωβαρόμετρο περί τους 7 στους 10 Ευρωπαίους θεωρούν σωστή την άποψη της χρήσης μία κοινής γλώσσας επικοινωνίας, χωρίς αυτό όμως να συνεπάγεται την μη ισότιμη μεταχείριση μεταξύ των γλωσσών των μελών της. Πιο αναλυτικά το 81% των ερωτηθέντων συμφωνούν με την άποψη ότι όλες οι γλώσσες της Ε.Ε. θα πρέπει να είναι ισότιμες, με το 46% μάλιστα να συμφωνεί απόλυτα. Μεγάλο είναι και το ποσοστό των ερωτηθέντων που τάσσονται υπέρ της άποψης της υιοθέτησης γλωσσικής πολιτικής από την Ένωση για την ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας, ως προτεραιότητα.

(Πίνακας: Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από τις παρακάτω σταθερές)

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που μας δίνει το ευρωβαρόμετρο είναι ότι το 53% των ερωτηθέντων αξιολογεί θετικά και συμφωνεί με την υιοθέτηση μίας κοινής

γλώσσας επικοινωνίας στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε.. Ύστερα από την άποψη που προαναφέρθηκε σχετικά με την κοινή γλώσσα επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών (69%), είναι η δεύτερη αναφορά που σχετίζεται με την ανάγκη υιοθέτησης μίας *lingua franca* εντός της Ένωσης, με ποσοστό μάλιστα λίγο πάνω από το ½ των ερωτηθέντων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο για το μέλλον που θα ακολουθήσει η γλωσσική πολιτική της Ένωσης κι αν θα χρειαστεί μελλοντικά να ακολουθήσει μία νέα πορεία, με την υιοθέτηση μίας εθνικής γλώσσας (αγγλική κατά προτεραιότητα) ή μίας ουδέτερης εθνικά τεχνητής γλώσσας, όπως θα μπορούσε να ήταν η επιλογή της Εσπεράντο, ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών της ή μεταξύ των θεσμικών της οργάνων.

3.1.7 Συμπεράσματα Ευρωβαρομέτρου 2012

Στο παρόν κεφάλαιο, αναλύθηκαν ορισμένα στοιχεία του ευρωβαρομέτρου που διενεργήθηκε το 2012 με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τη γλώσσα και τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες οι απόψεις των πολιτών και οδηγούν σε ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Θεωρούν την πολυγλωσσία σημαντική, όσο βέβαια και το σεβασμό στη διαφορετικότητα, εν προκειμένω, το σεβασμό στις διαφορετικές γλώσσες που ομιλούνται εντός της Ένωσης. Οι Ευρωπαίοι πιστεύουν ότι η αγγλική είναι μία γλώσσα που είναι χρήσιμη στην εποχή που διανύουμε, αλλά θα συνεχίσει να φαίνεται χρήσιμη στους πολίτες και τα επόμενα χρόνια που θα ακολουθήσουν. Μιλούν ξένες γλώσσες και είναι ανοικτοί στην εκμάθηση νέων, θεωρώντας το σχολείο ως το πιο αποτελεσματικό μέσο για να κατακτηθεί μία νέα γλώσσα. Συμφωνούν με την πολιτική της Ένωσης σε σχέση με την προώθηση της πολυγλωσσίας και αναδεικνύουν τους προβληματισμούς τους σε σχέση με την ανάγκη υιοθέτησης μίας *lingua franca* στην επικοινωνία των πολιτών ή των οργάνων της Ένωσης. Τέλος, σε σχέση με τη χρήση των ξένων γλωσσών, οι Ευρωπαίοι ανοίγουν ένα πλατύ πεδίο, που περιλαμβάνει από τους χώρους εργασίας τους, ως και τον τρόπο με τον οποίο διασκεδάζουν ή και ακόμα επικοινωνούν με τους Ευρωπαίους συμπολίτες τους. Εν συντομία, είναι φανερό ότι οι Ευρωπαίοι αντιδρούν θετικά στη σχέση τους με τη γλώσσα, τη θεωρούν εφόδιο για την επαφή των λαών στο παρόν και το μέλλον.²¹⁻²²

²¹ Special Eurobarometer 386 EUROPEANS AND THEIR LANGUAGE, report fieldwork: February – March 2012., Publication: June 2012 Survey co-ordinated by the European Commission, Directorate-General for Communication (DG COMM “Research and Speechwriting” Unit) – (Ολόκληρο το κεφάλαιο στηρίχθηκε σε στοιχεία που αντλήθηκαν από την προαναφερόμενη πηγή. Οι εικόνες είναι προέρχονται από την ίδια πηγή)

²² Καραντζόλα – Πανεπιστημιακές διαλέξεις στο πλαίσιο του μαθήματος «Γλωσσική πολιτική και Γλωσσικός προγραμματισμός» (στο πλαίσιο του σχολιασμού, αποτυπώθηκαν προσωπικές απόψεις, καθώς και προσωπικές σημειώσεις από το μάθημα, της προαναφερόμενης πηγής, καθώς και προσωπικές σημειώσεις από προπτυχιακά μαθήματα και διαλέξεις)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο – BREXIT ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

4.1.1 Brexit

Το Brexit είναι ο νέος όρος που δημιουργήθηκε ύστερα από τη σύντμηση των λέξεων British και Exit και ο οποίος αναφέρεται στην έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου David Cameron οδήγησε τον Βρετανικό λαό στις 23 Ιουνίου του 2016 στις κάλπες προκειμένου να διεξαχθεί δημοψήφισμα σχετικό με την παραμονή ή την έξοδο της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ύστερα από πολιτικές πιέσεις που δέχθηκε. Ο λαός της Βρετανίας αποδέχθηκε και ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα στις κάλπες καθ' ότι ψήφισε το 72.2% των ψηφοφόρων, δηλαδή 33.577.342 από τους 46.501.241 εγγεγραμμένους. Το αποτέλεσμα ήταν ξεκάθαρο υπέρ της εξόδου καθώς το 51,89% (17.410.742 ψηφοφόροι) τάχθηκε υπέρ της επιλογής αυτής, έναντι του 48.11% του βρετανικού λαού (16.141.241 ψηφοφόροι) που υποστήριξε την παραμονή της χώρας στην Ένωση.²³

Ως πολιτική συνέπεια στο εσωτερικό του Ηνωμένου Βασιλείου διανύεται περίοδος πολιτικής αστάθειας κι αναδιοργάνωσης, καθώς ο πρωθυπουργός Κάμερον, ο οποίος ήταν υπέρμαχος της παραμονής αποδέχθηκε την ήττα του και προανήγγειλε πώς δεν θα προχωρήσει ο ίδιος στην εφαρμογή του άρθρου 50, σχετικό με την έξοδο μίας χώρας από την Ε.Ε.²⁴ Επίσης, στο αντίπαλο «στρατόπεδο», των ευρωσκεπτικιστών, υπήρξε παραίτηση του κ. Φάρατζ, αν και η προεκλογική του εκστρατεία, απεδείχθη επιτυχής ως προς το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος. Ακόμη, η πρωθυπουργός της Σκωτίας (χώρας που ανήκει στο Ηνωμένο Βασίλειο) δήλωσε δημόσια ότι δεν αποδέχεται το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για το λαό της Σκωτίας και τάσσεται υπέρ της παραμονής της Σκωτίας στην Ένωση.²⁵ Το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκεται πλέον σε μία μεταβατική περίοδο στο εσωτερικό του, καθώς δημιουργήθηκε η ανάγκη νέας ηγεσίας, η οποία θα κληθεί να δράσει σύμφωνα με το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος και να επωμιστεί τις συνέπειες που τυχόν θα έχει η έξοδος σε πολιτικό, διοικητικό και οικονομικό επίπεδο, καθώς επίσης θα κληθεί να αντιμετωπίσει την αντίδραση της Σκωτίας και των λοιπών μελών της που διαφωνούν με την έξοδο και προειδοποιούν με πολιτικές-διπλωματικές κινήσεις σε συνεννόηση με την Ε.Ε. (ήδη υπήρξαν πρώτες συναντήσεις της κ. Στέρτζον με τους προέδρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν Κλοντ Γιούνκερ και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Μάρτιν Σουλτς την πρώτη βδομάδα μετά το δημοψήφισμα), είτε προειδοποιούν για δημοψήφισμα περί απόσχισης τους από το Ηνωμένο Βασίλειο.

²³ www.electoralcommission.org.uk

²⁴ www.eur-lex.europa.eu

²⁵ www.independent.co.uk

4.1.2 Brexit και η Αγγλική στην Ε.Ε.

Το θέμα που σχετίζεται και απασχολεί το συγκεκριμένο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αφορά την αγγλική γλώσσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ύστερα από μία πιθανή έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου. Τίθενται σειρά ερωτημάτων που αφορούν πιθανές αλλαγές στη γλωσσική πολιτική της Ένωσης, αλλαγές στις κύριες γλώσσες που ομιλούνται στα θεσμικά της όργανα , αλλά και στην ίδια της την επικράτεια από τους πολίτες της, εφόσον θα προκύψουν νέα δεδομένα ως προς τον αριθμό του πληθυσμού γενικότερα αλλά και του πληθυσμού που ομιλεί την αγγλική ως μητρική ειδικότερα , καθώς ακόμη και αλλαγές σε ό,τι αφορά τη θέση της αγγλικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως γλώσσας ευρείας επικοινωνίας.

(Εικόνα: Brexit?)

4.1.3 Είναι πιθανή η ολοκληρωτική κατάργηση της αγγλικής από την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης:::

Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα πρέπει να θεωρείται δεδομένη και βέβαιη ανεξάρτητα από την έξοδο ή μη τελικώς του Ηνωμένου Βασιλείου. Η αγγλική δεν είναι επίσημη γλώσσα μόνο των χωρών που ανήκουν στο Ην. Βασίλειο. Η Ιρλανδία στην επικράτεια της αναγνωρίζει ως επίσημες την ιρλανδική και την αγγλική , όπως κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με το κράτος της Μάλτας, όπου αναγνωρίζονται ως επίσημες γλώσσες η μαλτέζικη και η αγγλική. Η Ιρλανδία, η οποία είναι μέλος της Ε.Ε. από το 1973 αλλά και το σχετικά νέο μέλος της Ένωσης, η Μάλτα (έτος προσχώρησης 2004) αναγνωρίζουν την αγγλική ως επίσημη, κάτι που αυτομάτως

οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αγγλική θα συνεχίσει να ομιλείται στην επικράτεια της Ε.Ε.. Η γλωσσική πολιτική που ακολουθείται αυτή την στιγμή στην Ε.Ε. είναι σύμφωνη με την άποψη ότι οι επίσημες εθνικές γλώσσες των κρατών μελών της, είναι και επίσημες της Ένωσης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται (χρήση της γλώσσας στους θεσμούς και στα όργανα, μετάφραση και διερμηνεία των κειμένων και των ομιλιών κ.ο.κ.), αν και στην περίπτωση της Ιρλανδίας και της Μάλτας υπάρχει ένα ζήτημα, στο οποίο θα γίνει αναφορά στη συνέχεια. Ακόμη, θα πρέπει να αναλογιστούμε τον πολύ μεγάλο αριθμό των ομιλητών της , πέρα από τους κατοίκους των προαναφερθέντων κρατών, κατά τον υπόλοιπο γεωγραφικό χώρο που καλύπτεται από τα λοιπά κράτη-μέλη, στα οποία ομιλείται είτε ως μητρική, είτε ως δεύτερη ξένη γλώσσα.

4.1.4 Ζήτημα Χούμπνερ

Σε αυτό το σημείο, είναι σημαντικό να αναφερθούμε σε ένα ζήτημα το οποίο έθεσε η κ. Ντανούτα Χούμπνερ , ως επικεφαλής της Επιτροπής Συνταγματικών Υποθέσεων του Ευρωκοινοβουλίου.

Η κ. Χούμπνερ υποστήριξε την άποψη ότι υπάρχει κίνδυνος αποβολής της αγγλικής από επίσημη γλώσσα της Ε.Ε.²⁶. Χαρακτηριστικά κατά τη διάρκεια μίας συνέντευξης τύπου σχετικά με τις επιπτώσεις της απόφασης του βρετανικού λαού να αποχωρήσει το Ην. Βασίλειο από την Ε.Ε., τόνισε :

« Η αγγλική είναι η επίσημη γλώσσα μας διότι είχε οριστεί από τη Βρετανία. Εάν δεν έχουμε πλέον τη Βρετανία στους κόλπους μας, δεν θα έχουμε τα αγγλικά».

Ακόμη, η κ. Χούμπνερ αναφερόμενη στην περίπτωση της Ιρλανδίας και της Μάλτας, οι οποίες έχουν ως επίσημες γλώσσες τα αγγλικά δήλωσε:

«Έχουμε έναν συγκεκριμένο κανονισμό σύμφωνα με τον οποίο κάθε χώρα της Ε.Ε. έχει το δικαίωμα να προσδιορίζει μία επίσημη γλώσσα. Η Ιρλανδία έχει δηλώσει τα Γαελικά, η Μάλτα τη μαλτέζικη γλώσσα, οπότε έχουμε μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο που έχει δηλώσει τα Αγγλικά. Εάν δεν έχουμε το Ηνωμένο Βασίλειο στην ΕΕ, τότε δεν έχουμε αγγλικά».

Η κ. Χούμπνερ θεωρεί ότι η αγγλική θα μπορούσε να παραμείνει ως γλώσσα εργασίας, ακόμη κι αν δεν συγκαταλέγεται στις επίσημες γλώσσες της Ένωσης, ενώ πρόσθεσε ότι προκειμένου να διατηρηθεί ως επίσημη γλώσσα η αγγλική θα πρέπει να υπάρξει ομοφωνία από όλα τα κράτη μέλη σχετικά με το ζήτημα αυτό.

Σε διαφορετική περίπτωση είναι αναγκαία η τροποποίηση των κανονισμών με στόχο να επιτραπεί στις χώρες να έχουν τη δυνατότητα να δηλώνουν περισσότερες από μία επίσημες γλώσσες. Μία τέτοια τροποποίηση θα μπορούσε να ζητηθεί από τη Μάλτα

²⁶ www.reuters.com (Το reuters δεν αποτελεί τη μόνη πηγή για τα λεγόμενα της κ. Χούμπνερ. Η είδηση επιβεβαιώθηκε κι από άλλα διεθνή αλλά και εγχώρια μέσα)

και από την Ιρλανδία. Οι χώρες αυτές έχουν επιλέξει ως επίσημες γλώσσες τους εντός της Ένωσης τα μαλτέζικα και τα γαελικά αντίστοιχα, παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζουν και την αγγλική ως επίσημη στα όρια του εθνικού τους κράτους. Με την πιθανή αποβολή της αγγλικής παρουσιάζεται το παράδοξο να υπάρχει μία επίσημη εθνική γλώσσα, εκτός των επίσημων της Ε.Ε.. Ένα τέτοιο γεγονός παρουσιάζει προβλήματα καθώς είναι αντίθετο προς την πολιτική που θέλει να ακολουθεί η Ένωση και σχετίζεται με την επικοινωνία και την συμμετοχή μέσω της κατανόησης των ευρωπαϊκών ζητημάτων από όλους τους υπηκόους της.

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι η αγγλική δεν κινδυνεύει με ολοκληρωτική της απουσία ως ομιλούμενη γλώσσα από τους Ευρωπαίους πολίτες, όπως πιθανώς δεν κινδυνεύει με «αφανισμό» από την Ε.Ε. και τα όργανα της, ούτε με κατάργηση της από επίσημη γλώσσα, παρά το γεγονός ότι έχει τεθεί ζήτημα από το νομικό τμήμα της Ένωσης. Μία κίνηση ολοκληρωτικής αποκοπής της αγγλικής, θα είχε αρνητικές επιπτώσεις σε όλους τους πολίτες και ιδίως στους πολίτες της, που έχουν ως μητρική την αγγλική.

4.1.5 Θα προκύψουν αλλαγές σε ότι αφορά το κύρος που έχει η αγγλική στην Ε.Ε.;

Ένα ζήτημα το οποίο ίσως απασχολήσει περισσότερο την Ένωση σε μία πιθανή έξοδο του Ην. Βασιλείου είναι το ζήτημα του κύρους που κατέχει η αγγλική στους κόλπους της Ένωσης κι αν θα υπάρξει κάποια μεταβολή σε αυτό.

Η αγγλική αυτή τη στιγμή έχει αναδειχθεί ως η γλώσσα που κυριαρχεί στις συνεδριάσεις των οργάνων και των θεσμών, ενώ ακολουθούν η γερμανική και η γαλλική.²⁷⁻²⁸ Μία πιθανή έξοδος του Ην. Βασιλείου αντιστοιχεί σε έξοδο πολλών εκατομμυρίων πολιτών - φυσικών ομιλητών και βέβαια αντιστοιχεί σε έξοδο μίας χώρας με παγκόσμιο κύρος, με ισχυρή οικονομία και βιομηχανικό υπόβαθρο, ιστορικού μέλους της Ένωσης η οποία συμμετέχει ενεργά σε όλα τα επίπεδα που απασχολούν την Ε.Ε., θέτει θέματα προς συζήτηση και επηρεάζει τις αποφάσεις που θα παρθούν. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από τον μεγάλο αριθμό των ευρωβουλευτών που εκλέγει, καθώς πρόκειται για την τρίτη δύναμη μαζί με την Ιταλία (εκλογές 2014) με 73 ευρωβουλευτές (9.7% του συνόλου των εδρών).²⁹

Η αποχώρηση μίας χώρας με το κύρος του Ην. Βασιλείου σαφώς θα επηρεάσει την Ένωση και γλωσσικά. Στο ευρωκοινοβούλιο θα απουσιάζουν 73 φυσικοί ομιλητές της αγγλικής ενώ οι θέσεις της Γερμανίας και της Γαλλίας θα ενισχυθούν, όχι φυσικά ως ξεχωριστά και ηγετικά κράτη μέλη, διότι όλα τα κράτη-μέλη είναι ισότιμα μεταξύ τους, αλλά ως ισχυρές εθνικές οικονομίες, ικανές να αντιμετωπίσουν τα σύγχρονα

²⁷ Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στο www.coe.int και την υποσημείωση 23

²⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Η Ευρώπη σε Εξέλιξη – Μιλώντας για την Ευρώπη (Οι γλώσσες στην Ε.Ε.)» Λουξεμβούργο, 2008

²⁹ www.europarl.europa.eu (αναλυτικά στοιχεία για τον αριθμό και τα πρόσωπα των ευρωβουλευτών που εκλέγει κάθε χώρα)

προβλήματα της Ευρώπης και βέβαια ως ισχυρές δυνάμεις με βάση τον αριθμό που εκπροσωπούν τον γερμανικό και τον γαλλικό λαό αντίστοιχα. Ο αντίκτυπος της ενίσχυσης των θέσεων αυτών των κρατών συνεπάγεται και ενίσχυση των εθνικών τους γλωσσών που ήδη κατέχουν ένα ισχυρό κύρος στα Ευρωπαϊκά όργανα. Οι φυσικοί ομιλητές της αγγλικής στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο θα μειωθούν δραματικά, ενώ το ίδιο θα συμβεί και στους θεσμούς της Ένωσης, σε αντίθεση με τους φυσικούς ομιλητές των γερμανικών και των γαλλικών που θα είναι πλειοψηφία, με συνέπεια η χρήση αυτών των γλωσσών τα επόμενα χρόνια (κι όχι άμεσα, καθώς η συντριπτική πλειονότητα κατέχει αυτή τη στιγμή την αγγλική έστω ως δεύτερη γλώσσα) να εξυπηρετεί ουσιαστικότερα τις επικοινωνιακές ανάγκες εντός της Ε.Ε.. Επιπλέον, η έξοδος πρόκειται να απομακρύνει ή να μειώσει και το προσωπικό που εργάζεται στην διερμηνεία και το μεταφραστικό τμήμα της Ένωσης και κατάγεται από το Ην. Βασίλειο, γεγονός που πρόκειται να αποτελέσει τεχνικό ζήτημα σε ότι αφορά τη χρήση της αγγλικής.

Ακόμη, στο επίπεδο των ευρωπαίων πολιτών συμβαίνει κάτι αντίστοιχο. Είναι μεγάλο το ποσοστό των ευρωπαίων που κατέχουν την αγγλική ως δεύτερη γλώσσα και φυσικά άμεσα δεν είναι δυνατό να αλλάξει κάτι, ούτε πρόκειται να σταματήσει να διδάσκεται στις ευρωπαϊκές χώρες, τη στιγμή που εφαρμοστεί πιθανώς ένα brexit. Το ζήτημα που θα προκύψει θα είναι αντίστοιχο με το κύρος που θα έχουν πλέον η γερμανική και η γαλλική στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και τα όργανα του, διότι σε περίπτωση που ενισχυθούν αυτές οι δύο γλώσσες και οι επικοινωνιακές ανάγκες των πολιτών θα διαμορφωθούν γλωσσικά με ευρεία γλώσσα επικοινωνίας με τον «ευρωπαϊκό κόσμο» τη γερμανική ή τη γαλλική αλλά ακόμη περισσότερο και η ενεργή συμμετοχή τους στα ευρωπαϊκά κοινά θα έχουν ως προϋπόθεση την χρήση των γλωσσών αυτών από τους πολίτες. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει αυτόματα ότι οι ευρωπαίοι πολίτες θα στραφούν κατά αποκλειστικότητα σε αυτές τις γλώσσες και θα αποκοπούν γλωσσικά από την αγγλική. Σε μία σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία κάτι τέτοιο δεν θα μπορούσε να συμβεί. Η αγγλική ομιλείται εκτός των άλλων σε χώρες με κύρος, οικονομικά, πολιτισμικά και τεχνολογικά ανεπτυγμένες όπως στις Η.Π.Α., στην Αυστραλία, στο Ην. Βασίλειο κ.α. και η χρήση της αγγλικής θα συνεχίσει να εξυπηρετεί τις επικοινωνιακές ανάγκες των εθνικών κρατών και ιδίως των πολιτών τους (εμπορικές σχέσεις, συναλλαγές σε πολιτισμικό, οικονομικό, τεχνολογικό επίπεδο, σπουδές στα μεγάλα πανεπιστήμια των χωρών αυτών κ.α.).

Κλείνοντας και ανακεφαλαιώνοντας, γίνεται φανερό ότι είναι πιθανό μία έξοδος του Ην. Βασιλείου να σημάνει αλλαγές ως προς το κύρος της αγγλικής στην Ε.Ε. όμως, σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να την «εξαφανίσει» ως γλώσσα επικοινωνίας. Φαντάζει πιθανότερο οι Ευρωπαίοι πολίτες να στραφούν στην πολυγλωσσία και στη χρήση περισσότερων από μίας ξένης γλώσσας, καθώς οι συνθήκες ενισχύουν και οδηγούν την κοινωνία μας σε ένα καθεστώς που η γλώσσα είναι η δύναμη της επικοινωνίας και της προόδου σε ό,τι αφορά τον πολιτισμό και τη θέση τη δική μας αλλά και της κοινωνίας μας στον κόσμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο – Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

5.1.1 Ιστορικά Στοιχεία Εσπεράντο

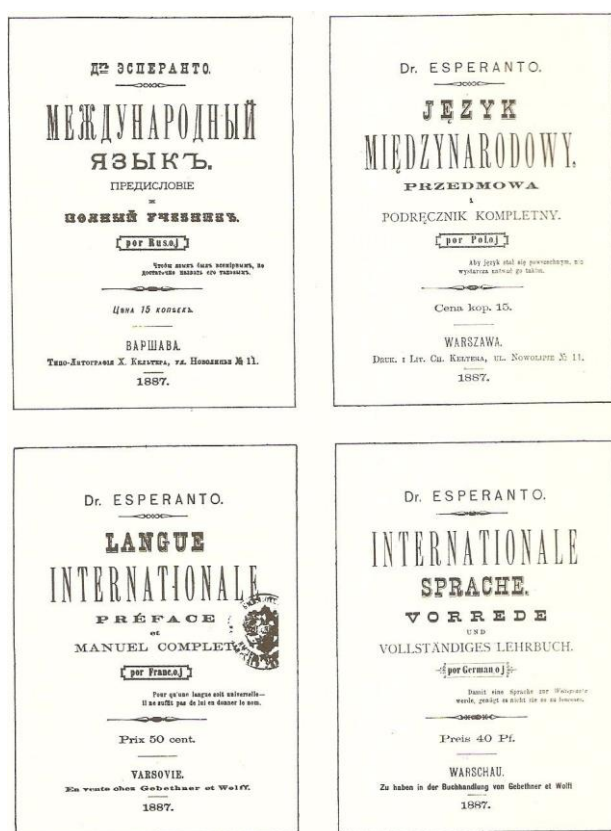
Η Εσπεράντο είναι μία διεθνής τεχνητή γλώσσα η οποία κατασκευάστηκε το 1887, ύστερα από μελέτη πολλών χρόνων. Κατασκευαστής της γλώσσας αυτής ήταν ο πολωνοεβραίος Λουδοβίκος Λάζαρος Ζάμενχοφ³⁰, γεννημένος στο Μπιάλιστοκ, που την εποχή εκείνη ήταν τμήμα της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Ο Ζάμενχοφ ήταν οφθαλμίατρος στο επάγγελμα. Ήδη από πολύ νεαρή ηλικία οραματίστηκε τη δημιουργία μίας νέας γλώσσας με σκοπό να γίνει μία κοινή παγκόσμια γλώσσα που θα προωθεί την αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπων που κατάγονται από διαφορετικά μέρη του κόσμου. Η ιδέα του Ζάμενχοφ δεν ήταν η γλώσσα του να αντικαταστήσει και να εξαλείψει τις εθνικές γλώσσες, αλλά να λειτουργεί ως δεύτερη γλώσσα, κοινή για όλους τους λαούς με απώτερο σκοπό την επικοινωνία με αλλοεθνείς και αλλόγλωσσους με την ίδια ευκολία που επικοινωνεί κάποιος με τους ομόγλωσσούς του.

(Ο Λ.Α. Ζάμενχοφ στο γραφείο του στη Βαρσοβία το 1910)

³⁰ Κυριάκος Κ. 1995 Εσπεράντο, η γλώσσα της ελπίδας, σελ 790

Σε ηλικία 27 ετών ο Ζάμενχοφ εκδίδει στις 26 Ιουλίου 1887 στη Βαρσοβία το πρώτο βιβλίο εκμάθησης της Εσπεράντο στη ρωσική γλώσσα, με τον τίτλο «Διεθνής Γλώσσα. Πρόλογος και πλήρες διδακτικό βιβλίο» σε 3.000 αντίτυπα³¹. Εν συνεχεία, ο Ζάμενχοφ όντας ο ίδιος πολύγλωσσος, μιας και η ίδια η κοινότητα στην οποία ζούσε συγκέντρωνε κατοίκους – ομιλητές τεσσάρων διαφορετικών εθνοτήτων και γλωσσών (Ρώσοι, Πολωνοί, Γερμανοί κ' Εβραίοι) εκδίδει την πολωνική, γερμανική και γαλλική έκδοση του ίδιου βιβλίου, ενώ την επόμενη χρονιά εξέδωσε και το δεύτερο βιβλίο του «Δεύτερο βιβλίο της Διεθνούς γλώσσας».³² Ο Ζάμενχοφ, όντας γιατρός στο επάγγελμα και λόγω του οράματος του να γίνει η γλώσσα του παγκόσμια αλλάζοντας τα δεδομένα στις ανθρώπινες κοινωνίες και στην ανθρώπινη επικοινωνία, χρησιμοποίησε το ψευδώνυμο Dr. Esperanto (ο γιατρός που ελπίζει).

(Η πρώτη έκδοση του βιβλίου του για την Εσπεράντο σε τέσσερις γλώσσες. 1887, Βαρσοβία)

Το βιβλίο του και η ιδέα, την οποία εκπροσωπούσε πολύ γρήγορα βρήκαν φίλους και υποστηρικτές κυρίως Ρώσους, Πολωνούς, Γάλλους και Γερμανούς, αλλά και από άλλες εθνικότητες. Αυτοί αποτέλεσαν τους πρώτους φίλους της Εσπεράντο, τους

³¹ Κυριακός Κ. Στα βήματα του Δρ. Εσπεράντο, Αθήνα

³² www.esperanto.gr

«Διεθνιστές», οι οποίοι ήταν ενεργά μέλη τοπικών οργανώσεων που σκόπευαν στη διάδοση της νέας ιδέας και την διδασκαλία της Εσπεράντο³³. Οι ίδιοι προωθούσαν την εξάπλωση της νέας τεχνητής γλώσσας μεταφράζοντας το βιβλίο του Ζάμενχοφ στις εθνικές τους γλώσσες, ενώ ταυτόχρονα ο Ζάμενχοφ εμπλούτιζε το λεξικό της γλώσσας του και εξέδιδε νέες εκδόσεις. Ήδη τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας της Εσπεράντο υπήρξε θετική ανταπόκριση στην Ευρώπη και κυκλοφόρησε το πρώτο περιοδικό της Εσπεράντο από τον σύλλογο της Νυρεμβέργης, με τίτλο «La Esperantisto».³⁴ Το περιοδικό αυτό πέρα από το γεγονός ότι λειτούργησε ως καταλύτης στη διάδοση της νέας γλώσσας, αποτέλεσε το χώρο όπου φιλοξενήθηκαν τα πρώτα λογοτεχνικά κείμενα στη γλώσσα Εσπεράντο.

Η Εσπεράντο είχε μία ταχύτατη ανταπόκριση και αποκτούσε διαρκώς νέους φίλους ανά τον κόσμο, καθώς και ενδιαφερόμενους που ήθελαν να συμμετέχουν ενεργά στην διαμόρφωση της, προτείνοντας στον Ζάμενχοφ αλλαγές, τις οποίες και επεξεργάστηκε ο ίδιος για να προτείνει τελικώς τη δημιουργία μίας νέας γλώσσας, βασισμένη στις προτάσεις που είχε δεχθεί. Τη νέα γλώσσα την παρουσίασε το 1894 στη Διεθνή Εσπεραντική Ένωση³⁵, τα μέλη της οποίας αποφάσισαν τη διατήρηση της ήδη υπάρχουσας Εσπεράντο, χωρίς περαιτέρω αλλαγές. Ταυτόχρονα, η συγγραφή νέων ποιημάτων και λογοτεχνικών έργων στην Εσπεράντο, καθώς και μεταφράσεις κλασικών έργων των Ντίκενς και Σέξπυρ έδιναν νέο κύρος στη γλώσσα που σταδιακά αποκτούσε νέα μορφή και λεξιλογικό βάθος. Το 1893 παρουσιάστηκε η πρώτη ποιητική ανθολογία με τίτλο «Η Λύρα των Εσπεραντιστών» του Antoni Grabowski (επιφανής εσπεραντιστής), ενώ ταυτόχρονα κυκλοφορούν από τον Ζάμενχοφ μεταφρασμένα στην Εσπεράντο ο «Άμλετ» του Σέξπυρ, «Ο Επιθεωρητής» του Γκογκόλ, το «Ζορζ Νταντέν» του Μολιέρου και πλήθος άλλων λογοτεχνικών έργων.³⁶

Κατά το έτος 1895 κάνουν την εμφάνιση τους τα πρώτα σύμβολα της Εσπεραντικής γλώσσας. Το διάστημα εκείνο δημιουργήθηκε η ανάγκη να αποδοθούν με κάποια σύμβολα, όσα χαρακτηρίζουν ιδεολογικά το κίνημα των Εσπεραντιστών και ό,τι αυτό εκπροσωπεί. Ένα τέτοιο σύμβολο είναι η σημαία των Εσπεραντιστών.³⁷

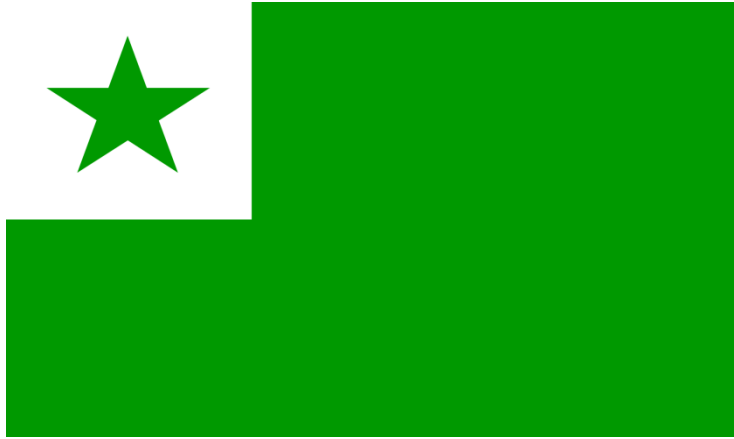
³³ www.esperanto.gr

³⁴ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό ΡΡ_αγγλικά και εσπεράντο

³⁵ www.uea.org

³⁶ www.esperanto.gr

³⁷ Αναλυτικές πληροφορίες για τη σημαία των Εσπεραντιστών αναφέρονται και στις επίσημες ιστοσελίδες των Εσπεραντιστών στην Ελλάδα και σε Διεθνές επίπεδο

(Η σημαία των Εσπεραντιστών όπως αποδόθηκε το 1895)

Η σημαία πήρε την συγκεκριμένη μορφή για να αναδείξει τις ιδεολογικές πτυχές της γλώσσας και του κινήματος των Εσπεραντιστών.

- Υιοθετήθηκε το πράσινο χρώμα, καθώς αυτό συμβολίζει παγκοσμίως την ελπίδα. Η λέξη Espero σημαίνει ελπίδα και είναι ετυμολογικά συγγενής με το όνομα της ίδιας της γλώσσας.
- Το αστέρι της σημαίας με τις πέντε αιχμές, αποτελεί το έμβλημα εκείνο το οποίο συμβολίζει την επικοινωνία, την αλληλοκατανόηση, την ειρηνική συνύπαρξη που επιδιώκει η Εσπεράντο και στις πέντε ηπείρους του πλανήτη.

Ακόμη, καθιερώθηκε το ποίημα «La Espero» του Ζάμενχοφ ως ένα είδος ύμνου των Εσπεραντιστών.

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα η κυκλοφορία του περιοδικού «Esperantisto» λόγω της ρωσικής λογοκρισίας σε σχέση με ένα άρθρο που δημοσιεύτηκε και έκανε αναφορά στην συνεργασία των εσπεραντιστών με το αναγνωστικό κοινό του Λ. Τολστόι. Όμως, εκείνο το διάστημα την επικοινωνία με τους φίλους των εσπεραντιστών ανέλαβε ένα νέο περιοδικό με τίτλο «Lingvo Internacia» (Διεθνής Γλώσσα) του Valdermar B. Langlet στη Σουηδία.³⁸

Είναι γεγονός ότι τα δύο αυτά περιοδικά βοήθησαν σημαντικά στη διάδοση της γλώσσας και της ιδεολογίας του εσπεραντικού κινήματος, καθώς δημοσιεύτηκαν πλήθος άρθρων για πολλά χρόνια και πλήθος λογοτεχνικών έργων λόγιων εσπεραντιστών. Παρά τούτο, η ανταπόκριση δεν υπήρξε στο βαθμό που αναμενόταν από τον Ζάμενχοφ και τους υποστηρικτές της Εσπεράντο. Η νέα γλώσσα ως και το τέλος του 19^{ου} αιώνα αποτελούσε μία διεθνή γλώσσα που χρησιμοποιούσαν κάποιες

³⁸ www.esperanto.gr

ομάδες πνευματικών ανθρώπων κυρίως στην περιοχή της Ρωσίας και σε καμία περίπτωση δεν πέτυχε τους σκοπούς της δημιουργίας της, που δεν ήταν άλλοι από τη επικράτηση της ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας σε παγκόσμια κλίμακα. Η κατάσταση αυτή άρχισε να αλλάζει κατά τις αρχές του 20^{ου} αιώνα όταν και η Εσπεράντο πέρασε σε μία περίοδο ανάπτυξης και ευρείας – συντονισμένης διάδοσης της.

5.1.2 Ολοκληρωτικά Καθεστώτα και Εσπεράντο

Το ιδεολογικό κίνημα των Εσπεραντιστών και η εσπεραντική γλώσσα δεν είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο τεχνικές δυσκολίες ως προς την ευρεία διάδοση της ιδέας και της νέας τους γλώσσας. Είναι σαφές, πως πέραν από την ήδη δύσκολη αποστολή να κατασκευαστεί μία νέα γλώσσα, εξ ολοκλήρου από την αρχή, την οργάνωση ενώσεων που θα γίνονταν αρωγοί στην προσπάθεια διάδοσης και την αναζήτηση ανταπόκρισης από το ευρύ κοινό, οι εσπεραντιστές είναι να αντιμετωπίσουν και τα ολοκληρωτικά καθεστώτα που εμφανίστηκαν στην Ευρώπη και την Ρωσία λίγα μόλις χρόνια από την δημιουργία της Εσπεράντο.

Η Εσπεράντο φέρεται να απασχόλησε όχι μόνο ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας αλλά και ως ιδεολογικό κίνημα, τις ηγετικές μορφές των ολοκληρωτικών καθεστώτων, όπως αυτό της Ναζιστικής Γερμανίας αλλά και της Σταλινικής Σοβιετικής Ένωσης.³⁹

Στη Ναζιστική Γερμανία του Αδόλφου Χίτλερ κινήθηκαν οργανωμένες διαδικασίες για τον διωγμό των εσπεραντιστών και της οικογένειας του Ζάμενχοφ. Η εβραϊκή καταγωγή του Ζάμενχοφ σαφώς και δεν ήταν άσχετη με τον διωγμό αυτόν. Πολλοί υποστηρικτές του κινήματος εκτελέστηκαν κατά τη διάρκεια του ολοκαυτώματος. Ο ίδιος ο Χίτλερ στο έργο του «Ο Αγών μου» αναφέρεται στην Εσπεράντο, για να υποστηρίξει τις ακραίες του απόψεις σχετικά με τους Εβραίους. Θεωρεί ότι η Εσπεράντο είναι μία γλώσσα που θα χρησιμοποιούταν από τους Εβραίους, μόλις εκείνοι θα κατάφερναν να επικρατούσαν σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Υποστήριζε λοιπόν, ότι κρύβεται κάποια συνωμοσία πίσω από την κατασκευή της Εσπεράντο, που σχετίζεται άμεσα με τους «σκοτεινούς» και «μυστικούς» σκοπούς των Εβραίων σε ό,τι αφορά την επικράτηση τους στον κόσμο. Σαφώς και ο Χίτλερ προπαγάνδιζε με αυτόν τον τρόπο και προσπαθούσε να εξυπηρετήσει δικά του συμφέροντα. Η αλήθεια κρύβεται στο ότι χρησιμοποίησε την Εσπεράντο ως ένα επιπλέον λόγο να φέρει σε διωγμό τους ανά τον κόσμο Εβραίους και να ενισχύσει το μίσος που οδήγησε τελικώς στην γενοκτονία μέσω μαζικών δολοφονιών και φρικαλεοτήτων απέναντι στις Εβραϊκές κοινότητες.

³⁹ Phillipson R. 2003. *English-Only Europe? Challenging Language Policy*, London & New York: Routledge, υποκεφ. A language for equality in communication?, σελ 173

Όπως προαναφέρθηκε ανάμεσα στα θύματα του ναζιστικού μένουσ ήταν και μέλη της οικογένειας του.⁴⁰ Με την κατάληψη της Πολωνίας από τον στρατό του Χίτλερ συνελήφθησαν και τα τρία του παιδιά του λόγω της οικογενειακής συγγένειας με τον Ζάμενχοφ και για το γεγονός ότι ήταν και οι ίδιοι εξέχοντα πρόσωπα στην Εσπεραντική Κοινότητα. Ο γιος του Ζάμενχοφ, Αδάμ εκτελέστηκε αμέσως από τις χιτλερικές δυνάμεις, ενώ οι δυο του κόρες και η αδελφή του Ίντα στάλθηκαν στην Τρεμπλίνκα όπου και έχασαν τη ζωή τους στους θαλάμους αερίων. Κάποια μέλη της οικογένειας του κατάφεραν να δραπετεύσουν από την Τρεμπλίνκα με τη βοήθεια πολωνών εσπεραντιστών. Μόνος απόγονος του Ζάμενχοφ σήμερα είναι ο εγγονός του Λουδοβίκος – Ζαλένσκι Ζάμενχοφ, ενεργό μέλος της εσπεραντικής κίνησης.

(Αδάμ, Λυδία και Σοφία – Τα παιδιά του Ζάμενχοφ που έπεσαν θύματα των Ναζί)

Η αντιμετώπιση από την άλλη μεριά, από το Σοβιετικό Καθεστώς αρχικά ήταν θετική. Έμοιαζε να υποστηρίζει την κίνηση των εσπεραντιστών, καθώς κατά τα πρώτα χρόνια αναγνωρίστηκε επίσημα η Σοβιετική Εσπεραντική Ένωση. Η αλλαγή της στάσης της Σοβιετικής Ένωσης απέναντι στην εσπεράντο και στους υποστηρικτές της, ήρθε το 1937 από τον Στάλιν. Ο Στάλιν θεώρησε ότι η Εσπεράντο δεν ήταν κάτι άλλο, πέρα από μία γλώσσα που χρησιμοποιούσαν οι κατάσκοποι και έλαβε ακραία μέτρα απέναντι στους εσπεραντιστές, καθώς οδηγήθηκαν πολλοί από αυτούς στην εξορία και στον θάνατο, ενώ η Εσπεράντο αποκηρύχθηκε από τον Σοβιετικό ηγέτη. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην απαγόρευση της Εσπεράντο στην Σοβιετική Ένωση ως και το 1956.⁴¹

5.2.1 Η Γλώσσα Εσπεράντο

Η Εσπεράντο είναι μία διεθνής τεχνητή γλώσσα. Διακρίνεται από ουδετερότητα, δεν ανήκει σε κάποιον λαό ή φυλή, ούτε είναι η εθνική γλώσσα κάποιου κράτους, ούτε καν μία διάλεκτος μίας ήδη υπάρχουσας φυσικής γλώσσας. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στις Εσπεραντικές Ενώσεις, είναι μία γλώσσα που ανήκει εξίσου σε όλα τα έθνη.⁴²

⁴⁰ www.esperanto.gr, οι φωτογραφίες των μελών της οικογένειάς του αντλήθηκαν από την ίδια πηγή.

⁴¹ Τα στοιχεία σχετικά με την Εσπεράντο και τα ολοκληρωτικά καθεστώτα αντλήθηκαν από το www.esperanto.gr, καθώς και από το βιβλίο του Κυριάκου Κ. - Στα βήματα του Δρ. Εσπεράντο

⁴² www.uea.org

Η Εσπεράντο ανταποκρίνεται στην ανάγκη του ανθρώπου για επικοινωνία σε παγκόσμιο επίπεδο. Μία ανάγκη που εμφανίζεται στα ανθρώπινα γένη από τη δημιουργία των πρώτων οργανωμένων κοινωνιών και την επαφή μεταξύ των λαών , είτε για λόγους οικονομικούς, εμπορικούς, είτε ακόμα για την επιβίωση τους. Η ανάγκη αυτή σήμερα έχει μεταφερθεί στα σύγχρονα δεδομένα. Η επικοινωνία μεταξύ των λαών μέσω της τεχνολογικής ανάπτυξης διευκολύνεται σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Οι λαοί πλέον επικοινωνούν μεταξύ τους άμεσα και γνωρίζουν νέους πολιτισμούς μέσω του ίντερνετ και της ταχύτητας που διακρίνει την εποχή μας.

Σε αυτό το σημείο η ανάγκη για μία παγκόσμια γλώσσα των λαών του κόσμου έρχεται στο προσκήνιο. Η Εσπεράντο είναι μία τέτοια επιλογή και σκοπός της δημιουργίας της δεν είναι να υποκαταστήσει τις εθνικές γλώσσες αλλά αντίθετα να αποτελέσει μία δεύτερη γλώσσα που θα διευκολύνει την επαφή με άλλους πολιτισμούς. Η ιδέα της κατασκευής αυτής της γλώσσας είναι να διδάσκεται στον κάθε λαό ως δεύτερη γλώσσα , σύγχρονα με την δική του, ώστε ο άνθρωπος να αποκτήσει ένα εφόδιο χρήσιμο στην παγκοσμιοποιημένη σύγχρονη εποχή, επικοινωνώντας με αλλόγλωσσους και αλλοεθνείς συνανθρώπους του με την ίδια ευκολία που επικοινωνεί με τους ομόγλωσσούς του.

Η γλώσσα είναι επικοινωνία και πολιτισμός.⁴³ Είναι ο τρόπος που γνωρίζει ο άνθρωπος την κοινή του καταγωγή με τους άλλους ανθρώπους. Είναι το μέσο που θα μπορούσε να ενώσει τους λαούς, γνωρίζοντας τον ένα, στον άλλο και ξεπερνώντας την απομόνωση και κάθε εμπόδιο συνδιαλλαγής και αλληλεπίδρασης νοοτροπίας και πολιτισμού. Η κοινή γλώσσα ως ιδέα ξεπερνά αυτά τα εμπόδια και σε μία εποχή που οι αποστάσεις έχουν εκμηδενιστεί. Υπάρχει πλέον, η δυνατότητα και η ευκαιρία να γνωριστούμε ως άνθρωποι. Σήμερα υπάρχουν ανά τον κόσμο περί τις 7.000 γλώσσες που ομιλούνται, όμως είναι γεγονός ότι ελάχιστες είναι εκείνες που έχουν το κύρος να λειτουργούν ως γλώσσες ευρείας επικοινωνίας, ειδικότερα σε διακρατικές σχέσεις , σε ενώσεις λαών, διεθνείς οργανισμούς κ.α., όπως για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα όργανα της. Κοινό χαρακτηριστικό των γλωσσών αυτών είναι ότι αποτελούν την εθνική γλώσσα τουλάχιστον ενός κράτους, το οποίο μάλιστα παρουσιάζει ένα ευρύτερο κύρος στις ενώσεις λαών που συμμετέχει αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο ως κράτος ισχυρό οικονομικά - βιομηχανικά, γεωπολιτικά, τεχνολογικά, στρατιωτικά.

Η χρήση αυτών των γλωσσών σε σχέση με την Εσπεράντο ενισχύει την διάκριση μεταξύ των εθνών και των γλωσσών αυτών, καθώς οι ισχυρές γλώσσες και τα έθνη που την ομιλούν ως μητρική κυριαρχούν στις μικρότερης απήχησης γλώσσες, οι οποίες μάλιστα είναι πολυπληθέστερες σε αριθμό. Ακόμα, οι κυρίαρχες εθνικές γλώσσες επιδρούν άμεσα στις μικρότερες, υπάρχει δηλαδή μία γλωσσική επιρροή σε αυτές, όχι απαραίτητα με αρνητική χροιά , καθώς οι γλώσσες έχουν την τάση να

⁴³ George Miller 1995, Γλώσσα και ομιλία , Πρόλογος –Επιμέλεια Στέλλα Βοσνιάδου, Gutenberg, Κεφ. 1 Ένα φαινόμενο μοναδικά ανθρώπινο

αλλάζουν από τη γλωσσική επαφή⁴⁴, όμως πρόκειται για μία μαζική αλλαγή σε πολλές γλώσσες από μία κυρίαρχη.

Η χρήση της Εσπεράντο ως διεθνής γλώσσα ξεπερνά αυτά τα εμπόδια, καθώς πρόκειται για μία ανεξάρτητη εθνικά γλώσσα που δεν θα μαθαίνεται ως δεύτερη γλώσσα σε μεγαλύτερη ηλικία αλλά ταυτόχρονα με την εθνική⁴⁵. Στόχος σαφώς είναι να γίνει πραγματικά παγκόσμια, με αποτέλεσμα, παγκοσμίως και στις 5 ηπείρους να χρησιμοποιείται μία γλώσσα κι όχι να διαφέρει η γλώσσα ευρείας επικοινωνίας από τη μια γεωγραφική περιοχή στην άλλη. Το ότι η εκμάθηση της είναι απλή και εύκολη ενισχύει τη θέση της στον αγώνα να επιτύχει τον σκοπό της κατασκευής της από τον Λ.Λ. Ζάμενχοφ.

5.2.2 Η Εσπεράντο είναι Lingua Franca

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η κατασκευή της Εσπεράντο από τον Ζάμενχοφ είχε ένα κύριο σκοπό. Ο σκοπός αυτός ήταν και η αρχική ιδέα του δημιουργού της πριν καν ξεκινήσει να υλοποιεί αυτή την ιδέα με τη δημιουργία της τεχνητής αυτής γλώσσας. Η Εσπεράντο δημιουργήθηκε για να αποτελέσει μία γλώσσα ευρείας επικοινωνίας, μία lingua franca όλων των εθνών και όλων των λαών, να ενώσει έστω γλωσσικά τον κόσμο.

Ως lingua franca ορίζεται η γλώσσα που χρησιμοποιείται συνήθως από ανθρώπους με διαφορετικές μητρικές γλώσσες προκειμένου να επιτευχθεί ή και να διευκολυνθεί η

⁴⁴ Κωστούλα – Μακράκη, Ν. 2001 Γλώσσα και κοινωνία. Βασικές έννοιες . Αθήνα: Μεταίχμιο, Κεφ. 4. Κοινωνιογλωσσικές πλευρές της γλωσσικής επαφής: γλωσσική διατήρηση και υποχώρηση.

⁴⁵ Κυριάκου Κ. 1996. Εσπεράντο, Η γλώσσα της Ελπίδας. Αθήνα: Δωδώνη

επικοινωνία μεταξύ τους, σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO.⁴⁶ Ο όρος πρωτοεμφανίστηκε σε μία νεολατινική ποικιλία που χρησιμοποιούταν στα λιμάνια της βόρειας ακτής της Μεσογείου ως και τον 19^ο αιώνα. Την υιοθέτησαν οι Σταυροφόροι, οι οποίοι δεν είχαν κοινή γλώσσα μεταξύ τους και ανέμιξαν σε αυτή στοιχεία της αραβικής, της ελληνικής, της ισπανικής και άλλων γλωσσών. Η lingua franca ως γλωσσική ποικιλία δεν επιβίωσε αλλά ο όρος εξακολουθεί να αναφέρεται σήμερα σε κάθε γλώσσα που χρησιμοποιείται από τουλάχιστον δύο αλλόγλωσσες ομάδες για να εξυπηρετηθεί η επικοινωνία τους.⁴⁷ Ακόμη, ο Cooper χρησιμοποιεί τον όρο «γλώσσα ευρείας επικοινωνίας» (wider communication) με τον οποίο ορίζει τη λειτουργία του γλωσσικού εκείνου συστήματος, το οποίο κυριαρχεί ως μέσο επικοινωνίας πέρα από τα όρια της γλώσσας μέσα στο έθνος.⁴⁸

(Η πανανθρώπινη ανάγκη για επικοινωνία και συνδιαλλαγή)

Είναι σύνηθες ως lingua franca να χρησιμοποιούνται γλώσσες που εκτείνονται σε μεγάλα γεωγραφικά πλάτη, στα οποία είναι φυσικό επόμενο να έρχονται σε επαφή με τοπικές γλώσσες, οι οποίες βέβαια ως γλώσσες επαφής, επιδρούν και επηρεάζονται μεταξύ του. Ιστορικά, γλώσσες όπως η ελληνιστική κοινή, η αραβική lingua franca στα μέρη, τα οποία εξαπλώθηκε το Ισλάμ, η λατινική, η σουαχίλι στην Ανατολική Αφρική, τα γαλλικά και φυσικά η αγγλική έχουν λειτουργήσει ανά περιόδους και

⁴⁶ Αρχάκης, Αργύρης. 2002. *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας* / Αργύρης Αρχάκης, Μαριάννα Κονδύλη. - Αθήνα : Νήσος., υποκεφάλαιο 2.4.5 lingua franca, γλώσσες pidgin και κρεολές, σελ 124

⁴⁷ www.greek-language.gr

⁴⁸ R. Cooper – *Language planning and social change*, 1989, κεφ. 5. Status Planning, σελ 104

περιοχές ως *lingua franca*.⁴⁹ Ενώ είναι άξιο να αναφερθεί ότι είναι δυνατό ως *lingua franca* να χρησιμοποιηθεί μία γλώσσα χωρίς ή με ελάχιστους φυσικούς ομιλητές, όπως είναι η τεχνητή γλώσσα, Εσπεράντο, η οποία αριθμεί περί τους 2.000 φυσικούς ομιλητές ανά τον κόσμο. Χαρακτηριστικό των γλωσσών αυτών είναι ότι οι λόγοι και οι τρόποι χρήσης τους, όπως και οι άνθρωποι που τις χρησιμοποιούν μπορεί να διαφέρουν. Το ίδιο ισχύει και για τον βαθμό που κάποιος χειρίζεται μία τέτοιου είδους γλώσσα. Είναι δυνατό για κάποιον να είναι μητρική, για κάποιον άλλον δεύτερη γλώσσα, ενώ για κάποιον τρίτο να είναι μία ξένη γλώσσα την οποία πιθανώς να χειρίζεται με ικανοποιητική ευκολία, πιθανώς και όχι. Για να περιγραφεί ο όρος της *lingua franca* μπορεί να χρησιμοποιηθούν και οι όροι, γλώσσα εμπορίου (*trade language*), γλώσσα επαφής (*contact language*) ή διεθνής γλώσσα (*international language*). Σε κάθε περίπτωση οι όροι αυτοί αναφέρονται σε μία γλώσσα ευρείας επικοινωνίας. (βλ. Αρχάκη-Κονδύλη)

Αυτή τη στιγμή η Εσπεράντο δεν κατέχει ρόλο *lingua franca*, παρά τις προσπάθειες που έχουν επιχειρηθεί. Στον Ευρωπαϊκό χώρο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ειδικότερα, φαίνεται να κυριαρχούν πρωτίστως τα αγγλικά και να έπονται τα γαλλικά και τα γερμανικά. Η Ε.Ε. χρησιμοποιεί ως γλώσσες εργασίας των θεσμικών ευρωπαϊκών οργάνων επισήμως τα αγγλικά, τα γαλλικά και τα γερμανικά και επί της ουσίας δύο, τα αγγλικά και τα γαλλικά.⁵⁰ Το Συμβούλιο της Ευρώπης για παράδειγμα δημοσιεύει τα κείμενα του στην αγγλική και την γαλλική, ενώ η μετάφραση σε μία άλλη γλώσσα, επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του εκάστοτε ενδιαφερόμενου κράτους.⁵¹ Το ίδιο επιβεβαιώνεται και αν ανατρέξουμε σε στοιχεία του ευρωβαρομέτρου (βλ. εικόνα) για τις γλώσσες στην Ε.Ε.⁵² Η Εσπεράντο σαφώς δεν κατέχει αυτή τη στιγμή κάποια ισχυρή θέση μεταξύ των γλωσσών και σίγουρα δεν έχει πετύχει τον σκοπό της δημιουργία της.

⁴⁹ Αρχάκης, Αργύρης. 2002. *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας* / Αργύρης

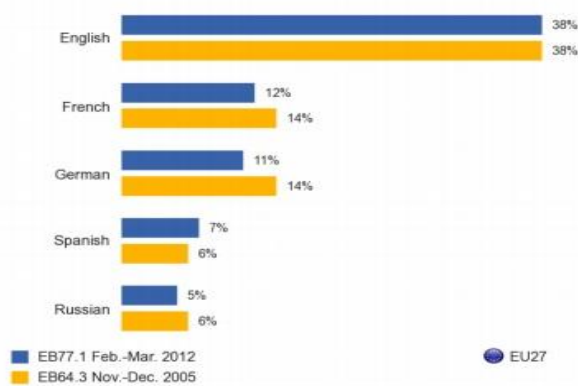
Αρχάκης, Μαριάννα Κονδύλη. - Αθήνα : Νήσος., υποκεφάλαιο 2.4.5 *lingua franca*, γλώσσες pidgin και κρεολές, σελ 125

⁵⁰ Καραντζόλα, διαλέξεις Π.Μ.Σ., Εισαγωγικό PP οι γλώσσες στους θεσμούς της Ε.Ε.

⁵¹ Προφίλη Ο. 2001. *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, Γλωσσική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Γ3

⁵² *Special Eurobarometer 386. EUROPEANS AND THEIR LANGUAGE*, report., fieldwork: February – March 2012., Publication: June 2012 Survey co-ordinated by the European Commission, Directorate-General for Communication (DG COMM “Research and Speechwriting” Unit).

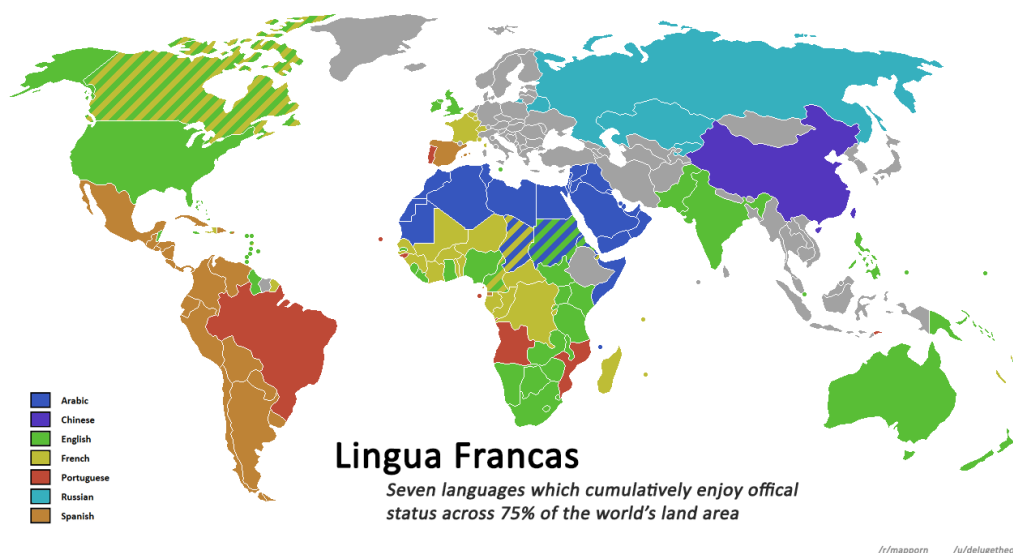
D48T1. Languages that you speak well enough in order to be able to have a conversation - TOTAL

(Special Eurobarometer – Europeans and their Languages – Publication, June 2012)

Όπως γίνεται φανερό από το διάγραμμα τα αγγλικά είναι η πιο διαδεδομένη γλώσσα σε ότι αφορά το επικοινωνιακό πλαίσιο μίας συζήτησης, ενώ τα γαλλικά και τα γερμανικά ακολουθούν με 12% και 11% , ενώ αξιόλογη είναι και η πρωτική τους τάση σε σύγκριση με την ίδια έρευνα του 2005. Η Εσπεράντο όπως διαφαίνεται, δεν κατέχει κάποια θέση ανάμεσα στις γλώσσες που χρησιμοποιούν οι Ευρωπαίοι πολίτες για να επικοινωνούν.

Το ίδιο ισχύει και σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς οι κυρίαρχες γλώσσες είναι 7. Καλύπτουν περίπου το 75% της παγκόσμιας γεωγραφικής έκτασης, ως επίσημες γλώσσες των κρατών που παρουσιάζονται στην παρακάτω εικόνα, χωρίς να υπολογίζονται μειονοτικές ομάδες που ομιλούν τις γλώσσες αυτές σε άλλα κράτη και φυσικά χωρίς να υπολογίζονται οι πληθυσμοί που κατέχουν κάποια από τις γλώσσες αυτές ως δεύτερη γλώσσα ή γλώσσα ευρείας επικοινωνίας. Η Εσπεράντο επομένως, δεν έχει πετύχει ακόμα τουλάχιστον τον σκοπό της, παρότι αποτελεί μία ιδιαίτερη εναλλακτική στο πλαίσιο της παγκόσμιας επικοινωνίας.

(Οι 7 γλώσσες που καλύπτουν τα $\frac{3}{4}$ της γης ως επίσημες γλώσσες στις περιοχές που παρουσιάζονται)

5.3.1 Η Δομή της Εσπεράντο

Η Εσπεράντο αποτελεί μία ιδιαίτερη περίπτωση τεχνητής γλώσσας. Ο δημιουργός της Λ.Λ. Ζάμενχοφ θεώρησε ότι η γλώσσα που θα χρησιμοποιούν οι άνθρωποι ανά τον κόσμο θα πρέπει να είναι απλή και λογική στη δομή της. Αυτό είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της Εσπεράντο. Παρουσιάζει συγκεκριμένους κανόνες γραμματικής που δεν παρουσιάζουν ανωμαλίες και ακολουθούν μία συγκεκριμένη και σαφής λειτουργία, ενώ η σύνθεση λέξεων χαρακτηρίζεται από ένα απλό, λογικό και εύκολο στη χρήση σύστημα, ειδικά σε σύγκριση με άλλες φυσικές γλώσσες.⁵³

Η Εσπεράντο δεν παρουσιάζει ιδιοματισμούς, διαλέκτους και ιδιαιτερότητες που είναι δυνατόν να εμφανίζουν οι υπόλοιπες φυσικές γλώσσες. Η ορθογραφία της και η προφορά της ακολουθούν απλούς και χωρίς εξαιρέσεις κανόνες, κάνοντας την χρήση της σε όλα τα είδη του λόγου (προφορικός, γραπτός κ.ο.κ.) απλή, συγκεκριμένη και καθολική για όλους τους ομιλητές της, ανεξάρτητα από τις εθνολογικές και γεωγραφικές διαφορές τους.

5.3.2 Κατάταξη

Δεν είναι απλή υπόθεση να τοποθετηθεί με ακρίβεια σε μία ευρύτερη κατηγορία γλωσσών μία τεχνητή γλώσσα όπως η Εσπεράντο. Η άντληση στοιχείων και δομών από άλλες εθνικές γλώσσες, δεν την τοποθετούν αυτομάτως σε μία σχέση συγγένειας με τις γλώσσες που δανείστηκε στοιχεία. Γενεαλογικά επομένως δεν έχει άμεση

⁵³ Σαραφιάν Σπ. (1987). *Η διεθνής γλώσσα Εσπεράντο*. Αθήνα

σχέση με καμία άλλη γλώσσα, χωρίς όμως να μπορεί να παραληφθεί η ομοιότητα με τις δομές σε πολλά στοιχεία της γλώσσας, όχι μόνο λεξιλογικά με άλλες γλώσσες.

Σε λεξιλογικό επίπεδο είναι εμφανής και αντιληπτός ο συσχετισμός που υπάρχει και ο δανεισμός από τις λατινογενείς γλώσσες και για αυτόν τον λόγο πολλοί γλωσσολόγοι είναι υποστηρικτές της ιδέας ότι η Εσπεράντο είναι μία τεχνητή λατινογενής γλώσσα.⁵⁴ Την ίδια άποψη υιοθετούν και υποστηρίζουν οι Εσπεραντικοί σύνδεσμοι. Το λεξιλόγιο της μπορεί βέβαια να βασίζεται σε λατινογενείς γλώσσες σε μεγάλο ποσοστό της, δεν γίνεται να αγνοήσει κάποιος βέβαια ότι υπάρχουν στοιχεία δανεισμού και από άλλες γλώσσες, όπως τα γερμανικά, τα ελληνικά κ.α.

Ιδιαίτερη παρατήρηση που πρέπει να επισημανθεί στο κομμάτι του λεξιλογίου είναι ότι η Εσπεράντο δεν υστερεί σε τίποτα από άποψη λεξιλογικού πλούτου, από τις μη τεχνητές γλώσσες.⁵⁵⁻⁵⁶ Πρόκειται για μία γλώσσα, η οποία παρουσιάζει πληθώρα λέξεων και μπορεί να παραχθεί γραπτός ή προφορικός λόγος που να αφορά κάθε ανθρώπινη ενασχόληση ή ανησυχία, είτε πρόκειται για λεξιλόγιο που εξυπηρετεί καθημερινές δραστηριότητες, είτε λογοτεχνικές ή δραστηριότητες που σχετίζονται με άλλες τέχνες, είτε πρόκειται για λόγο που σχετίζεται με τις επιστήμες και την τεχνολογία. Κατέχει πλήθος λεξιλογικών εννοιών και λέξεων, όπως ακριβώς μία φυσική γλώσσα.

Η Εσπεράντο μορφολογικά είναι μία συγκολλητική τεχνητή γλώσσα.⁵⁷ Συνθέτει νέες λέξεις, με νέα νοήματα ενώνοντας μορφήματα από κοινού. Παρουσιάζει προσφύματα που αναπαριστούν μία μονάδα νοήματος. Αυτά τα προσφύματα μπορούν να σχηματίσουν μία νέα λέξη όταν συνδυαστούν με το θέμα μίας λέξης και είναι δυνατόν να συγκολληθούν παραπάνω από ένα επίθημα ή πρόθημα, στο θέμα. Η νέα λέξη που θα σχηματιστεί έχει ως ρίζα το θέμα αλλά το νόημα της μπορεί να έχει διαφοροποιηθεί σε μεγάλο βαθμό από το νόημα της ρίζας του, χωρίς αυτό να είναι απαραίτητο και απόλυτο, καθώς είναι επίσης πιθανό να παρουσιάζει μία σημασιολογική συγγένεια με τη ρίζα.

⁵⁴ www.esperanto.gr

⁵⁵ Σαραφιάν Σπ., ΕΛΛΗΝΟ-ΕΣΠΕΡΑΝΤΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ" (τρίτομο, 1.642 σελ., 80.000 λέξεις περίπου), εκδόθηκε σε δεύτερη, βελτιωμένη μορφή το 2008.

⁵⁶ Σαραφιάν Σπ. ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ" (343 σελ., 17.000 ρίζες περίπου) του Σπύρου Σαραφιάν, εκδόθηκε σε δεύτερη βελτιωμένη μορφή το 2008.

⁵⁷ <http://linguistics.stackexchange.com>

Esperanto is a highly agglutinative language, because it uses a word-building mechanisms to rapidly build new words from roots.

In followup comments an example is given:

ex: from root word "san"(health) we obtain "mal-san-ul-ej-o" =>
(mal=inverse,ul=person,ej=place,o=substantif) as a result, mal-san-ul-ej-o = hospital, a name of a place where you find not healthy people.

(Παράδειγμα συγκόλλησης στην Εσπεράντο, πηγή:
<http://linguistics.stackexchange.com>)

Στο παραπάνω παράδειγμα γίνεται φανερή η διαδικασία συγκόλλησης που έχει ακολουθηθεί προκειμένου από τη λέξη “san” (υγεία) να λάβουμε μία νέα λέξη που μεταφράζεται ως “νοσοκομείο”.

Χρησιμοποιούνται το πρόθημα “mal”(αντίστροφο), το επίθημα “ul”(δηλώνει το άτομο), το επίθημα “ej”(=μέρος) και το επίθημα “o” (κατάληξη για τα ουσιαστικά).

Εν τέλει, σχηματίζεται μία νέα λέξη. “malsanulejo”(νοσοκομείο) που μπορεί να αναλυθεί σύμφωνα με τα προσφύματα που προστέθηκαν ως «το μέρος με άτομα χωρίς (καλή) υγεία».

Η γραμματική, το λεξιλόγιο, η σημασιολογία και η φωνολογία σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις δυτικές Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες, ενώ τα φωνήματα της Εσπεράντο προέρχονται από τις Σλαβικές. Σε πραγματολογικό επίπεδο γίνεται αντιληπτή μία συνεισφορά των φυσικών γλωσσών των πρώτων ομιλητών της Εσπεράντο, καθώς δεν είχε καθοριστεί κάτι με ακρίβεια από τον Ζάμενχοφ. Επομένως, οι γλώσσες που κυρίως επηρέασαν σε αυτό τον τομέα την Εσπεράντο ήταν τα ρωσικά, τα πολωνικά, τα γαλλικά και τα γερμανικά.⁵⁸

Τυπολογικά παρουσιάζεται μία ελευθερία στην συντακτική της δομή, αν και κατά κύριο λόγο η συνηθέστερη δομή είναι: Υποκείμενο – Ρήμα – Αντικείμενο (Y-P-A). Υπάρχουν προθετικές εκφράσεις και τα επίθετα μπορούν να παρουσιάζουν μία ελεύθερη θέση στη συντακτική δομή της φράσης, είτε να προηγείται, είτε να έπεται του προσδιοριζόμενου ουσιαστικού.

⁵⁸ www.esperanto.gr

Σύστημα Γραφής

Μικρό	Κεφαλαίο	Προφορά ΔΦΑ	Ισοδύναμο	Παραδείγματα
a	A	/a/	α	αλεύρι
b	B	/b/	μπ	μπαλόκι
c	C	/ts/	τσ	πιτσιρικός
ĉ	Ĉ	/tʃ/	"ch"	champion (αγγλικά)
d	D	/d/	ντ	ντόμινο
e	E	/e/	"é"	éléphant (γαλλικά)
f	F	/f/	φ	φασόλι
g	G	/g/	γκ	γκρίζος
ĝ	Ĝ	/dʒ/	"g"	gentleman (αγγλικά)
h	H	/h/	"h"	happy (αγγλικά)
ĥ	Ĥ	/x/	χ	χαρά (αλλά πολύ πιο τραχύ)
i	I	/i/	ι	ιδέα
j	J	/j/	γι	γιαγιά
ĵ	Ĵ	/ʒ/	"g"	pleasure (αγγλικά)
k	K	/k/	κ	καλά
l	L	/l/	λ	λάμδα
m	M	/m/	μ	μητέρα
n	N	/n/	ν	ναι
o	O	/o/	ο	ορχήστρα
p	P	/p/	π	πάνω
r	R	/r/	ρ	ρόδο
s	S	/s/	σ	σάκος
ŝ	Ŝ	/ʃ/	"sh"	she (αγγλικά)
t	T	/t/	τ	τώρα
u	U	/u/	ου	που
ŭ	Ŭ	/w/	"w"	what (αγγλικά)
v	V	/v/	β	βάση
z	Z	/z/	ζ	ζώνη

(Εσπεραντικό αλφάβητο με την απόδοση της προφοράς)

Η Εσπεράντο χρησιμοποιεί το λατινικό αλφάβητο με ορισμένες παραλλαγές. Περιλαμβάνει 28 σύμβολα,⁵⁹ το καθένα από τα οποία, με εξαίρεση ενός μόνο, έχει και αντίστοιχη, συγκεκριμένη και αμετάβλητη προφορά. Με τον τρόπο αυτό η προφορά της Εσπεράντο είναι μία εύκολη διαδικασία, καθώς και η απόδοση της ορθογραφίας, εφόσον κάθε σύμβολο της αλφαβήτου αντιστοιχεί σε ένα φθόγγο. Το κατά βάση «λατινικό» αλφάβητο με ορισμένες παραλλαγές εξυπηρετεί την απόδοση του κατά κύριο λόγο λατινικής ρίζας λεξιλογίου του.

Οι διαφοροποιήσεις σε σχέση με το λατινικό αλφάβητο είναι τα εξής 6 σύμβολα: **ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ, ŭ** και η απουσία των συμβόλων: **w, q, x, y**.

⁵⁹ Σπύρος Σαραφιάν (1987). *Η διεθνής γλώσσα Εσπεράντο*. Αθήνα, σελ. 674

Η φωνολογία της Εσπεράντο είναι απλή. Περιλαμβάνει 22 σύμφωνα, 5 φωνήεντα και 2 ημιφωνήεντα (το σύμφωνο [j] και το ημιφωνήεν [i] γράφονται και τα δύο με το γράμμα j) που σε συνδυασμό με τα φωνήεντα σχηματίζουν 6 δίφθογγους. Ο τόνος είναι σταθερός και αμετάβλητος, καθώς οι λέξεις τονίζονται πάντοτε στην παραλήγουσα, εκτός κι αν το τελικό φωνήεν {o} έχει υποστεί έκθλιψη για ποιητικούς – λογοτεχνικούς λόγους, οπότε ο τόνος παραμένει στην ίδια συλλαβή, με την διαφορά ότι πλέον πρόκειται για τη λήγουσα. Πχ. [fa.mi.'li.o], [fa.mi.'li].⁶⁰

Η φωνολογία, το σύστημα γραφής και οι κανόνες τονικότητας είναι τόσο απλοί και σταθεροί που βοηθούν στην εκμάθηση της γλώσσας, τουλάχιστον ως προς την ανάγνωση και τη γραφή από τις πρώτες κιόλας επαφές του μαθητή, με την Εσπεράντο.

5.3.3 Η Γραμματική της Εσπεράντο – 16 Κανόνες

Όπως έχει προαναφερθεί η Εσπεράντο είναι μία γλώσσα κατά κύριο λόγο απλή στην εκμάθηση και κατά συνέπεια στη χρήση της, είτε αφορά τον γραπτό της, είτε τον προφορικό της λόγο. Η γραμματική της ακολουθεί αυτή την απλότητα που διευκολύνει την εκμάθηση. Το κύριο χαρακτηριστικό της Εσπεράντο σε αυτόν τον τομέα είναι ότι παρουσιάζει μονάχα 16 απαραβίαστους κανόνες, οι οποίοι είναι οι εξής:⁶¹⁻⁶²

- *Κανόνας 1^{ος}*

Υπάρχει μόνο ένα οριστικό άρθρο, το “la” και δεν παρουσιάζει αλλαγές ανάλογα με το γένος* και τον αριθμό. Απουσιάζει μονάχα όταν χρησιμοποιείται το αόριστο άρθρο και η χρήση του ομοιάζει με την ελληνική γλώσσα. Η διαφορά με την ελληνική είναι ότι δεν εμφανίζεται μπροστά από τα επιρρήματα και τα αφηρημένα ονόματα ή τα ονόματα υλών.

Πχ. La libro (το βιβλίο) = οριστικό άρθρο και ενικός

La libroj (τα βιβλία) = οριστικό άρθρο και πληθυντικός

⁶⁰ Σαραφιάν Σπ. Η Διεθνής γλώσσα Εσπεράντο – Μέθοδος Διδασκαλίας-Αυτοδιδασκαλίας (διαδικτυακά στο www.esperanto.gr/5mathimata.pdf)

⁶¹ www.lernu.net (Οι κανόνες και τα παραδείγματα που ακολουθούν έχουν αντληθεί από τον ιστότοπο lernu.net)

⁶² Σαραφιάν Σπ. Η Διεθνής γλώσσα Εσπεράντο – Μέθοδος Διδασκαλίας-Αυτοδιδασκαλίας (διαδικτυακά στο www.esperanto.gr/5mathimata.pdf)

Libro (ένα βιβλίο) = αόριστα στον ενικό χωρίς χρήση αόριστου άρθρου

Libroj (κάποια βιβλία) = αόριστα στον πληθυντικό χωρίς χρήση αόριστου άρθρου

*Γένος : Η Εσπεράντο δεν αναγνωρίζει γραμματικά γένη, αλλά μόνο τα φυσικά γένη. Κάθε λέξη που εκφράζει αρσενική ύπαρξη είναι γένους αρσενικού και αντίστοιχα κάθε λέξη που εκφράζει θηλυκή ύπαρξη είναι γένους θηλυκού, ενώ όλα οι υπόλοιπες ουδετέρου.

- Κανόνας 2^{ος}

Ο δεύτερος κανόνας σχετίζεται με τις καταλήξεις των ουσιαστικών. Χρησιμοποιείται πάντοτε η κατάληξη « -o » σε όλα τα ουσιαστικά ενικού αριθμού και προστίθεται η κατάληξη « -j » προκειμένου να σχηματιστεί ο πληθυντικός αριθμός. Σχετικά με τις καταλήξεις των άλλων πτώσεων ο κανόνας είναι και πάλι απλός και σαφής. Η αιτιατική σχηματίζεται προσθέτοντας απλά την κατάληξη « -n ». Ο σχηματισμός άλλων πτώσεων γίνεται εμπρόθετα.

Πχ. Ονομ. Profesoro (ο καθηγητής) Profesoroj (οι καθηγητές)

Αιτιατ. Profesoron (τον καθηγητή) Profesorajn (τους καθηγητές)

- Κανόνας 3^{ος}

Ο τρίτος κανόνας της Εσπεράντο αναφέρεται στα επίθετα. Όλα τα επίθετα συμφωνούν με τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν σε αριθμό και πτώση, ενώ η κατάληξη που χρησιμοποιείται είναι το « -a ». Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται με την λέξη « pli » να προηγείται και τον σύνδεσμο « ol » να έπεται του επιθέτου. Ο υπερθετικός βαθμός χρησιμοποιεί τη λέξη « plej » για τον σχηματισμό του.

Πχ. Bona profesoro (καλός καθηγητής)

Bonaj profesoroj (καλοί καθηγητές)

Bonajn profesorojn (τους καλούς καθηγητές)

Pli bona ol (πιο καλός από)

Plej bona (ο πιο καλός)

- *Κανόνας 4^{ος}*

Οι βασικοί αριθμοί (0-9, 10, 100, 1000) στην Εσπεράντο είναι άκλιτοι.

0 « nul », 1 « unu », 2 « du », 3 « tri », 4 « kvar », 5 « kvin », 6 « ses », 7 « sep », 8 « ok », 9 « naŭ », 10 « dek », 100 « cent », 1000 « mil ».

Προκειμένου να σχηματιστούν οι υπόλοιποι αριθμοί χρησιμοποιείται ο κανόνας ότι οι βασικοί αριθμοί πολλαπλασιάζουν τις μεγαλύτερες μονάδες όταν προηγούνται και προστίθενται όταν έπονται αυτών. Πχ. dudek du = 22

Οι λέξεις που αντιστοιχούν στους αριθμούς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχηματισμό ουσιαστικών, τακτικών επιθέτων, κλασμάτων, συνόλων, πολλαπλάσιων και υποπολλαπλάσιων με την χρήση προσφυσμάτων, είτε ως επιθημάτων, είτε ως ενθημάτων.

Πχ. Μεταβολή σε επίθετο με τη χρήση του επιθήματος « -a », tri-a (τρίτος, -η, -ο)

Μεταβολή σε πολλαπλάσιο με τη χρήση του ενθήματος « -obl- », du-obl-a (διπλός,-η, -ο)

- *Κανόνας 5^{ος}*

Οι προσωπικές αντωνυμίες είναι οι εξής:

« **mi** » (εγώ), « **vi** » (εσύ , εσείς), « **li** » (αυτός), « **ŝi** » (αυτή), « **ĝi** » (αυτό , για όσα έχουν απροσδιόριστο φύλο ή τα πράγματα), « **si** » (ο εαυτός , ή αυτοαναφορικό), « **ni** » (εμείς), « **ili** » (αυτοί , αυτές ή αυτά , για όλες τις περιπτώσεις) και « **oni** » (όταν μιλάμε απρόσωπα).

Για να σχηματιστούν οι κτητικές αντωνυμίες προστίθεται απλά το επίθημα « -a » στις προσωπικές αντωνυμίες, ενώ η κλίση τους είναι όμοια με εκείνη των ουσιαστικών.

- *Κανόνας 6^{ος}*

Ο έκτος κανόνας της Εσπεράντο αναφέρεται στους ρηματικούς τύπους. Όλα τα ρήματα της τεχνητής αυτής γλώσσας είναι ομαλά ως προς την κλίση τους, χωρίς να παρουσιάζεται κάποιου είδους εξαίρεση. Η κλίση τους δεν αλλάζει ούτε κατά πρόσωπο, ούτε όμως και κατά αριθμό. Υπάρχουν δώδεκα ρηματικές μορφές και όποια αλλαγή παρουσιάζεται αφορά μόνο τους χρόνους. Τέλος, η Εσπεράντο χρησιμοποιεί μονάχα ένα βοηθητικό ρήμα, το « esti » (είμαι).

Απαρέμφατο σε (-i)	Ενεστώτας σε (-as)	Παρελθόντας σε (-is)	Μέλλοντας σε (-os)	Συντελεσμένος Μελ. σε (-us)	Προστακτ. σε (-u)
------------------------------	-----------------------	-------------------------	-----------------------	--------------------------------	----------------------

Πχ. (κάνω)	fari	Πχ. faras (κάνω)	mi (εγώ)	Πχ. mi faris (εγώ έκανα)	Πχ. faros (εγώ θα κάνω)	mi (εγώ)	Πχ. mi farus (εγώ θα είχα)	Πχ. faru! (κάνε!)
-------------------	-------------	---------------------	----------	-----------------------------	----------------------------	----------	-------------------------------	----------------------

Ενώ ακόμα υπάρχουν τρεις ενεργητικές και τρεις παθητικές μετοχές.

- *Κανόνας 7^{ος}*

Για τον σχηματισμό των επιρρημάτων χρησιμοποιείται το επίθημα « -e ». Τα επιρρήματα στον συγκριτικό και τον υπερθετικό βαθμό ακολουθούν τον ίδιο κανόνα σχηματισμού με τα επίθετα με την χρήση των (..pli -επίρρημα- ol..) και (..plej επίρρημα..). Ένα επίρρημα μπορεί να εμφανιστεί σε αιτιατική όταν είναι τοπικό και δηλώνει την κατεύθυνση σε τόσο ή πρόσωπο.

Πχ. mia frato pli bone kantas ol mi (ο αδελφός μου τραγουδά καλύτερα από εμένα)

- *Κανόνας 8^{ος}*

Ο όγδοος κανόνας της Εσπεράντο αφορά τις προθέσεις. Όλες λοιπόν οι προθέσεις της Εσπεράντο ακολουθούνται από ονομαστική πτώση.

- *Κανόνας 9^{ος}*

Ο ένατος κανόνας σχετίζεται με την προφορά και η γραφή. Κάθε εσπεραντική λέξη προφέρεται όπως γράφεται και αντίστοιχα γράφεται όπως προφέρεται. Η ορθογραφία είναι λοιπόν απλή και δεν παρουσιάζει εξαιρέσεις και ανωμαλίες.

- *Κανόνας 10^{ος}*

Ο δέκατος κανόνας αφορά τον τονισμό. Ο τονισμός είναι πάντοτε στην παραλήγουσα. Δεν υπάρχουν εξαιρέσεις. Με τον τρόπο αυτόν διευκολύνεται η απόδοση του γραπτού λόγου σε προφορικό, χωρίς να παρουσιάζονται συγχύσεις και λάθη σε έναν νέο και επίδοξο ομιλητή της Εσπεράντο.

Πχ. la'bori (εργάζομαι), fami'lio (οικογένεια)

Δεν παρουσιάζεται κάποια διαφοροποίηση σε περίπτωση που η λέξη είναι δισύλλαβη, τρισύλλαβη ή πολυσύλλαβη. Ο τόνος παραμένει πάντοτε στην παραλήγουσα. Σε περίπτωση που μία λέξη σχηματίζει έναν τύπο που της προσθέτει μία επιπλέον συλλαβή, όπως ο πληθυντικός, ο τόνος ακολουθεί όπως πάντα, τον κανόνα.

Πχ. profe'soro (καθηγητής), profeso'roj (καθηγητές)

- *Κανόνας 11^{ος}*

Στον εντέκατο κανόνα βρίσκουμε τις σύνθετες λέξεις. Ο σχηματισμός τους δεν είναι αυθαίρετος και ελεύθερος. Χρησιμοποιείται μία απλή αντιμετάθεση, με την σύνθεση των ριζών τους. Το βασικό νόημα της λέξης προέρχεται από την σύνθετη λέξη που βρίσκεται στο τέλος, η οποία αποτελεί ένα είδος κεφαλής – κύριας λέξης.

Κατά αυτόν τον κανόνα:

Πχ. birdokanto (το τραγούδι του πουλιού) και junulasocio (η ένωση των νέων ή της νεολαίας)

- *Κανόνας 12^{ος}*

Απλός και εύκολος να χρησιμοποιηθεί στην πράξη από ένα νέο ομιλητή της Εσπεράντο είναι και ο σχηματισμός της άρνησης. Η άρνηση εκφράζεται με μία και μόνο λέξη. Κατά αυτόν τον κανόνα σε μία ονοματική φράση ή πρόταση δεν θα συναντήσουμε ποτέ διπλή άρνηση, όπως συναντάται σε πολλές γλώσσες του κόσμου άλλοτε μάλιστα δηλώνοντας κατάφαση και άλλοτε άρνηση. Σε περίπτωση που παρουσιάζεται αρνητική λέξη, το επίρρημα της άρνησης « ne » παραλείπεται.

Πχ. Mi neniam amas (εγώ δεν αγαπώ ποτέ).

- *Κανόνας 13^{ος}*

Η κίνηση στην Εσπεράντο δηλώνεται με απλή αιτιατική, επομένως με την προσθήκη της κατάληξης « -n ».

Πχ. Kien vi iras? (Που πηγαίνετε;) = Το kie-n βρίσκεται σε αιτιατική και είναι αυτό που δηλώνει την κίνηση στο παραπάνω παράδειγμα.

Πχ. La cato saltas sur la tablon (Η γάτα πηδάει πάνω στο τραπέζι) = tablo-n σημαίνει στο τραπέζι και στην περίπτωση του παραδείγματος βρίσκεται σε αιτιατική για να δηλώσει την κίνηση.

- *Κανόνας 14^{ος}*

Οι προθέσεις της Εσπεράντο είναι μονοσήμαντες με μονάχα μία εξαίρεση, την περίπτωση της πρόθεσης « je ». Η εν λόγω πρόθεση είναι η μοναδική που

παρουσιάζει ένα μεταβαλλόμενο νόημα. Ενδέχεται να δηλώνει τον χρόνο, την ώρα και τις διαστάσεις ή ακόμα χρησιμοποιείται για να δηλώσει αμφιβολία.

Πχ. Je kioma horo? (Κατά τι ώρα;)

- *Κανόνας 15^{ος}*

Ο δέκατος πέμπτος κανόνας αφορά τις λέξεις με ξενική προέλευση. Οι διεθνείς αυτές λέξεις μεταβάλλουν την ορθογραφία τους και προσαρμόζονται στους κανόνες ορθογραφίας της Εσπεράντο. Ακόμα προστίθενται και οι αντίστοιχες καταλήξεις που χρησιμοποιούνται στους γραμματικούς τύπους της Εσπεράντο. Υπόκεινται λοιπόν, σε αλλαγές που εξυπηρετούν την απλότητα και την καθολικότητα των κανόνων της τεχνητής διεθνούς γλώσσας.

Πχ. Teatro (θέατρο)

Lifto (ανελκυστήρας)

Radaro (ραντάρ)

- *Κανόνας 16^{ος}*

Ο τελευταίος κανόνας της Εσπεράντο σχετίζεται με την λογοτεχνική χρήση της γλώσσας. Στη λογοτεχνία και την στιχουργική παρατηρείται ένα ιδιαίτερο φαινόμενο που δεν επιτρέπεται σε άλλες περιπτώσεις. Το ουσιαστικό στην ονομαστική ενικού και το οριστικό άρθρο είναι δυνατόν να χάσουν το τελικό τους φωνήεν και το οποίο αφήνει ως στίγμα του μία απόστροφο.

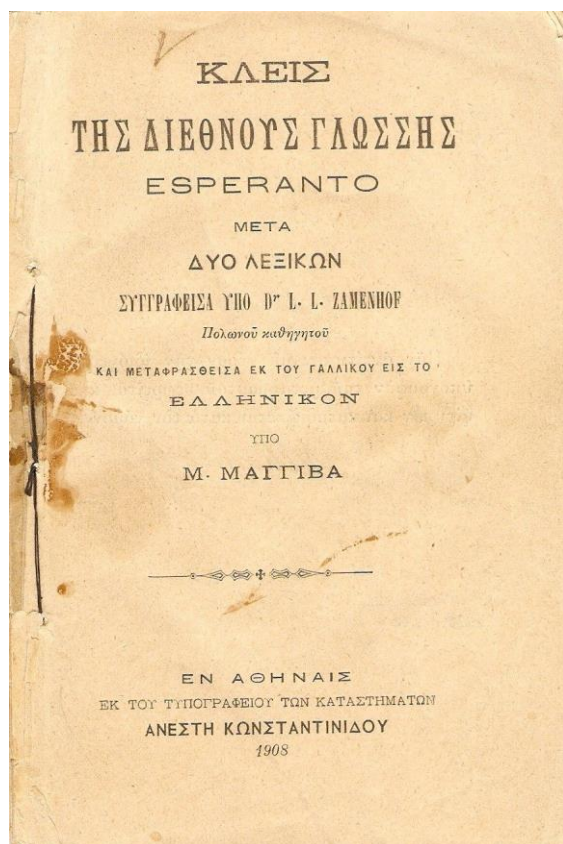
5.3.4 Συμπερασματικά σε σχέση με τους Γραμματικούς Κανόνες

Οι 16 αυτοί γραμματικοί κανόνες της Εσπεράντο είναι η βάση της γλώσσας. Πρόκειται για τους κανόνες που ακολουθούνται σε κάθε στάδιο χρήσης της και λόγω της απλότητάς και της καθολικότητάς τους, η εκμάθησή σε σύγκριση με άλλες φυσικές ή εθνικές γλώσσες είναι ιδιαίτερα ευκολότερη και ταχύτερη. Δεν παρουσιάζονται εξαιρέσεις και ακολουθείται μία κανονικότητα, ακόμα και σε στοιχεία δανεισμού, υπάρχει η τάση να μην παραβιάζονται οι κανόνες της Εσπεράντο. Μέσω αυτής της παρουσίασης, δόθηκαν παραδείγματα της γλώσσας και στοιχεία που αφορούν την ίδια της την χρήση και τους σκοπούς της δημιουργίας της, καθώς γίνεται φανερό ότι πρόκειται για μία γλώσσα που αν και είναι απλή, μπορεί να εμφανίσει και να αποδώσει με την ίδια ποιότητα τις ανθρώπινες ανάγκες που δεν στέκονται μονάχα στην εξυπηρέτηση της επικοινωνίας, αλλά και στην ανάπτυξη πολιτισμού.

5.4.1 Η Εσπεράντο στην Ελλάδα

Η Εσπεράντο από τα πρώτα κιόλας χρόνια της κατασκευής της έκανε βήματα σχετικά με τη διάδοσή της, βήματα που γίνονταν από τους ανθρώπους που είχαν έρθει σε επαφή με την γλώσσα και είχαν πειστεί από την ιδέα που αυτή εκπροσωπούσε. Ήδη από το 1888, ένα χρόνο μετά την εμφάνιση της, υπάρχουν ενδείξεις ότι η γλώσσα έφτασε στην Αθήνα από τον Ούγγρο γλωσσολόγο Gabor Balint, ο οποίος υπήρξε καθηγητής Αραβικών και Τουρκικών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Εν συνεχεία, η εσπεραντική κίνηση αναπτυσσόταν κατά την Ευρώπη με συνέπεια να εμφανιστούν και οι πρώτοι Έλληνες εσπεραντιστές, οπαδοί της ιδεολογίας της Εσπεράντο. Αυτοί οι πρώτοι οπαδοί ήταν και οι άνθρωποι που πήραν τις πρωτοβουλίες για τη διάδοση της Εσπεράντο στην Ελλάδα. Ήδη το 1904 στην Αθήνα και το 1905 στη Σάμο υπήρχαν εσπεραντιστές. Πρώτος Έλληνας εσπεραντιστής θεωρείται ο Δρ. Εμμανουήλ Δραγούμης, ο οποίος και εκλέχθηκε μέλος της διεθνούς Γλωσσικής Επιτροπής κατά το 1^ο Διεθνές Εσπεραντικό Συνέδριο, ύστερα από πρόταση του ίδιου του Ζάμενχοφ (1905, Γαλλία).⁶³

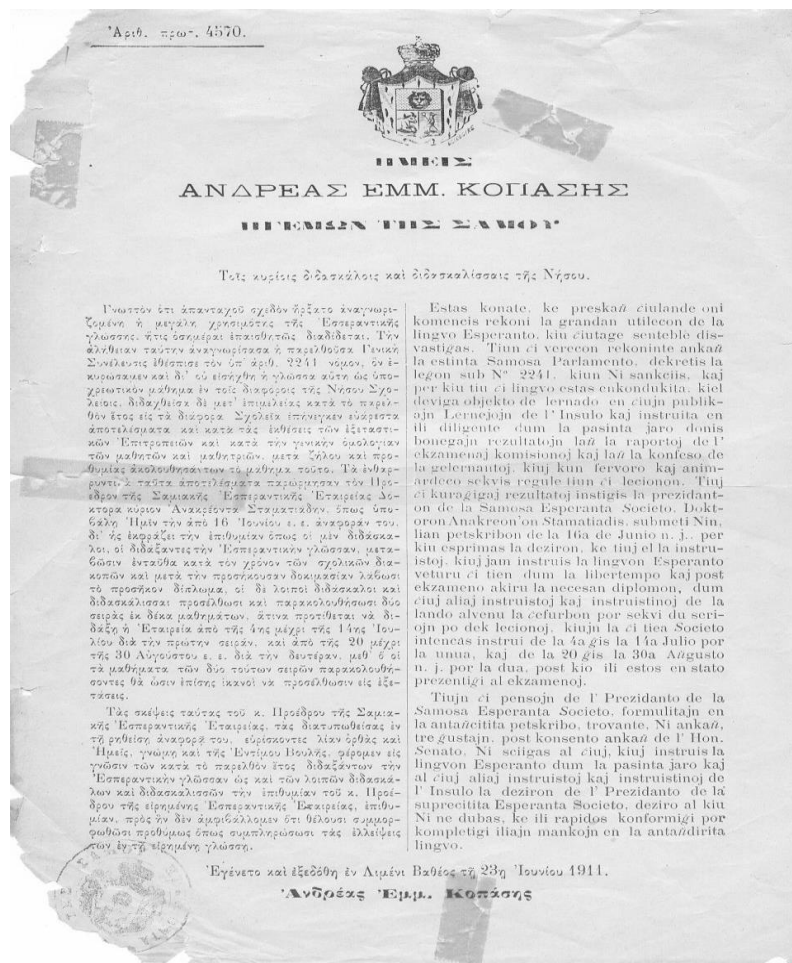

(Μία εκ των πρώτων ελληνικών εκδόσεων της Εσπεράντο υπό τον Μ. Μαγγίβα, 1908)

⁶³ www.esperanto.gr (Η εσπεράντο στην Ελλάδα)

Κατά τα τέλη της πρώτης δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα εντοπίζονται οι πρώτες εσπεραντικές κινήσεις στην Αθήνα και την επαρχία, κατά μήκος όλης της Ελλάδας. Την ίδια περίοδο εμφανίζονται οι πρώτες εκδόσεις του Κωνσταντίνου Κουλούρη και του Μιλτιάδη Μαγγίβα αλλά και τα πρώτα άρθρα στις Αθηναϊκές εφημερίδες από τον Συμωνίδα Βλαβιανό.

Η κορυφαία προσωπικότητα της εσπεραντικής κίνησης στην Ελλάδα υπήρξε ο Σάμιος γιατρός Ανακρέοντας Σταματιάδης. Αφού ήρθε σε επαφή με την γλώσσα και τη μελέτησε μέσω μίας γαλλικής έκδοσης, ίδρυσε στο Βαθύ της Σάμου τη Σαμιακή Εσπεραντική Εταιρία το 1906, ενώ το 1907 συνέγραψε το πρώτο διδακτικό βιβλίο της Εσπεράντο στην ελληνική. Το 1909 ο Σταματιάδης άρχισε να εκδίδει το περιοδικό «Greklingva Esperantano» (Ελληνόφων Εσπεραντιστής). Ακόμα, επιστέγασμα της δραστηριότητας του υπήρξε η καθιέρωση της διδασκαλίας της Εσπεράντο, με νόμο ως υποχρεωτικό μάθημα στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης στη Σάμο. Άξια λόγου σημείωση είναι ότι η Σάμος δεν είχε ενταχθεί ακόμη στο Ελληνικό Βασίλειο και βρισκόταν υπό καθεστώς ανεξάρτητης Ηγεμονίας.⁶⁴

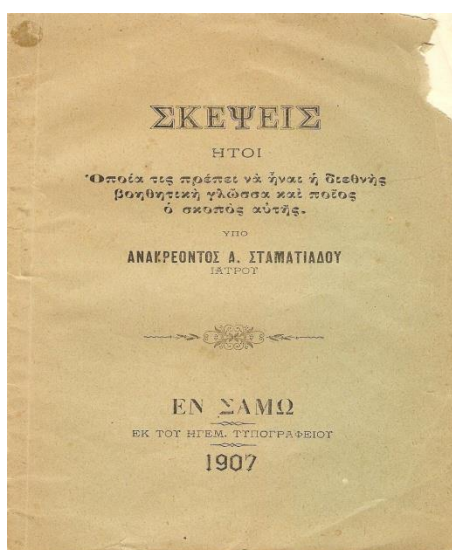

⁶⁴ www.esperanto.gr (Η εσπεράντο στην Ελλάδα)

(Η εγκύκλιος του Ηγεμόνα της Σάμου, Ανδρέα Κοπάση, σχετικά με την διδασκαλία της Εσπεράντο στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης. Σάμος. 1911)

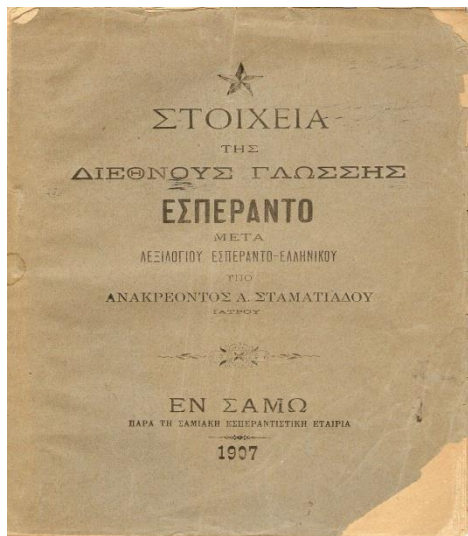
Ο Σταματιάδης ακόμη ίδρυσε τον εσπεραντικό σύνδεσμο, «Εσπεραντικός Σύνδεσμος Κωνσταντινουπόλεως, Βυζάντιο» και εξέδωσε το περιοδικό «Bizantio» με έδρα πλέον την Κωνσταντινούπολη όπου είχε εγκατασταθεί από το 1920. Επιπλέον, το 1924 ίδρυσε στην Αθήνα, το Νεοελληνικό Εσπεραντικό Σύνδεσμο και επιστρέφοντας στη Σάμο εξέδωσε το περιοδικό «Samosa Esperantisto» (Ο Σάμιος Εσπεραντιστής).

Από την μόνιμη εγκατάσταση του στην Αθήνα, το 1926 και έπειτα παρατηρείται μία πιο οργανωμένη δραστηριότητα του σε σχέση με τη διάδοση της γλώσσας, όμως η εσπεραντική κίνηση στην Ελλάδα έχει πλέον ταυτιστεί με την ύπαρξη και τη δραστηριότητα του Ελληνικού Εσπεραντικού Συνδέσμου.⁶⁵

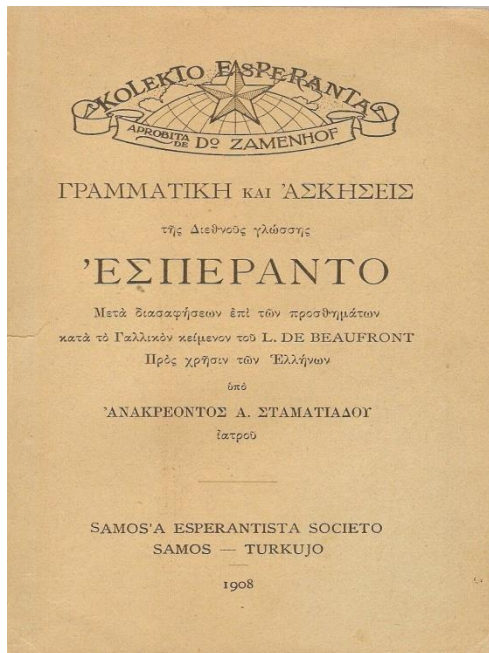

(Έκδοση του Αν. Σταματιάδη με τίτλο «Σκέψεις» ήτοι «Οποία τις πρέπει να ήναι η διεθνής βοηθητική γλώσσα και ποιος ο σκοπός αυτής», Σάμος, 1907»)

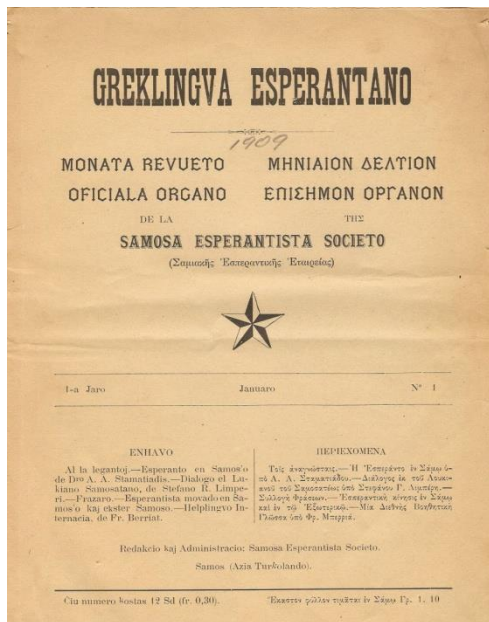
⁶⁵ www.esperanto.gr (Η εσπεράντο στην Ελλάδα)

(Έκδοση του Αν. Σταματιάδη με τίτλο «Στοιχεία της διεθνούς γλώσσας Εσπεράντο μετά λεξιλογίου Εσπεράντο Ελληνικού, Σάμος, 1907)

(Γραμματική και Ασκήσεις της διεθνούς γλώσσας Εσπεράντο, του Αν. Σταματιάδη, Σάμος, 1908)

(«*Greklingva Esperantano*» (Ελληνόφωνος Εσπεραντιστής), περιοδικό το οποίο εξέδιδε η Σαματική Εσπεραντική Εταιρεία, Σάμος, 1909).

Η εσπεραντική κίνηση στην Ελλάδα δεν σταμάτησε φυσικά στον Αν. Σταματιάδη. Από την ίδρυση του Ελληνικού Εσπεραντικού Συνδέσμου ως και σήμερα, η δραστηριότητα των οπαδών της Εσπεράντο είναι συνεχής και παρουσιάζει τάσεις προόδου σε ότι αφορά τους σκοπούς της. Από το 1926 και έπειτα έχουν συγκροτηθεί πολλοί όμιλοι και ομάδες όχι μόνο στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Ενδεικτικά ήδη το 1930 λειτουργούσαν στην Ελλάδα 47 σύνδεσμοι σε ισάριθμες πόλεις. Η δραστηριότητά τους ως και σήμερα εκτείνεται από εγχώριες συνελεύσεις και συγκεντρώσεις, εκδόσεις περιοδικών, λειτουργία δεκάδων ελληνικών ιστοσελίδων, πολιτιστικές εκδηλώσεις, διαλέξεις-σεμινάρια, ως και συμμετοχή και εκπροσώπηση σε διεθνή συνέδρια.

Ένα από τα σημαντικότερα βήματα που έχει επιτύχει να κάνει ο Ελληνικός Εσπεραντικός Σύνδεσμος είναι ότι κατά καιρούς ελληνικές κυβερνήσεις έχουν εκδώσει εγκυκλίους του Υπουργείου Παιδείας, οι οποίες συνιστούσαν την προαιρετική διδασκαλία της Εσπεράντο στα δημοτικά, στα γυμνάσια και στις διδασκαλικές Ακαδημίες.

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 65.896

της 7ης Φεβρουαρίου 1931

Π ρ ό ς

τοῦ κ. κ. Γενικοῦ Ἐπιθεωρητῆ τῶν Σχολείων, Διευθυντῆ τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντῆ τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐχόντες ὅτ' ὄφει τὴν σπουδαιότητα ἣν σήμερον λαμβάνει ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ ἡ Διεθνὴς Γλῶσσα «Ἑσπεράντο», δι' ἐπανειλημμένων ἐγγράφων συνειστήσαντες εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Γεν. Ἐπιθεωρητῆ τῶν Σχολείων, ὅπως ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἑσπεραντικῆς Ἀκαδημίας) κ. Ἀνακρέοντα Α. Σταματιάδην νὰ διδάσκη δωρεάν τὴν Ἑσπεράντο εἰς τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν Διδασκαλείων καὶ Γυμνασίων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς ὥρας καθ' ἃς θὰ εἶναι οὗτοι ἐλεύθεροι.

Τελευταῖον ὁ κ. Α. Α. Σταματιάδης ἀνέφερεν ἡμῖν ὅτι ἤδη καὶ εἰς ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχοντες οἱ δυνάμενοι νὰ ἀναλάβωσι τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑσπεράντο καὶ παρακάλεσε νὰ συστήσωμεν ὅπως παράσχηται τὴν συνδρομὴν σας διὰ νὰ ἀρχίσῃ καὶ ἐκεῖ ἡ διδασκαλία τῆς εἰρημένης Γλώσσης.

Δι' ὃ παρακαλοῦμεν νὰ συστήσῃτε εἰς τοὺς Διευθυντὰς τῶν Σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τῆς περιφέρειᾶς σας, ὅπως ἐπιτρέψωσιν εἰς τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν νὰ παρακολουθῶσι τὰ μαθήματα τῆς Ἑσπεράντο διδασκόμενα ὑπὸ προσώπων ὑποδεικνυμένων ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑσπεραντικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἑλλάδος.)

Ὁ Ὑπουργὸς
(Ὑποφ.) Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

1) Σήμερον: «Ἀνώτατον Ἑλλ. Ἑσπεραντικὸν Ἰνστιτούτον».

2) Ἑσπεράντο καὶ Ἑσπεραντισμός, Σελίς 117 - 118.

(Πρώτη Υπουργική Εγκύκλιος σε σχέση με την προαιρετική διδασκαλία της Εσπεράντο στα ελληνικά σχολεία, προσυπογράφει ο Γ. Παπανδρέου με την ιδιότητα του Υπουργού Παιδείας, υπό κυβερνήσεως Ελ. Βενιζέλου. Αθήνα, 1931)

Κλείνοντας, αξίζει να παραθέσουμε τους σκοπούς του Ελληνικού Εσπεραντικού Συνδέσμου, όπως αναφέρονται στο επίσημο καταστατικό του, το οποίο έχει εγκριθεί από το Πρωτοδικείο Αθηνών.

Ο Ελληνικός Εσπεραντικός Σύνδεσμος ,είναι αυστηρά ουδέτερος σε ό,τι αφορά τις πολιτικές, θρησκευτικές και όποιες άλλες πεποιθήσεις και προσφέρεται χωρίς κανένα περιορισμό σε οποιονδήποτε ενδιαφέρεται για την υπόθεση της Εσπεράντο. Κύριος σκοπός του είναι η ενημέρωση του ελληνικού κοινού και η διάδοση στην Ελλάδα της διεθνούς γλώσσας, καθώς και η, μέσω της Εσπεράντο, προβολή των ελληνικών πολιτιστικών αξιών στο εξωτερικό. Ταυτοχρόνως, ο Σύνδεσμος, ως επίσημος εκπρόσωπος της Ελλάδας, μέλος του Παγκόσμιου Εσπεραντικού Συνδέσμου, συμμετέχει ενεργά στην παγκόσμια εσπεραντική κίνηση.⁶⁶

5.5.1 Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η Εσπεράντο αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα δεν παρέχει πολλές επιλογές για την εκμάθησή της, τουλάχιστον με τη μορφή δημόσιων ή και ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων όπως αυτά λειτουργούν για την εκμάθηση μίας άλλης ξένης γλώσσας.

⁶⁶ www.esperanto.gr (Η εσπεράντο στην Ελλάδα)

Ο κύριος τρόπος εκμάθησης της Εσπεράντο είναι μέσω των διδακτικών και πληροφοριακών βιβλίων που κυκλοφορούν αλλά και την ιδιωτική πρωτοβουλία εθελοντών μελών του Ελληνικού Εσπεραντικού συνδέσμου που αναλαμβάνουν το ρόλο δασκάλων.

Διδακτικά Βιβλία Εσπεράντο

- «Η διεθνής γλώσσα Εσπεράντο» (Μέθοδος διδασκαλίας – αυτοδιδασκαλίας) του Σπύρου Σαραφιάν, 1987
- «Esperanto, η γλώσσα της ελπίδας», του Κώστα Κυριάκου, εκδόσεις Δωδώνη, 1996
- «Ελληνο-εσπεραντικό λεξικό», τρίτομο του Σπύρου Σαραφιάν, 2008
- «Εσπεραντο-ελληνικό λεξικό» του Σπύρου Σαραφιάν, 2008
- «Esperanto, η διεθνής γλώσσα, από το 19^ο αιώνα στον 21^ο», των Κ. Κυριάκου, Γ. Παπούλια και Σπ. Σαραφιάν, 2012

Τέλος, ο επίδοξος ομιλητής της Εσπεράντο στην Ελλάδα μπορεί να επισκεφθεί την ιστοσελίδα www.esperanto.gr και να διδαχθεί εντελώς δωρεάν τα πέντε πρώτα μαθήματα διαδικτυακά ή να επισκεφθεί την επίσημη ιστοσελίδα του Ελληνικού Εσπεραντικού Συνδέσμου, όπου μπορεί να εντοπίσει την κατηγορία «μαθήματα με τον Γρηγόρη», όπου παρέχονται επίσης δωρεάν τα πρώτα μαθήματα – επαφές με την Εσπεράντο.⁶⁷

5.5.2 Εκπαίδευση στο εξωτερικό

Η εκμάθηση της Εσπεράντο σε χώρες του εξωτερικού δείχνει να είναι σαφώς πιο οργανωμένη από ότι στην Ελλάδα. Ήδη από το 1955 παρουσιάζονται τμήματα διδασκαλίας, τα οποία με την πάροδο του χρόνου πολλαπλασιάζονται. Ενδεικτικά, το 1973 λειτουργούσαν 894 σχολικά τμήματα σε 42 χώρες, ενώ το 1986 υπήρχαν σε λειτουργία 123 τμήματα στην ανώτατη εκπαίδευση σε 28 χώρες. Σύμφωνα πάντως με τα πιο πρόσφατα στοιχεία το 2003 καταγράφονται 64 τμήματα διδασκαλίας σε πανεπιστήμια 22 χωρών, τα 34 από αυτά είναι στην Ευρώπη. Η διδασκαλία αφορά είτε την εσπεράντο ως μάθημα επιλογής, είτε ως διδασκαλία σε θερινά τμήματα. Δείγμα της συνεχούς ανάπτυξης της Εσπεράντο στα Παναπιστημιακά Ιδρύματα ανά τον κόσμο αποτελεί και η αναγνώριση της Εσπεράντο ως δεύτερη, ισότιμη με τις εθνικές, ξένη γλώσσα από το «Κολλέγιο Κοινωνικών Επιστημών» στην Αρμενία.

Ακόμη, ένα μέσο που χρησιμοποιούν οι εσπεραντιστές για την διάδοση και τη διδασκαλία της Εσπεράντο είναι το διαδίκτυο. Παγκοσμίως λειτουργούν πολλοί ιστότοποι που παρέχουν στους επισκέπτες τους, ένα ακόμη μέσο εκμάθησης, ένας από αυτούς είναι ο ιστότοπος www.ikso.net που δημιουργήθηκε από ομάδα

⁶⁷ www.esperanto.gr (5 μαθήματα του Σπ. Σαραφιάν κ' μαθήματα με τον Γρηγόρη)

Σλοβάκων εσπεραντιστών. Η ομάδα είναι μέλος του European Youth Foundation και έχει δημιουργήσει ακόμα 8 ιστότοπους σχετικούς με την Εσπεράντο.

Ένας από τους διαδικτυακούς χώρους που δημιούργησε η σλοβάκινη ομάδα είναι το www.lernu.net. Πρόκειται για πολύγλωσση ιστοσελίδα (χρησιμοποιούνται και τα ελληνικά) και εκτός των άλλων είναι υπεύθυνη για την διεξαγωγή εξετάσεων για την απόκτηση διπλώματος στην Εσπεράντο, διαφόρων βαθμίδων.⁶⁸⁻⁶⁹⁻⁷⁰

5.5.3 Διεθνής Αναγνώριση της Εσπεράντο και Εφαρμογή της

Η Εσπεράντο και ως γλώσσα και ως κίνημα έχει βρει ανά την υφήλιο πολλούς υποστηρικτές. Θετικές αναφορές έχουν κάνει πολλές προσωπικότητες, πολιτικοί, συγγραφείς, επιστήμονες, γλωσσολόγοι. Ανάμεσα τους ονόματα όπως αυτό του Einstein, του J.P. Sartre, του J. Verne, του Tolstoj, του M. Ρεί, του J. Carter, του F. Castro, του πάπα G. Paolo II.

Πέρα από τις προσωπικότητες για την Εσπεράντο έδειξαν ενδιαφέρον και κάποιοι οργανισμοί. Το 1921 η 10^η Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο παρότρυνε όλες τις Οργανώσεις του να επιχειρήσουν τη διάδοση και τη διδασκαλία της Εσπεράντο.

Η Κοινωνία των Εθνών το 1922 σε επίσημη έκθεση της αναφέρει ότι δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην πρόοδο της εσπεραντικής κίνησης, η οποία μπορεί να συνεισφέρει θεαματικά από την πλευρά της ηθικής ενότητας του κόσμου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, σε γενική συνέλευση του στη Μανίλα, το 1980, έθεσε το θέμα της κοινής γλώσσας στον παγκόσμιο τουρισμό. Στην τελική της διακήρυξη τονίζει την σπουδαιότητα της γνώσης γλωσσών, ιδιαίτερα εκείνων με παγκόσμιο χαρακτήρα, όπως η Εσπεράντο.

Η Διεθνής Αμνηστία ανέλαβε από το 1990 να εκδίδει φυλλάδια και δελτία και στην εσπεραντική γλώσσα.

Η UNESCO είναι ένας οργανισμός, ο οποίος φαίνεται να έχει δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Εσπεράντο τα τελευταία 60 χρόνια.⁷¹ Υπάρχει επικοινωνία με τον Παγκόσμιο Εσπεραντικό Σύνδεσμο και προωθεί προγράμματα σε σχέση με την εσπεραντική γλώσσα. Ακόμα πολλές προσωπικότητες υπό την ιδιότητά τους ως Γενικοί Διευθυντές της UNESCO ή ως μέλη της, έχουν εκφραστεί επίσημα και δημόσια για τις προθέσεις του Οργανισμού σε σχέση με την Εσπεράντο.

⁶⁸ www.esperanto.gr

⁶⁹ www.lernu.net

⁷⁰ www.esperanto-panorama.net

⁷¹ Phillipson R. 2003. *English-Only Europe? Challenging Language Policy*, London & New York: Routledge, υποκεφ. A language for equality in communication?, σελ 173

Το 1966 κατατέθηκε από πολυμελή εσπεραντική αντιπροσωπεία επίσημη πρόταση προς τον Ο.Η.Ε. η οποία ανέφερε:

«Εκφράζοντας την πλήρη υποστήριξή μας στις προσπάθειες των Η.Ε. να συνεισφέρουν στην πρόοδο της συνεργασίας μεταξύ των λαών, με σκοπό να εξαλείψουν τις διεθνείς εντάσεις και να εδραιώσουν την παγκόσμια ειρήνη, αλλά και βαθιά πεπεισμένοι ότι η πολυγλωσσία είναι ένα από τα πιο μεγάλα εμπόδια στην περαιτέρω εντατικοποίηση της διεύρυνσης της συνεργασίας, σε όλους τους βαθμούς, και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη το ψήφισμα της 10/12/1954, με το οποίο η Γενική Συνέλευση της UNESCO αναγνώρισε τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν δια της Εσπεράντο στο πεδίο των διεθνών πνευματικών ανταλλαγών και στην προσέγγιση των λαών του κόσμου, προτείνουμε στα Ηνωμένα Έθνη να αναλάβουν πρωτοβουλία για τη λύση του γλωσσικού προβλήματος, προσφέροντας πραγματική και αποτελεσματική βοήθεια στη διάδοση της ουδέτερης διεθνούς γλώσσας Εσπεράντο, συνιστώντας στα κράτημέλη να συνδράμουν στη διεύρυνση της διδασκαλίας και να βοηθήσουν στη χρήση της στις διεθνείς σχέσεις των λαών».

Το παραπάνω κείμενο το υπέγραψαν 920.954 άτομα από 74 χώρες και 3.843 οργανισμοί με 71.165.500 μέλη.

Το 1987 συγκεντρώθηκε ο απαιτούμενος αριθμός διακεκριμένων προσωπικοτήτων οι οποίοι και πρότειναν τον Παγκόσμιο Εσπεραντικό Σύνδεσμο ως υποψήφιο για νόμπελ ειρήνης. Κάτι ανάλογο συνέβη και το 2008, όπου οι Ελβετίδες βουλευτές G. Ory και F. John-Calame πρότειναν τον Παγκόσμιο Εσπεραντικό Σύνδεσμο για νόμπελ ειρήνης.⁷²

Διαδίκτυο

Στις 15/12/2009 συμπληρώθηκαν 150 χρόνια από τη γέννηση του Λ.Λ. Ζάμενχοφ και η μηχανή αναζήτησης της Google συνθέσε ένα ενημερωτικό κείμενο για τον Ζάμενχοφ και την δράση του σε σχέση με την Εσπεράντο, ενώ είχε συνθέσει το λογότυπο της με το σύμβολο της Εσπεράντο.

Η Google δεν σταμάτησε εκεί την συνεισφορά της για τη διάδοση της Εσπεράντο και από τις 22/2/2012 λειτουργεί στο σύστημα αυτόματης μετάφρασης της (google translate) η επιλογή της γλώσσας Εσπεράντο.⁷³ Με τον τρόπο αυτό οι χρήστες του διαδικτύου έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν και να μεταφράζουν με σχετική ακρίβεια (δεν είναι πάντοτε ακριβής η μετάφραση που προσφέρεται) από όποια γλώσσα επιθυμούν στην εσπεράντο και αντίστροφα.

⁷² www.esperanto.gr

⁷³ Κώστας Κυριάκος (2012). *Esperanto διεθνής γλώσσα*. Αθήνα, σελ. 404.

5.5.4 Εφαρμογή

Η Εσπεράντο είναι μία γλώσσα που διαθέτει όλα όσα διαθέτουν οι σύγχρονες, φυσικές γλώσσες. Είναι άξιο λόγου ότι παρουσιάζει εκτός των άλλων εφαρμογή στη λογοτεχνία. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει ότι δεν πρόκειται για μία «φτωχή» γλώσσα, που υστερεί στους τομείς των τεχνών και των γραμμάτων, ούτε καν από άποψη λεξιλογικού πλούτου. Ακόμη βρίσκει εφαρμογή σε λοιπές εκδόσεις, περιοδικών, φυλλαδίων κτλ., στο διαδίκτυο, στον τουρισμό, στο εμπόριο και την διαφήμιση.

Στις τέχνες η Εσπεράντο παρουσιάζει μία μακροχρόνια σχέση. Από τις πρώτες κιόλας δεκαετίες της κατασκευής της, διασκεδάστηκαν θεατρικά έργα του Τολστόι, του Μολιέρου κ.α. και ανέβηκαν οι πρώτοι θίασοι. Το ίδιο συνέβη και με τον κινηματογράφο που ήδη από την δεκαετία του 1930, έχουν παρουσιαστεί στο κοινό ταινίες στην εσπεραντική γλώσσα. Όσο αφορά τη μουσική παρατηρείται μία συνεχής άνθιση της Εσπεράντο. Υπάρχει η τάση να γράφονται νέα τραγούδια στην εσπεραντική, σε πληθώρα μουσικών ειδών, ακόμα και στους σύγχρονους ρυθμούς της εποχής. Ο διαδικτυακός ιστότοπος [youtube.com](https://www.youtube.com) διαθέτει πλήθος από δημοσιευμένα μουσικά και όχι μόνο βιντεοκλίπς στην Εσπεράντο.⁷⁴

⁷⁴ www.esperanto-panorama.net

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο – ΑΓΓΛΙΚΗ – ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

6.1.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα επιχειρηθεί μία συνοπτική σύγκριση μεταξύ της αγγλικής και της εσπεράντο ως γλώσσες ευρείας επικοινωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρόκειται να αναδειχθούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε γλώσσας, στο θεωρητικό πλαίσιο (μέχρι στιγμής) του μεταξύ τους «ανταγωνισμού» για τη θέση της γλώσσας ευρείας επικοινωνίας στην Ένωση. Η αγγλική σαφώς κατέχει θέση ισχύος την παρούσα στιγμή σε σχέση με την εσπεράντο, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει μία εξαιρετική εναλλακτική.

6.1.2 Αγγλική Πλεονεκτήματα

Η αγγλική είναι μία γλώσσα που στην ευρωπαϊκή ένωση, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο έχει μία ισχυρή θέση. Ανάμεσα στα πλεονεκτήματα που μπορεί να διακρίνει κανείς σε σχέση με την αγγλική είναι από μόνη της αυτή η θέση ισχύος που έχει εντός της Ένωσης.

Αν και η πολυγλωσσία αποτελεί καταστατική αρχή της Ένωσης, εντούτοις διακρίνεται η ανάγκη να υπάρχει μία κοινή γλώσσα επικοινωνίας στα όργανα της, καθώς αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει ισοτιμία ως προς αυτό, βλέποντας την αγγλική, τη γερμανική και την γαλλική να κατέχουν μία ξεχωριστή θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες εθνικές γλώσσες των κρατών – μελών.⁷⁵ Η αγγλική μάλιστα είναι η γλώσσα που κατέχει την πιο ισχυρή θέση στα όργανα της Ένωσης. Η προώθηση από τα αγγλόφωνα κράτη της Ε.Ε. έχουν φέρει ως αποτέλεσμα η αγγλική να ομιλείται με συντριπτικά ποσοστά ως γλώσσα εργασίας.⁷⁶

Γλώσσα	Χρήση
Αγγλική	73,5%
Γαλλική	12,3%
Γερμανική	2,4%

(Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Η Ευρώπη σε Εξέλιξη – Μιλώντας για την Ευρώπη (Οι γλώσσες στην Ε.Ε.)» Λουξεμβούργο, 2008

Η αγγλική ακόμη είναι η μία από τις δύο επίσημες γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης (η δεύτερη είναι η γαλλική) που αριθμεί 47 κράτη – μέλη, ενώ η μετάφραση

⁷⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Η Ευρώπη σε Εξέλιξη – Μιλώντας για την Ευρώπη (Οι γλώσσες στην Ε.Ε.)» Λουξεμβούργο, 2008

⁷⁶ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό PP_αγγλικά και εσπεράντο

σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό του ενδιαφερόμενου κράτους.⁷⁷

Η αγγλική ανήκει στις 6 επίσημες γλώσσες⁷⁸ (αγγλικά, γαλλικά, κινεζικά, ισπανικά, ρωσικά και αραβικά) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών των 193 κρατών – μελών, γεγονός που αποδεικνύει το διεθνές κύρος των αγγλικών. Επιπλέον, είναι επίσημη γλώσσα σε πολλούς ακόμη οργανισμούς ή ενώσεις κρατών – συμμαχίες, όπως η Κοινοπολιτεία των Εθνών των 53 ανεξάρτητων κρατών, κυρίως πρώην αποικιών της Βρετανικής Αυτοκρατορίας (η αγγλική αποτελεί τη μόνη γλώσσα εργασίας), η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (μαζί με τα γαλλικά)⁷⁹, ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO), το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (γλώσσες εργασίας: αγγλικά – γαλλικά) κ.α.. Το γεγονός ότι η αγγλική αποτελεί επίσημη και γλώσσα εργασίας των μεγαλύτερων διακρατικών και υπερεθνικών οργανισμών παγκοσμίως αναδεικνύει τη θέση της, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι μία γλώσσα, της οποίας η κυριαρχία ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας δεν αμφισβητείται.

6.1.3 Ομιλητές

Ένα ακόμη πλεονέκτημα της αγγλικής στο πλαίσιο που συζητείται, είναι οι πολυάριθμοι ομιλητές της. Ο αριθμός των ομιλητών που την κατέχουν ως μητρική ανέρχονται στα 400 εκατομμύρια, ενώ ακόμη 700 εκατομμύρια την κατέχουν ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Σε σχέση με την Εσπεραντό δεν τίθεται καν θέμα σύγκρισης αυτή τη στιγμή, σε αυτόν τον τομέα. Η αγγλική είναι μία γλώσσα που εντός της Ε.Ε. μετρά εκατομμύρια ομιλητές, με τους φυσικούς ομιλητές της να ανέρχονται στα 70 περίπου εκατομμύρια. Το γεγονός αυτό φυσικά σχετίζεται από κοινού με άλλους λόγους με την ανάπτυξη των αγγλικών. Πολλά εκατομμύρια ομιλητών της αγγλικής ζουν πέρα από τα γεωγραφικά όρια της Ε.Ε., ενώ κράτη όπως οι Η.Π.Α. και η Αυστραλία, με τις οποίες η Ε.Ε. έχει σχέσεις (όντας ισχυρές δυνάμεις του πολιτικού παγκόσμιου χάρτη), έχουν ως επίσημη γλώσσα τους τα αγγλικά.

6.1.4 Τάση

Ισχυρό πλεονέκτημα των αγγλικών είναι η ανοδική τάση που παρουσιάζει. Όπως έγινε φανερό σε προηγούμενο κεφάλαιο που παρουσιάστηκε το ευρωβαρόμετρο, οι Ευρωπαίοι σε ερωτήσεις που σχετίζονταν με την γλώσσα που θα επέλεγαν να μάθουν ως δεύτερη αλλά και για την γλώσσα που θεωρούν ότι θα ήταν χρήσιμη να μάθουν τα παιδιά τους για το μέλλον τους, η επιλογή των αγγλικών κατείχε πολύ υψηλά επίπεδα, με αυτά που αφορούν το μέλλον να παρουσιάζονται ακόμη μεγαλύτερα.⁸⁰

⁷⁷ www.coe.int

⁷⁸ www.un.org (about the UN/official languages)

⁷⁹ www.olympic.org/the-ioc

⁸⁰ Special Eurobarometer 386. EUROPEANS AND THEIR LANGUAGE, report., fieldwork: February – March 2012., Publication: June 2012 Survey co-ordinated by the European Commission, Directorate-General for Communication (DG COMM “Research and Speechwriting” Unit).

Οι απαντήσεις αυτές αποτελούν δείγμα του πως ο Ευρωπαίος αντιμετωπίζει την αγγλική και σε τι θέση θεωρεί ότι βρίσκεται και θα βρίσκεται στο μέλλον. Θεωρεί ότι η αγγλική θα είναι χρήσιμη για έναν Ευρωπαίο, ώστε να διευρύνει τους ορίζοντες του και να μπορέσει να διακριθεί εντός του ευρωπαϊκού χώρου. Η τάση αυτή είναι βέβαια ιδιαίτερος σημαντική, καθώς οι Ευρωπαίοι πιστεύουν, επί της ουσίας, ότι η Ευρώπη συνδέεται πλέον άρρηκτα με την αγγλική, όχι μόνο ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών της, αλλά και ως γλώσσα εργασίας, ως γλώσσα – εφόδιο για το μέλλον.

6.2.1 Αγγλική Μειονεκτήματα

Είναι φανερό ότι αυτή τη στιγμή η αγγλική βρίσκεται σε θέση ισχύος, σε ό,τι αφορά τη θέση της ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας στην Ε.Ε. πρωτίστως και παγκοσμίως δευτερευόντως. Παρά τούτο και παρά τα πλεονεκτήματα που κατέχει ως *lingua franca*, είναι δυνατό να εντοπίσει κανείς και ορισμένα μειονεκτήματα.

Η αγγλική είναι μία εθνική γλώσσα που ομιλείται μάλιστα ως πρώτη και επίσημη γλώσσα στη Μεγάλη Βρετανία που είναι κράτος – μέλος της Ε.Ε. (βέβαια, υπάρχει ζήτημα *brexit*). Σίγουρα, αυτό σε σύγκριση με άλλες εθνικές γλώσσες της Ένωσης ως *lingua franca*, δεν αποτελεί ιδιαιτερότητα της αγγλικής, καθώς και τα γαλλικά ή τα γερμανικά ανήκουν στην ίδια κατηγορία, αλλά σε σύγκριση με μία τεχνητή γλώσσα, όπως η Εσπεράντο, η αγγλική αντιμετωπίζει ορισμένα ζητήματα.

Το ζήτημα που τίθεται είναι ότι με την υιοθέτηση της αγγλικής ως *lingua franca* της Ε.Ε. υπάρχει ζήτημα στην ισοτιμία των γλωσσών, την οποία η Ε.Ε. πρεσβεύει.⁸¹ Με το να θεωρείται μία γλώσσα μεταξύ των επίσημων των κρατών – μελών ισχυρότερη και γλώσσα ευρείας επικοινωνίας, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 22 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. «Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, τη θρησκευτική και την γλωσσική ποικιλομορφία».⁸² Η Μ. Βρετανία με αυτόν τον τρόπο κατέχει μία ξεχωριστή θέση σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη. Οι εκπρόσωποι της είναι φυσικοί ομιλητές της αγγλικής, καθώς και οι πολίτες της. Για τον λόγο αυτό η επικοινωνία εντός της Ένωσης και η συμμετοχή στα κοινά θεωρείται ευκολότερη. Οι φυσικοί ομιλητές της έχουν ένα εφόδιο παραπάνω, ακόμα και για την διεκδίκηση ευκαιριών εργασίας στις χώρες της Ε.Ε. σε σχέση με τους μη φυσικούς ομιλητές, οι οποίοι θα πρέπει να αποκτήσουν μία στενή σχέση με την αγγλική για να φτάσουν στο επίπεδο του φυσικού ομιλητή, ακόμη κι αν η εκμάθηση είναι οργανωμένη από την ίδια την Ένωση. Το ζήτημα του σεβασμού στην ποικιλομορφία γίνεται ακόμη πιο πολύπλοκο, αν αναλογιστεί κανείς ότι η αγγλική δεν είναι καν η γλώσσα με τους περισσότερους φυσικούς ομιλητές στην Ε.Ε., αν και είναι γεγονός πως πλέον (λόγω κυρίως της πολιτικής που ακολούθησε η Ε.Ε.) είναι η πιο διαδεδομένη δεύτερη ή ξένη γλώσσα της Ένωσης. Σε σύγκριση λοιπόν, με την Εσπεράντο που δεν είναι μία

⁸¹ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό ΡΡ_αγγλικά και εσπεράντο

⁸² Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό ΡΡ_οι γλώσσες στους θεσμούς της Ε.Ε.

εθνική γλώσσα, αλλά προωθεί την διεθνικότητά της, όντας ουδέτερη εθνικά, η αγγλική υστερεί σε αυτόν τον τομέα.

Εν συντομία, η υιοθέτηση της αγγλικής προκαλεί ένα ζήτημα στην αντιμετώπιση των άλλων γλωσσών της Ε.Ε. και στο σεβασμό στη γλωσσική ποικιλομορφία, καθώς είναι φανερό ότι η αγγλική κατέχει ξεχωριστή θέση από την ελληνική για παράδειγμα και η προώθηση μέσω προγραμμάτων της εκμάθησης μειονοτικών ή άλλων γλωσσών, δεν λύνει το ζήτημα αυτό πλήρως.

Ως συνέπεια της παραπάνω παρατήρησης μπορούμε να εντοπίσουμε νέα μειονεκτήματα. Η Ε.Ε. πολλά έγγραφα της τα δημοσιεύει στην αγγλική, είτε ελλείψει χρόνου, είτε για οικονομικούς λόγους, γεγονός που επίσης φανερώνει ότι τίθεται θέμα ισοτιμίας της γλωσσικής ποικιλομορφίας στην Ένωση.

Ακόμη ένα ζήτημα αποτελεί η μετάφραση και τα μεταφραστικά λάθη που εντοπίζονται κατά καιρούς στις υπόλοιπες γλώσσες της Ένωσης. Ο όγκος των εγγράφων που πρέπει να μεταφραστούν είναι μεγάλος και συχνά παρατηρούνται προβλήματα στην μεταφραστική ακρίβεια, ενώ οι μεταφραστικές και διερμηνικές ομάδες επιβαρύνουν αισθητά τους προϋπολογισμούς.⁸³ Αυτό το πρόβλημα θα λυνόταν σε βάθος χρόνου με την υιοθέτηση μίας κοινής δεύτερης τεχνητής γλώσσας, όπως η Εσπεράντο. Οι μεταφραστικές ομάδες θα ήταν περιττές στην περίπτωση που πετύχαινε μία γλωσσική πολιτική που ενθάρρυνε την υποχρεωτική εκμάθηση της Εσπεράντο ισάξια και ισότιμα με τις εκάστοτε εθνικές ή επίσημες γλώσσες των κρατών – μελών, καθώς θα διευκόλυνε και μία αξιοκρατία σε ό,τι αφορά τις ευκαιρίες εντός της Ένωσης, τουλάχιστον στο γλωσσικό επίπεδο.

6.3.1 Η επιλογή της Εσπεράντο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει την ανάγκη μίας γλώσσας ευρείας επικοινωνίας που θα χρησιμοποιείται ως γλώσσα εργασίας στα όργανα της αλλά και ως γλώσσα επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών της. Προηγουμένως, υπήρξε αναφορά στην επιλογή της αγγλικής και στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που συναντά μία τέτοια επιλογή. Η εναλλακτική, θα μπορούσε να ήταν μία τεχνητή γλώσσα, η Εσπεράντο.

6.3.2 Πλεονεκτήματα Εσπεράντο

Η Εσπεράντο δεν είναι μία απλή, τεχνητή γλώσσα. Το σημαντικότερο πλεονέκτημα της σε σχέση με την αγγλική και τις υπόλοιπες γλώσσες της Ένωσης είναι ο διεθνιστικός της χαρακτήρας. Όντας μία γλώσσα τεχνητή δεν έχει συνδεθεί ιστορικά με κάποιο έθνος. Σε αυτή την περίπτωση θα αποφεύγονταν οι ανισότητες και η διαμάχη μεταξύ των εθνικών γλωσσών. Η Ένωση με την υιοθέτηση της Εσπεράντο

⁸³ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό ΡΡ_οι γλώσσες στους θεσμούς της Ε.Ε.

ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας θα μπορούσε να προωθήσει την γλωσσική της πολιτική με σεβασμό στην ποικιλομορφία και ισότητα μεταξύ των εθνικών γλωσσών των κρατών – μελών της. Η ιδέα του δημιουργού της Εσπεράντο , ζάμενχοφ, ήταν η εκμάθηση της γλώσσας του, ισάξια και ισότιμα με την εθνική, φτάνοντας στη δημιουργία δίγλωσσων φυσικών ομιλητών της Εσπεράντο και της εκάτοστε μητρικής τους. Σε περίπτωση που υιοθετούνταν αυτή η ιδέα, η Ένωση θα κατάφερνε να ενώσει γλωσσικά τους πολίτες της και να τους δημιουργήσει μία κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα μέσω της γλώσσας. Οι Ευρωπαίοι θα είχαν τη δική τους γλώσσα, χωρίς αυτή να είναι κριτήριο για την διεκδίκηση ευκαιριών ή συμμετοχής στην ευρωπαϊκή πολιτική.

Η επιλογή της Εσπεράντο θα ήταν μία επιλογή, αν μη τι άλλο λογική για την ευρωπαϊκή κοινότητα. Πρακτικά είναι μία γλώσσα εύκολη στην εκμάθηση⁸⁴ και εξίσου πλούσια σε όλα της τα γλωσσικά επίπεδα με τις μη τεχνητές γλώσσες. Η βάση της είναι οι εύκολοι , λίγοι και απαραβίαστοι γραμματικοί κανόνες και τα κοινά στοιχεία με τις ευρωπαϊκές γλώσσες. Η Εσπεράντο έχει δανειστεί λεξιλογικές ρίζες από πλήθος γλωσσών που ομιλούνται στην ευρωπαϊκή Ήπειρο, όπως η αγγλική , η γαλλική, η ισπανική, η γερμανική, η πορτογαλική, η ιταλική και η ελληνική, καθώς η αναζήτηση λεξιλογίου από την λατινική κατά την κατασκευή της,⁸⁵ είναι φανερή ακόμα κι από την πρώτη ανάγνωση ενός κειμένου. Υπάρχει δηλαδή, μία υπάρχουσα σχέση της Εσπεράντο με τις γλώσσες της δυτικής Ευρώπης και πιο συγκεκριμένα τις ρομανικές.

Το ίδιο της το αλφάβητο είναι λατινικό με ορισμένες παραλλαγές,⁸⁶⁻⁸⁷ γεγονός που θα βοηθούσε στην εύκολη μετάβαση από τις ήδη ομιλούμενες ευρωπαϊκές γλώσσες στην Εσπεράντο. Μεγάλο τμήμα των Ευρωπαίων χρησιμοποιεί ήδη στις εθνικές τους γλώσσες το λατινικό ή παραλλαγή του λατινικού αλφαβήτου (υπάρχει βέβαια και το κυριλλικό και το ελληνικό).

Ένα ακόμη σημαντικό πλεονέκτημα της είναι ότι ο ίδιος ο σκοπός της δημιουργίας της ήταν να αποτελέσει παγκόσμια γλώσσα. Μία γλώσσα ευρείας επικοινωνίας που θα προωθούσε την αρμονία μεταξύ των ανθρώπων. Ο σχεδιασμός της λοιπόν και η όλη λειτουργία της, καθώς και η μέχρι τώρα πορεία της, αναδεικνύουν την Εσπεράντο ως μία επιλογή που θα έπρεπε να ληφθεί σοβαρά στην Ένωση, αν τεθεί τέτοιου είδους γλωσσικό ζήτημα. Η ιδεολογία της δεν έρχεται σε αντίθεση με την πολιτική που ακολουθεί η Εσπεράντο. Προωθεί την αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής, αλλόγλωσσων και ανθρώπων με διαφορετική πολιτισμική παράδοση. Με απλά λόγια είναι μία γλώσσα που σέβεται την ποικιλομορφία σε κάθε της επίπεδο.

⁸⁴ Phillipson R. 2003. *English-Only Europe? Challenging Language Policy*, London & New York: Routledge, υποκεφ. A language for equality in communication?, σελ 173

⁸⁵ www.esperanto.gr

⁸⁶ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό PP_αγγλικά και εσπεράντο

⁸⁷ Σαραφιάν Σπ. Η Διεθνής γλώσσα Εσπεράντο – Μέθοδος Διδασκαλίας-Αυτοδιδασκαλίας (διαδικτυακά στο www.esperanto.gr/5mathimata.pdf)

Η Εσπεράντο εκτός των άλλων έχει βρει ήδη υποστηρικτές εντός της Ένωσης από το 1993.⁸⁸ Σκοπός των ανθρώπων αυτών είναι να τεθεί ζήτημα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την πιθανότητα επιλογή της Εσπεράντο ως γλώσσα εργασίας. Οι υποστηρικτές της εντός της Ε.Ε. θέτουν σειρά από οφέλη που θα αποκόμιζε η Ένωση με την επιλογή αυτή. Θεωρούν ότι μακροπρόθεσμα θα εξοικονομούνταν χρήματα που αφορούν την διερμηνεία και τη μετάφραση , θα διευκολυνόταν το ζήτημα του ιεραρχικού συστήματος κατανομής των επίσημων γλωσσών της Ε.Ε. και θα δίνονταν μία ισχυρή προώθηση στους υποστηρικτές της πολυγλωσσίας, καθώς η Εσπεράντο δεν στοχεύει στην αντικατάσταση των γλωσσών αλλά στην ενθάρρυνση της πολυγλωσσίας, όπως και η ίδια η Ένωση φυσικά.

6.4.1 Μειονεκτήματα – Δυσκολίες σε σχέση με την Εσπεράντο

Μία τεχνητή γλώσσα με λίγους συγκριτικά με άλλες γλώσσες ομιλητές (περίπου 15 εκατομμύρια) και ακόμη πιο λίγους φυσικούς ομιλητές, αντιμετωπίζει πρακτικά προβλήματα. Το γεγονός ότι οι ομιλητές και υποστηρικτές της είναι ολιγάριθμοι δημιουργεί ζήτημα σε ό,τι αφορά σε ποιο βαθμό θα μπορούσαν να ασκήσουν πίεση για να υλοποιηθεί το αίτημα τους. Ακόμη θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν ότι η γλωσσική μετάβαση από την αγγλική στην εσπεράντο από την Ε.Ε. είναι μία διαδικασία χρονοβόρα. Χρειάζεται οργάνωση, κοινή αποδοχή και ορθούς τρόπους προώθησης. Σίγουρα έχουν ήδη γίνει μελέτες από προσωπικές έρευνες γλωσσολόγων και ειδικών πάνω στο ζήτημα της μετάβασης, όμως η θεωρία απέχει από την πράξη, όχι μόνο στο επίπεδο πρακτικής εφαρμογής του νέου γλωσσικού προσανατολισμού ολόκληρης της Ένωσης, αλλά και στην τελική απόφαση να γίνει μία τέτοιου είδους μεταβολή και με ποιον τρόπο θα αποφασίσει η πολιτική ηγεσία κι όχι οι ειδικοί, να γίνει αυτή η μεταβολή.⁸⁹

Σε όλα τα παραπάνω θα πρέπει να συνυπολογίσουμε ότι η Εσπεράντο είναι μία γλώσσα που η μεγαλύτερη μερίδα των Ευρωπαίων πολιτών είτε δεν γνωρίζει , είτε αδιαφορεί για αυτή την επιλογή, είτε δεν είναι εξοικειωμένοι, είτε ακόμα τη βλέπουν καχύποπτα. Ένα δηλαδή ακόμη ζήτημα είναι ο τρόπος προώθησης της ίδιας της γλώσσας, ακόμα κι ως μία γλώσσα που δεν προετοιμάζεται για γλώσσα ευρείας επικοινωνίας. Είναι πολύ πιθανό πέραν των υποστηρικτών τους, οι Εσπεραντιστές να συναντήσουν αρνητική αντιμετώπιση, πρακτική αντιπολίτευση.

⁸⁸ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό ΡΡ_αγγλικά και εσπεράντο

⁸⁹ Καραντζόλα, Διάλεξη Π.Μ.Σ. Εισαγωγικό ΡΡ_αγγλικά και εσπεράντο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην εργασία μελετήθηκαν και ερευνήθηκαν θέματα σχετικά με τη γλώσσα στην Ε.Ε. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της εργασίας ήταν να αναδειχθούν οι γλωσσικές ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και επί της ουσίας κατά πόσο η αγγλική ή η τεχνητή γλώσσα εσπεράντο θα μπορούσαν να έχουν τη θέση της γλώσσας ευρείας επικοινωνίας στην Ένωση.

Μετά την μελέτη της γλωσσικής κατάστασης που επικρατεί στην Ένωση και την παρουσίαση – σχολιασμό καίριων ερευνών του Ευρωβαρομέτρου, αναδύθηκαν πληροφορίες σχετικά με το σε τι επίπεδο πολυγλωσσίας βρίσκονται οι Ευρωπαίοι και ότι η αγγλική θεωρείται η γλώσσα του παρόντος και του μέλλοντος για τους Ευρωπαίους, επομένως έχει τον πρώτο λόγο για να κατέχει το ρόλο της γλώσσας ευρείας επικοινωνίας. Τα ερωτήματα και οι απαντήσεις πάντως δεν αναφέρονταν στην προοπτική της Εσπεράντο.

Η παρουσίαση της αγγλικής και της εσπεράντο (εκτενής παρουσίαση) έδωσαν τροφή για σκέψη στο κατά πόσο οι δύο γλώσσες ταιριάζουν στον Ευρωπαίο και στο κατά πόσο θα μπορούσε η μία ή η άλλη να είναι η ορθότερη επιλογή.

Συμπερασματικά και οι δύο γλώσσες παρουσιάζουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα είτε σε σχέση με τις υπόλοιπες γλώσσες, είτε σε μεταξύ τους σύγκριση. Η απάντηση στο ερώτημα, ποια γλώσσα τελικά είναι προτιμότερη για γλώσσα ευρείας επικοινωνίας στην Ε.Ε. , δεν μπορεί να δοθεί έτσι απλά. Είδαμε στη μεταξύ τους σύγκριση ότι κάθε μία έχει σπουδαία επιχειρήματα για να κατέχει αυτή τη θέση. Η απάντηση στο ερώτημα θα δοθεί μόνο όταν υπάρξει η πολιτική βούληση για την προώθηση της Εσπεράντο στην Ε.Ε. και οι δύο γλώσσες κριθούν επί ίσοις όροις. Αύτη τη στιγμή σε θεωρητικό επίπεδο η αγγλική και η εσπεράντο μοιάζουν ικανές να διεκδικούν το ρόλο αυτό. Σε πρακτικό όμως πλαίσιο, αυτή τη στιγμή η αγγλική υπερέχει σαφώς της εσπεράντο και σίγουρα είναι εξαιρετικά δύσκολο να δούμε κάποια αλλαγή στο άμεσο μέλλον. Η προοπτική της εσπεράντο όμως, θα μπορούσε να ληφθεί σοβαρά, αν κάποια στιγμή οι πιέσεις εντός της Ένωσης καταλήξουν να γίνουν επίσημη πρόταση, καθώς παρουσιάζει όλα εκείνα τα στοιχεία που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την επικοινωνία των Ευρωπαίων, όπως αυτή τη στιγμή το επιχειρεί στην πράξη η αγγλική.

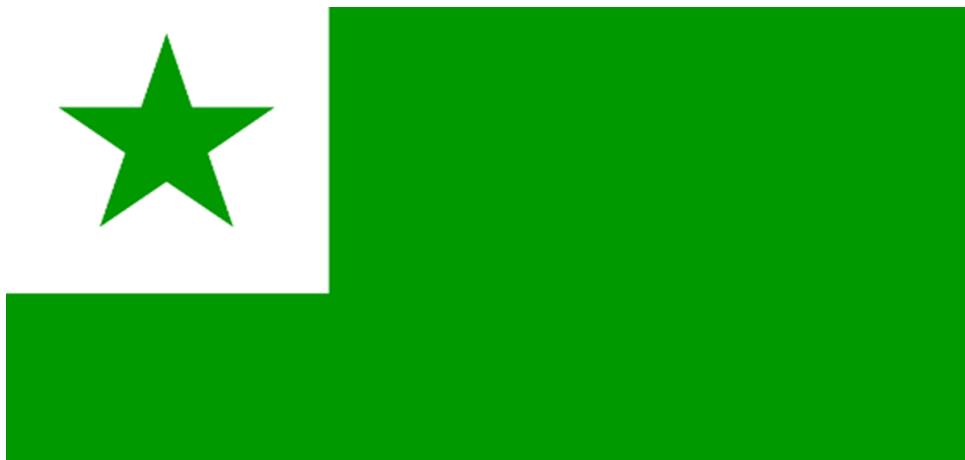
Κλείνοντας, μένει να δούμε την πολιτική βούληση της Ε.Ε. τα επόμενα χρόνια, σε σχέση με την γλωσσική της πολιτική κι αν είναι έτοιμη να κάνει ένα νέο πρωτοποριακό βήμα στον τομέα των γλωσσών. Η αγγλική και η εσπεράντο πάντως, μοιάζουν έτοιμες να διεκδικήσουν τον τίτλο της γλώσσας ευρείας επικοινωνίας στην Ε.Ε..

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Should Esperanto be the language of Europe?

Should Esperanto be the language of Europe?

- Started 03/08/2011
- Future

Bonan matenon! Havu tason da kafo. Ni dancu!

“United in Diversity” is the official motto of the European Union. Despite being translated into all 23 official European languages (plus Latin), the official version of the motto is still in... English.

Increasingly (especially after the enlargement of the EU to include the former-Soviet countries of Eastern Europe), English is dominating the EU. The International Francophony Organisation has even warned that “the future of French will be decided in Brussels”, and fears that English might one day become the “single working language” of Europe.

Language has always been an intensely political issue. Dr L.L. Zamenhof knew this in the late 19th Century when he founded “Esperanto“, a constructed language that he hoped would act as a politically neutral *lingua franca* for the world. The number of speakers of Esperanto today is contested, but estimates vary from as few as

10,000 to up to 2 million globally. One 2001 estimate put the total number of active / fluent speakers at approximately 130,000 to 300,000 – with up to 150,000 of these being in the EU.

Last week, Debating Europe mentioned that the *Financial Times* was being very rude about Esperanto's prospects in a world where English is so widely spoken. We received a couple of comments defending the language, and pointing out some problems with the *FT's* argument.

Defending Esperanto, **Bill** argued that:

Of course there is widespread teaching of English throughout Europe, but the results of that investment of time and money are poor, in my view. I've lost count of the number of times [people] have told me something like "I learn English since nine years" but are unable to direct me to the station!

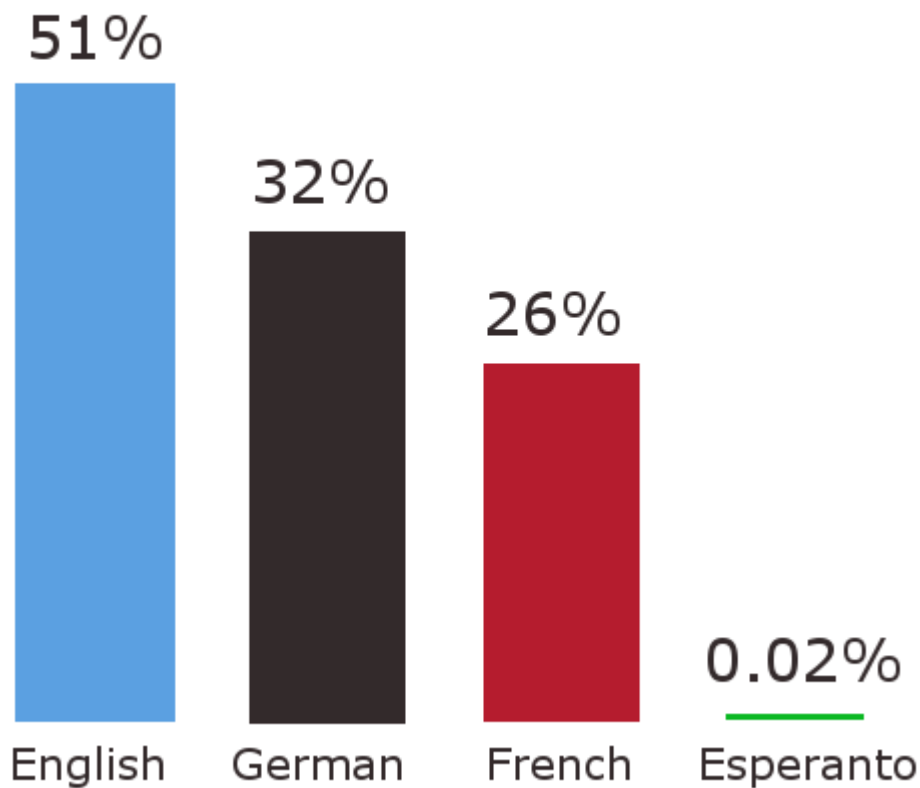
Teaching Europe's 500 million citizens Esperanto would, so runs the logic, be more cost-effective and a better investment of time and money. Another Esperanto speaker, **Brian**, also defends Dr L.L. Zamenhof's creation:

Obviously neither English nor Esperanto have reached a critical mass either in terms of competent fluency or in terms of universal acceptance.

There are two urban myths however which need to be exploded. Firstly that "everyone speaks English" and secondly "no-one speaks Esperanto" . Neither of these are true but need to be challenged.

The trouble is, however, that whilst it's certainly not true that "everyone speaks English", English is nevertheless understood by a larger chunk of the European population than any other language. Likewise, whilst it's false to claim "no-one speaks Esperanto", estimates of the number of speakers in the EU make for a sobering comparison.

Percentage of EU Population Speaking Languages

Of course, perhaps Bill is right to argue that proper investment in the teaching of Esperanto and an agreement at the EU level for it to become “Europe’s language” would see the number of speakers shoot up (rising much faster than an equivalent effort spent on promoting English). The problem, of course, is that English has reached its current level of prominence *without* much need for “investment” or “agreement at EU level”. Citizens choose to learn English themselves, and national governments choose to invest in it without any need for a coordinated approach.

Earlier, we looked at the possibility of the EU forming its own “research academies” and making Erasmus compulsory for students. The EU, however, does not have competence in the field of education. This is an area of national competence (and will probably remain so). Coordinated investment in Esperanto is, therefore, unlikely to be forthcoming. The teaching and adoption of English, however, looks set to continue naturally.

This is, doubtless, a topic we will revisit. Language has always been an intensely political issue, and it would be good to bring policy-makers into this debate to hear their thoughts.⁹⁰

⁹⁰ <http://www.debatingeurope.eu/2011/08/03/should-esperanto-be-the-language-of-europe/#.V-gpFvmLSM9>

BREAKING THE LINGUISTIC BARRIERS IN EUROPE, WITH OR WITHOUT ESPERANTO

EUROPINION

9 JUNE, 2015

By **Christos Mouzeviris**

Various Euro-enthusiasts hold the belief that Europe should have a common language. And for some federalism activists, “Esperanto” is ideal to be the future language of a united Europe.

Yet in a continent in deep economic and political crisis, plagued by an ever-increasing euro-scepticism, how could any leader convince the voters to take such a step? Moreover, it is evident that the majority of Europeans are not ready to live in a federal Europe, as one political entity. In most EU states, the Far Right has gained significant support, and the UK, one of the oldest EU members, will soon have a referendum on whether or not to proceed as such.

People are still very much attached to their national identity and reluctant to change. Any suggestion of anything “common” that should be “imposed,” as many would perceive it, could only make things worse for the idea of a united continent. Besides, the EU’s motto is “United in Diversity,” so how could this notion of a common language be successfully adopted by all?

It may be costly, but the EU is keen on keeping all of its 24 official languages in place, with their future safeguarded. In reality, if any language would dominate Europe, it would do so gradually, naturally and because people would chose it to be the “lingua franca.” But this language already exists; it is English.

So do we need to teach a manufactured language like Esperanto to our children? It would take a lot of funds and extensive education for teachers in order to speak the language perfectly, never mind printing new books for every school across the EU. Besides, nowadays, only a handful of scholars and Esperanto enthusiasts speak it.

Currently Europeans increasingly speak English, making it more difficult for Esperanto to take over. Unless, of course, we aspire for Esperanto to become the sole language of the EU institutions, while maintaining English as the language of the people. In such a case, EU regulations would not have to be translated in 24 languages but would be issued in Esperanto, saving EU budget money and time.

We must clarify, though, that we are not discussing about totally replacing our national languages, rather having a second official European language. And that has its perks, be it English or any other of the existing European languages, like French or German. Such a language could be used in parallel in all member states and would encourage further free movement of people, goods and services.

The European Federalist Party has included the necessity of the use of the English language in its manifesto. They believe that English should be used as the “vehicular language” and certain standard documents should be available all over Europe in both

the national language and in English. For instance, the documents to register a business, to file a complaint with the local police or to be hospitalised at a local hospital should be made available in English throughout the continent.

Having so many native tongues across Europe, although it enriches our collective heritage, it also makes it more difficult for people to move around. If there were a second official language, the same in every EU country, people could move to any European nation without having to learn the national language beforehand. By living and working in a number of countries with ease, EU citizens would inevitably be learning more languages, while coming in contact with other European cultures. They would thus gather more work experience, new skills, ways of thinking and doing business. In that way Europe would create a multilingual, diverse and skilled European workforce.

In addition, companies would more easily establish themselves in another country and attract employees. Not just Europeans but also immigrants would find employment across Europe on the basis of competence. Migrant workers would not be bound to a few countries or types of jobs, because of solely speaking the language of their former colonial rulers.

It is peculiar to think that by establishing a second official language, the same one in each country of Europe, we could be promoting multilingualism and multiculturalism. But it is only when the language boundaries break that the borders of Europe will truly collapse.

Such a development, and the opportunities that could arise from it, should not be hindered by a (financial and broader) crisis, which was caused by protectionism, inter-governmentalism and corruption. The potential benefits are too great to ignore, for Europe and each of its member states, and for the European citizens most of all.⁹¹

⁹¹ <http://www.katoikos.eu/opinion/euopinion/breaking-the-linguistic-barriers-in-europe-with-or-without-esperanto.html>

High cost of English got you down? Speak Esperanto and save

JUL 23, 2007 3:41 PM BY DEBARON@ILLINOIS.EDU

English is fast becoming the national language of Europe, but not everyone approves. A German scientist wants to restore German at least as the language of science in Europe, and a Swiss linguist claims that dropping English for Esperanto could save Europe an easy \$34 billion a year.

Centuries ago, English leapt oceans to become the dominant language of Australia, Canada, New Zealand and the United States. Now it's jumped the English Channel as well. European parliamentary committees conduct their business in English, often without simultaneous translations, and across the continent speakers address conferences on the arts and sciences in English, even when it's not their native language, sometimes even when there are no native speakers of English present.

Five hundred years ago Europe shook off the yoke of Latin, and vernacular languages thrived. But now, laments the German biophysicist Stefan Klein, English is the new Latin, poised to take over not just Europe but the world ("Dumber in English," July 12, 2007, signandsound.com). According to Klein, the goal of science is to improve the world and, forgetting Germany's fatal attempt to improve it through eugenics, he would like to make the world a better place by requiring German science students to take their exams in German and "encouraging" German scientists to use their native language if they want to their grants renewed.

The Swiss linguist François Grin has an even grander scheme to get the European Community off the English-only bandwagon. Grin is well aware that talk is not cheap, that Europe, with 23 official languages, spends a large chunk of its budget on expensive and wasteful translation. But the expanding role of English means that Europe is pouring over 17 billion euros a year into British coffers for such things as translation services and English lessons, and Grin sees no reason for the British to get rich this way (*L'enseignement des langues étrangères comme politique publique*, 2005, cisad.adc.education.fr/hcee/documents/rapport_Grin.pdf).

Grin recognizes the need for a single European language in which to frame the European Community's expanding set of rules and regulations, but he argues that the EC could avoid unfairly privileging English while saving €25 billion a year (over \$34 billion) by switching from English to Esperanto.

Of course Grin's enough of a realist to understand that getting 27 nations to learn Esperanto might take time, even if it is a discount language, so he's recommending that Europe remain resolutely multilingual for now, while systematically reducing the role of "big" languages like English, French and German. But he also thinks that Europeans could learn Esperanto quickly: it shouldn't take more than a generation to get the entire continent (that's *kontinento*, in Esperanto) up to speed (*rapideco*).

Nonetheless, rebranding Esperanto as the new English would require a massive public relations campaign, since people's language biases are hard to change and right now Esperanto isn't high on most Europeans' list of things to do. Plus Europe's member

states would have to cede national control of the schools to a common education plan, at least so far as language is concerned.

But bolstered by his belief in the economic theory that people will choose what's in their own best interests, Grin is sure that such obstacles can be conquered by an appeal to reason: unlike English, Esperanto comes with no imperialist baggage, and because it will be everyone's second language, no one will have an edge when it comes to debate. If Europe can accept the kilogram and a common currency, it should be able to accept Esperanto too.

Training Esperanto teachers is no major hurdle for Grin. Just as Russian teachers switched to teaching English after the fall of the Soviet Union, teachers of other languages can be redirected to Esperanto when the need for their original language evaporates. In addition, Esperanto is quicker to learn than other languages – teachers will only need a 200 hour course – and once qualified, they'll be able to teach ten times as many students.

Since Esperanto has no native speakers, schools won't have to worry about importing native teachers or sending students abroad to acquire a proper accent or learn the slang. So once Esperanto schools are up and running, Europe will learn the language overnight, and English will go back where it came from.

Grin is right about one thing: people are particularly stubborn when it comes to language. It takes more than laws or even economic self interest to get them to change their linguistic ways. The French tried outlawing English, and now they're teaching business and science in it. Reformers promised that simplifying English spelling would lead to huge savings both in printing costs (shorter words mean less paper used) and time spent learning to read (spelling rules with no exceptions can be picked up in weeks, not years).

But economic arguments don't work with language: nobody bought English spelling reform, and no one's buying Esperanto either. While promoting a politically and economically neutral language to "official" status might seem like a good idea for Europe, it's not likely to happen – no artificially-created auxiliary language, not even Klingon, has ever been widely-used, and Europe isn't ready to promote a natural language, whether it's a big one like English or a little one like Maltese, with about 300,000 speakers, as the most official of Europe's 23 official languages.

Maltese, one of the European Community's 23 official languages, is only controversial in the movies.

As for those retooled Russian teachers, even if they managed to stay a page ahead of their students in the textbook, their English never did get all that good. Plus, now that they've become capitalists of a sort, it's not clear that they will buy into the idea that Esperanto gives them a competitive edge in the marketplace of ideas.

Whether it's the fault of British and American imperialism, global capitalism, or simply rock 'n' roll, the European Community's unofficial official language will

probably remain English, at least for now, and whether or not a small army of Esperanto teachers takes the field, Europe's business and its science will continue to be conducted in English until China and India come into their own and start dividing up the world for themselves.⁹²

Will English remain the de facto EU official language?

⁹² <https://illinois.edu/blog/view/25/2320>

- Started 28/07/2016
- Future

How do you say ‘Diversity’ in Maltese? The European Union has 24 official languages (including Maltese). In theory, all 24 of them are accepted as working languages within the European institutions. In practice, however, only two of them – English and French – are widely used, and of these English is by far the most common.

Now that the UK is committed to pulling out of the EU, could it be time to give French a boost as the *Lingua Franca* of Europe? Since the Brexit vote, a slew of international papers (see [here](#), [here](#), [here](#), and [here](#), for example) have been reporting on the possibility of English losing its status as an official EU language. It doesn’t seem to make economic sense (English is by far the most widely-spoken language in Europe, and is the international language of business), but, then, politics doesn’t always add up rationally.

We had a comment from **Toni**, for example, who argued that it was a question of passion and principles: “*The Britons said ‘No’ to the EU. Why should the EU say ‘Yes’ to English as a working language of the EU?*”

To get a reaction, we spoke to **Danuta Hübner**, a Polish MEP for the centre-right European People’s Party (EPP), and Chair of the European Parliament’s Committee on Constitutional Affairs. What would she say to Toni?

I would say: Dear Toni, you should also remember that we have Ireland and Malta among our Member States. In both countries, English is an official language. So, in any case, those countries would have the right to have the English language in the EU.

The second thing to remember is: I think we all see that English is the most popular language in the EU, particularly among EU citizens travelling to other countries. If we held a competition for a language to call Europe's *Lingua Franca*, English would probably win.

Over the decades, English has become the international language. We have also, throughout the history of European integration, developed everything that we have produced in English, in terms of laws, in terms of all sorts of initiatives that have the format of written documents. So, I see no reason to stop using this language.

By the way, "Diversity" in Maltese is apparently "Diversità". At least, that's what Google Translate tells us (I'm sure our Maltese readers will be ready to correct us!).

Why should the EU keep English as an official working language? The UK said "No" to the EU, so should the EU say "No" to English? Let us know your thoughts and comments in the form below, and we'll take them to policymakers and experts for their reactions!

IMAGE CREDITS: CC / Flickr – [Eric Andresen](#)

1 debate updates

23/08/2016 Should English remain the de facto EU official language?

To get another perspective to **Toni's** comment, we approached **Xavier Huguet**, a Senior Translator and Interpreter who works for the European Commission. Did he think English could be on the way out as a working language of Europe?

Well, the problem with Toni's argument is that English is already the de facto lingua franca of Europe. In fact, not just in Europe, but worldwide. Just look at the percentage of young Europeans who already have English as a second – or sometimes third – language. It is by far the language known by the highest percentage of Europeans.

So, there is really no alternative to English as a lingua franca in Europe. German and French cannot be a realistic alternative. Despite Brexit, English has to continue to be the common medium of communication in the European institutions. In fact, English is the language of communication in the European Central Bank (ECB), which is based in Frankfurt, Germany. This is despite the fact that the ECB is an institution where the UK – which is not a Eurozone member – does not have a seat. Likewise, English is the language of communication in multinational companies from all over the world, be they Japanese, Chinese, or wherever they are established.⁹³

Monday, 30 April, 2001, 10:06 GMT 11:06 UK
Should Europe speak English?

⁹³ http://www.debatingeurope.eu/2016/07/28/eu-keep-english-official-working-language/#.V-qtP_mLSM9

The English language is often the one common tongue that Europeans of various nationalities use to communicate - whether doing business or having a drink together.

In the 1990s, English overtook French as the language in which most European Commission texts are initially drafted.

With European enlargement and the prospect of yet another handful of languages battling to join the eleven existing official ones, is it time to make English the official language of Europe?

Is the English language good for Europe?

For this Europe-wide debate, Europe Today's Laurence Zavriev brought together Robert Phillipson, professor at the Copenhagen business school's English department; and Juliana House, professor of linguistics at the University of Hamburg.

This debate is now closed. Read a selection of your comments below.

Your reaction

Where is the need for the proclamation of an official language? People will communicate in the languages of their choice. They will not appreciate pressure from politicians to choose one language over another. On the question of what language the officials and institutions of the European Union should be using, I would say they have a responsibility to stimulate and promote the language cultures of all member states and regions. That means official documents should be published in all languages used by, say, at least half a million EU citizens. Some people in the EU keep whinging about translation and interpreting being intractable and unaffordable, especially when new members join the Union. But the EU is rich enough to keep its linguistic house in order. And it has a duty to make a polyglot officialdom work.

Simon Young, Germany

“
Where is the need for the proclamation of an official language?

“
Simon Young, Germany

English is an appropriate choice because it is one of most adaptable; it readily receives new words from many languages. Although technically a Germanic language, a majority of its words come from other sources; almost half come from Latin and Greek. Thanks to the success of William the Conqueror at Hastings in 1066

about 15% of its words come directly from old French.

Vinton E. Heuck, USA

As an American, I feel lucky to have English as my primary language. However, while on student trips to Europe, I never cease to be appalled at other Americans who think that "everyone" speaks English. I like to think of myself as a considerate traveller and always make an effort to speak the language of the country I happen to be in, even if the vocabulary consists only of "please" and "thank you". As for an official EU language, if only one language must be selected, it should be French, if only because it has been the dominant diplomatic language for nearly 400 years.

Andrew, USA

Living in Switzerland I see how natural it can be for people to learn one or more languages well besides their mother tongue. The same principle should be applied to the rest of the EU, particularly language-shy countries like the UK. People will tend to opt for one of the big languages, true, but at least Europe will retain some of its diversity and the languages can still evolve.

Jonker, Switzerland

English is the lingua franca, just as Latin was during the Roman Empire. It has a role to play as the language of the dominant culture in the world, but it will be a bridge just as people will speak French or German to understand each other. My girlfriend is Italian, I am Spanish, we live in Austria and speak in German Itapol to understand each other.

Rodolfo Losada, Austria

The beauty of Europe is its cultural and linguistic diversity. Establishing English as the official language of Europe would give the English and Americans even more excuse to be lazy learning a 2nd or 3rd language.

Richard Bee, UK

It would just be an extension of a common ground. English is most certainly used by Europeans to converse with each others when travelling in Europe as I found out while Inter-railing. I particularly remember two people next to me on a train were trying to start a conversation in broken English until I pointed out to them that they were in fact both German!

Hamzah, UK

“
It would just be an extension of a common ground
”
Hamzah, UK

I think that English is widely spoken enough without putting a meaningless label on it. All the official status will do is wind up other European nations, which is something that I think we can do without!

Matthew Percival, UK⁹⁴

European parliament has 24 official languages, but MEPs prefer English

⁹⁴ http://news.bbc.co.uk/2/hi/talking_point/debates/specials/1285447.stm

Data from the European parliamentary debates show that English gets the most airtime. What's behind the numbers?

English was spoken for 130 hours during the 2012 European Parliamentary debates.

English is the unofficial language of European politics: data from European parliamentary debates, obtained by the Guardian, show that in 2008-12 English had the most airtime.

All 764 MEPs are required to attend the monthly plenary sessions held by the European parliament to debate legislative issues. Speaking time is allocated based on size of political party and then the party puts forward the speaker of its choice, who is free to speak in any of the 24 official EU languages.

English outstrips all other official languages during debates. Although speaking time is allocated according to the party size, this does not appear to translate to hours spoken by the countries with the most MEPs in those parties.

The largest parliamentary group is the Christian Democrats, which has 273 members, 42 of whom are German and six Austrian. There are no British MEPs in this group. But in 2012, German was spoken during 77 out of a total of 428 hours, and English for 130 hours.

"Although MEPs can speak in their native language, many will opt to speak in English," says Harry Cooper, parliamentary adviser to MEP Syed Kamall. "But the data speaks for itself, English is Europe's common language in much the same way Latin once was."

Olga Cosmidou, director-general for interpretation and conferences in the European parliament, says the reason English is so widely spoken in the plenary debates is because the European Commission representatives all speak in English. The bulk of the talking in parliament is on legislative issues and these are always put forward by the commissioners in English and often the ensuing discussing between the commission and MEPs will be in English.

"This is either because the commissioner has used English, or because the whole [legislative] file prepared by the commission was in English, which induces them to speak English."

While the parliament recognises all 24 languages, the commission only has three working languages: English, French and German.

Cosmidou says: "If the commissioners have urgent papers or they don't manage to translate, or their collaborators are not of the same nationality and the common language between them and the commissioner is English, the papers are prepared in English. And the commissioners find it easier to speak in the language in which they have have their papers prepared."

Another factor influencing the amount of time a language is spoken in parliament is the nationality of the European parliament president. In 2011, Polish clocked 45 hours, dropping to 21 in 2012. Jerzy Buzek, president from 2009 to 2012, was Polish. Following the 2012 election, Martin Schulz, a German, took the helm.

The president – or any speaker who takes the floor – speaking in his or her mother tongue is sometimes more than just a matter of convenience.

"The Danish, Dutch and Swedes seem to be speaking their own language when they're speaking but I bet they don't put on the headphones to get the translation when people are speaking English," says political scientist Michael Keating.

"The point is about representing the nation and national pride. So they insist on being able to speak their own language."

Keating says having a common European language, while having historical roots, brings with it a set of problems. "The difficulty is that if that becomes the only language, then non-English speakers are going to be disadvantaged because they won't be as fluent and will miss things out and because language is not neutral. It carries with it a set of concepts and ways of thinking."

Smaller member states are suffering the most in terms of getting their voices heard in their mother tongues. Latvian, Maltese and Estonian were spoken for an hour or less each over the 12 plenary sessions held in 2012.

Keating, whose research focuses on European politics and nationalism, thinks that as more member states join the EU, the amount of English spoken is only going to rise. "English tends to be everyone's second language," he says.

"The new member states are quite nationalistic and they would tend to use any opportunity to use their own language and insist they should be able to. But when it comes to the informal networking, they will go into English."

This raises the question of whether parliament should reduce its number of working languages. With 24 languages, there are currently 552 possible translation permutations, in other words the total possible options for translating from one language to another. This means that some translations have to go through an additional language because the direct translation isn't always possible.

Cosimdou says democracy should not however be determined by technical complications. "Parliament deals with elected people, you cannot only elect people who are well educated and speak languages. You have to be ready to interpret for someone who can speak only their own language, and that's what we're there for," she adds.

Keating says: "It's impossible to define what the major languages would be. You could just say there's one – it's English. And that would be in some ways logical

because as the figures show, it's by far the most important one, but the French would never accept that and then it becomes politically difficult."⁹⁵

⁹⁵ <https://www.theguardian.com/education/datablog/2014/may/21/european-parliament-english-language-official-debates-data>

Brexit and the Rise of the International Language Esperanto

Posted on June 25, 2016 by hiramcrespo

As the Roman Empire collapsed and slowly became obsolete, its components became increasingly independent of each other and fractured. In the large scheme of things, the exit of Britain from the European Union is beginning to look like one of the final blows to the old British Empire, which had regained some momentum as English became a dominant second language in Europe in recent decades. Brexit now leaves Europe with less than one percent of English speakers, and feels like a huge chunk of ice breaking off and leaving Greenland or Antarctica: it's an event that triggers a long-term paradigm shift that is not immediately evident.

Northern Ireland and Scotland, two of the constituent countries of what is now the United Kingdom, voted to remain within the European Union and now have a tough decision to make. Independence movements in both countries are beginning to prepare platforms that would lead to their secession. Nativism and isolationism appear to be winning again in Europe. As in the days of the late Roman Empire.

Together with the possibility of a Trump presidency—which, if it materializes, would in all likelihood make the world far more dangerous and hostile than it's ever been for Americans, their culture, their language, and the neoliberal ideology that is associated with both Wall Street and London—these events may signal the decadence of the English language in coming years.

Like tectonic plates, cultural changes come slowly, but the tendencies are clear: over the long term, English will be slowly replaced by a new cyber-Babel, and in the lands conquered by England—where English is spoken mainly as a second language—many speak dialects so unintelligible that they're likely to evolve into entirely new languages. Singaporean English is one example.

It is true that mass media aids in standardization and preservation of English (and other languages). However, the prediction by Nicholas Ostler and echoed by the Economist seems to ring true:

English is expanding as a lingua-franca but not as a mother tongue. More than 1 billion people speak English worldwide but only about 330m of them as a first language, and this population is not spreading. The future of English is in the hands of countries outside the core Anglophone group. Will they always learn English?

... Several of Britain's ex-colonies once did so but only because English was a neutral language among competing native tongues. English has been rejected in other ex-colonies, such as Sri Lanka and Tanzania, where Anglophone elites gave way to Sinhala- and Swahili-speaking nationalists.

English will fade as a lingua-franca, Mr Ostler argues, but not because some other language will take its place ... Rather, English will have no successor because none will be needed. Technology, Mr Ostler believes, will fill the need.

This argument relies on huge advances in computer translation and speech recognition ... If he is right about the technology too, future generations will come to see English as something like calligraphy or Latin: prestigious and traditional, but increasingly dispensable.

The mythical Tower of Babel is becoming a relevant narrative of globalization. But there is a man who challenged Babel: Doctor Zamenhof, who invented the artificial international language Esperanto in the 1800s. Translation devices are not the only threat to the comfortable hegemony of the English language.

Lately, Esperanto has become a cool learning adventure, now that it has been turned into a game-like experience by duolingo. Within months of being made available on duolingo for English speakers, the Esperanto language course has hundreds of thousands of learners and has gone viral online, also multiplying traffic to sites like lernu.net. Esperanto for Spanish speakers will become available soon. There are an estimated less than five million speakers worldwide of Esperanto, and countries like Poland and Hungary (which are near the epicenter of where Esperanto was born) have each tens of thousands of speakers. Poland is the birthplace of the language and has hundreds of monuments to Doctor Zamenhof. The headquarters of the *Universala Esperanto Asocio* is in the Netherlands, which also has a sizable community of speakers, and where the language even once had its own currency known as the stelo. Immediately after Brexit, Esperanto speakers in Europe became activists. The announcement was made on the inauguration of *Eŭropa konversacio* (an European conversation), a webpage in the international language featuring news and cultural notes related to the continent and helping to forge a continental identity in the neutral, auxiliary language. A group of Esperantists have purchased the site europano.info and are raising funds on patreon so that their project may materialize. Unlike all other “official” European Union webpages, which spend millions of dollars and employ hundreds of translators in order to make their content available in dozens of languages, europano.info will test the usefulness of Esperanto as the single, auxiliary, second language for an increasing number of people, removing the many middle-people in the process of translation between people from dozens of countries and ethnicities, and simplifying international communication for everyone. What better place than the European Union to test Esperanto?

Esperanto was scientifically created in order to serve as the easiest to learn language on Earth, as a politically neutral, auxiliary second language. It only has sixteen grammar rules, there are never any irregularities or exceptions to the rules, and most of the root words come from Romance languages and English. The number of Esperanto-speaking youtubers has increased recently, and some (like the moderator of the Language Stuffchannel) learned conversational Esperanto within a matter of weeks. Considering how fast it can be learned and how easy it is for content to go viral on the internet, for the first time in history, Esperanto is beginning to have a real chance to slowly become the tool for international communication it was meant to be, not as a result of governmental policy, but as a grassroots egalitarian movement. *Do, konsideru lerni la internacian lingvon!* (So consider learning the international language!)⁹⁶

⁹⁶ <https://theautarkist.wordpress.com/2016/06/25/brexit-and-the-rise-of-the-international-language-esperanto/>

Would a common EU language help?

A "European language" could help to encourage the free movement across the continent. But at what cost?

10 Jan 2013 |

tags: [Europe](#), [heritage](#), [EU](#), [Esperanto](#), [language](#), [movement](#) and [migration](#)

The EU has 23 official languages - a pan-European language might help overcome the language barriers.

I have been reading in many blogs and on websites how some people are suggesting that Europe should have a common language. And for some of them the Esperanto language is ideal to be the future language of the EU and Europe.

In my opinion, if any language will dominate Europe in the future, it will do so gradually, naturally and because people will choose it to be the lingua franca. And such a language already exists; it is English. I do not see why we need to start teaching our children a manufactured language from scratch.

It will take lots of money to train and educate enough teachers to speak that language perfectly so that they will be able to teach the millions of young Europeans. Also millions of euros would be needed for printing books for every school across the EU.

I think this would be a waste of money, especially now that there is an economic crisis on our continent. I would much prefer to see this money being spent in supporting other projects like the Erasmus - that I find far more important.

Even if we do agree on Esperanto being our common future language we must start doing it now, as soon as possible so it can establish itself within the future generations. I do not think that there is neither the will in the current economic climate nor the capability for something like that for the foreseeable future. Until then, more and more people across Europe will speak English and it will be far more difficult for Esperanto to take over in a decade or more later.

But why would it be a good idea to have a common European language? Well firstly we must make it clear that we are not speaking about a replacement of our national languages, rather about the establishment of a second official pan-European language.

As it is expected I am 100% against the replacement of our national languages by a single one. My native language is Greek, a language that has survived for thousands of years and I do not see why the Greek should abandon it now. The same sentiments have most people of Europe I think.

However, I am all for a second official language on our continent. Either that is

English (that it would make sense, since most of us communicate in English as a lingua franca) or any other existing European language like French or German (most likely) if the British decide to withdraw from the EU.

A second official language that will exist in all member states will allow even more free movement in people, goods and services. For example, I would love to move to Finland, but since I do not speak Finnish I can not do so without further difficulties. There would be very few companies and job opportunities there that would employ me without competence of the native language.

If there was a second official language, people could move to any European country more easily without having to learn the national language beforehand. That would be of course a temporary situation to help people in their new beginnings. But they would be obliged to learn the native language after they moved and decided to stay for good in that country.

In the beginning they could find employment in all available jobs apart from state and government posts, the army, police, public sector position and as high ranked executives. Once they learned the native language, they could be employed everywhere and have equal employment rights.

Thus they will be motivated to learn the native language, if they want to have a better future and become fully integrated in their adopted country. I value the diversity of the European languages and I wish it to remain so. But having so many languages across Europe, though it enriches our collective heritage, makes it more difficult for people to move around.

By living and working in a number of other countries, European people not only will be learning more languages and coming in contact with other European people and cultures. They will also gather more working experience like new skills, new way of thinking and doing business. In that way we will create a multilingual, diverse and highly skilled European workforce but also a more "European" populace.

Both Europeans but also immigrants in Europe would be able to find employment across Europe, and companies would find it easier to establish themselves in another country and attract workers to employ. Immigrant workers wouldn't be bound to a few countries, jobs or cities where they can find employment by using English only.

If the language borders broke, the borders within Europe would truly collapse.⁹⁷

⁹⁷ <http://one-europe.info/would-a-common-eu-language-help>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

- Αρχάκης, Αργύρης. 2002. *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας* / Αργύρης Αρχάκης, Μαριάννα Κονδύλη. - Αθήνα : Νήσος.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «*Η Ευρώπη σε Εξέλιξη -Μιλώντας για την Ευρώπη (Οι γλώσσες στην Ε.Ε.)*». Λουξεμβούργο, 2008.
- Κυριάκος Κ. (2013). *Στα βήματα του Δρ. Εσπεράντο*. Αθήνα
- Κυριάκος Κ. (2012). *Esperanto διεθνής γλώσσα*. Αθήνα
- Κυριάκου Κ. 1996. *ESPERANTO, Η γλώσσα της Ελπίδας.*, Εκδόσεις ΔΩΔΩΝΗ
- Κωστούλα-Μακράκη, Ν. 2001. *Γλώσσα και κοινωνία. Βασικές έννοιες*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Προφίλη Ο. 2001. Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, *Γλωσσική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση* [Γ3].
- Προφίλη Ο. 2001 Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, *Μειονοτικές γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση* [Γ4].
- Σαραφιάν Σπ. (1987). *Η διεθνής γλώσσα Εσπεράντο*. Αθήνα
- Σηφάκης Ν. Κ. – Αγγλική γλώσσα και παγκοσμιοποίηση, όψεις της σύγχρονης πραγματικότητας στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο
- Χριστίδης Α. –Φ., *Ισχυρές και ασθενείς γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση = Strong and weak languages in the European Union: Aspects of linguistic hegemonism : Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού: Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου Θεσσαλονίκη, 26-28 Μαρτίου 1997 / επιμέλεια Α. - F. Christidis. - Θεσσαλονίκη : Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 1999.*
- Comrie, Bernard. 2004 *Οι γλώσσες του κόσμου : Η καταγωγή και η εξέλιξη των γλωσσών σε ολόκληρο τον πλανήτη* / Bernard Comrie, Stephen Matthews, Maria Polinsky · μετάφραση Γ. Αθανασίου. - Αθήνα : Σαββάλας.
- Cooper R., 1989 – *Language planning and social change*, Cambridge: Cambridge University Press
- Macedo D. , Dendrinos B., Gounari P. - *The Hegemony of English*, 2003 Paradigm Publishers – chapter II *European Discourses of Homogenization in the Discourse of Language Planning*
- Millward, Celia, 1996 *A Biography of the English Language*, Harcourt Brace.

Phillipson R. 1999. Η υπόσχεση και η απειλή της αγγλικής ως «ευρωπαϊκής γλώσσας». Στο “*Ισχυρές*” και “*ασθενείς*” γλώσσες στην *E.E.*: *Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού (πρακτικά διεθνούς συνεδρίου, Θεσσαλονίκη Μάρτιος 1997)*, επιμ. Α. -Φ. Χριστίδης, 1^ος τομ., 304-319. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

Phillipson R. 2003. *English-Only Europe? Challenging Language Policy*, London & New York: Routledge.

Robinson, Orrin W., 1992 *Old English and Its Closest Relatives*, Stanford University Press.

Special Eurobarometer 386. EUROPEANS AND THEIR LANGUAGE, report., fieldwork: February – March 2012., Publication: June 2012 Survey co-ordinated by the European Commission, Directorate-General for Communication (DG COMM “Research and Speechwriting” Unit).

Truchot, C. 2001 Γλωσσικές πολιτικές στην Ευρώπη: Η συμβολή του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο *Γλώσσα, γλώσσες στην Ευρώπη*, επιμ. Α. -Φ Χριστίδης et al., 39-45. Αθήνα & Θεσσαλονίκη: ΥΠΕΠΘ & ΚΕΓ

Διαδικτυακές Πηγές

<http://linguistics.stackexchange.com>

www.coe.int

www.ec.europa.eu

www.edukado.net

<http://www.electoralcommission.org.uk/>

www.esperanto.gr

www.esperanto.net

www.esperanto-panorama.net

<http://eur-lex.europa.eu/>

www.europa.eu

www.europarl.europa.eu

www.greek-language.gr

<http://www.independent.co.uk/>

www.lernu.net

<http://www.reuters.com/>

<http://www.uea.org/>

<http://www.un.org/>